STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
NO. 05554

VEN MIR TOYTEN ERVAKHEN

Henrik Ibsen

Permanent preservation of this book was made possible by Roselyne C. Swig

THE MAX PALEVSKY
YIDDISH LITERATURE COLLECTION

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

•

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

•

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified. If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

הענריק איבסען.

ווען מיר טויטע ערוואכען.

א דראמאטישער עפּילאג
אין דריי אקטען.

איבערזעצט פון א. פרומקין.

ארויסגעגעבען פון ל. פרידמאן,
לאנדאן, 1908.

אַ פֿאָררעדע.

די דראַמאַ „ווען מיר טויטע ערוואַכען“ פֿערנעהמט אין איבסען׳ס קינסטלערישער טהעטיגקייט דעם זעלבען פּלאַץ ווי „דאָקטאָר פּאַסקאַל“ אין עמיל זאָלאַ׳ס ראָמאַנען-סעריע „די פֿאַמיליע רוגאַן-מאַקאַר“; עס איז אַ מין סינטהעזע פֿון אַלעס, וואָס דער גרויסער נאָרוועגישער קינסטלער האָט געשאַפֿען. איבסען אַליין רופֿט זיין דראַמאַ אַ „דראַמאַטישען עפּילאָג“ און מיט רעכט, דען עס איז ניט בלויז געווען דער אָבשלוס פֿון זיינע סאָציאַלע דראַמאַ׳ס, נאָר אין דער זעלבער צייט אויך דער עפּילאָג פֿון זיין אייגענעם לעבען. מיט דיעזעם ווערק האָט דער אַלטער קינסטלער זיך געזעגענט מיט דער וועלט און מיט׳ן לעבען און האָט פֿערברייננגט זיינע לעצטע יאָהרען אין אַ שטילער זעלבסט-פֿערגעסענהייט, אויך אַ טויטער, אָבער איינער פֿון די, וועלכע וועלען שוין מעהר ניט אויפֿשטעהן תחית המתים.

איבסען׳ס לעצטע דראַמאַ איז אייגענטליך אַ טיעפֿע סימבאָלישע פֿאָרשטעלונג פֿון דעם מענשען, וועלכער האָט פֿערלאָרען די אידעאַלען פֿון זיין יוגענד און וועמענס נשמה איז אָבגעשטאָרבען אין דעם איינגען קרייז פֿון די אַלטעגליכע בעדירפֿניסע. עס זיינען לעבענדיגע טויטע, מיט וועלכע מיר בעגעגנען זיך; יעדער פֿון זיי איז געשטאָרבען אויף אַן אַנדער אַרט. מיט טויטע הערצער און אָבגעשטאָרבענע נשמות פֿער־

ברײנגען זײ דעם רעסט פֿון זײער לעבען, ביז ענדליך די האַנד פֿון אַ דונקעלעם שיקזאַל װעקט זײ פּלוצלונג אויף צו אַ „נײען לעבען".

נאָר דאָס שטיק ענטהאַלט אויך אין דער זעלבער צײט אַ שטיקעל אויטאָביאָגראַפֿיע. אין איהם שפּיגעלט זיך אָב דער גרויסער קאַמפּף, װעלכען איבסען האָט אָנגעפֿיהרט פֿאַר אַ האַלבען יאָהרהונדערט, און װעלכער האָט זיך געענדיגט מיט דער ביטערער ערקענטניס פֿון דעם טראַגישען קאָנפֿליקט צװי־שען קונסט און לעבען. דער קינסטלער שאַפֿט און שאַפֿט און צולעצט בעגרײפֿט ער ענדליך, אַז זײן אידעאַל איז דאָך בלויז געװען די אַבסטראַקטע קונסט־פֿאָרמע און ניט דאָס לעבען מיט זײנע אַלע פֿערשידענהײטען און זײן עװיגער יוגענד.

אין אַלע דראַמאַס פֿון איבסען פֿיהלען מיר, אַז דער קינסטלער שטעהט העכער פֿון די געשטאַלטען און כאַראַק־טערע, װעלכע ער שטעלט אונז פֿאָר, ער איז אַן אמת'ער קינסטלער, װעלכער בעהערשט דעם שטאָף זײנעם און לאָזט זיך ניט בעהערשען פֿון די קינדער, װעלכע זײן שאַפֿענדע פֿאַנטאַזיע האָט געבאָרען. נאָר אין דעם סקולפּטאָר רובעק גע־פֿינען מיר מאַנכע עהנליכקײט מיט איבסען אַלײן, און מאַנכע ביטערע קעמפּפֿע, װעלכע האָבען זיך אָבגעשפּילט אין דער זעלע פֿון'ם קינסטלער, האָבען געפֿונען אַ פּלאַסטישען אױס־דרוק אין רובעק'ס פֿיגור.

אין דעם גאַנצען שטיק גיט עס בלויז פֿיער אַקטיװע פּערזאָנען, פֿיער מענשען מיט פֿערלאָרענע נשמות, װעלכע װערען פּלוצלונג אויפֿגעװעקט צו אַ „נײען לעבען" ; אַלעס אַנדערע איז דעקאָראַציאָן.

רובעק איז געװען אַ יונגער קינסטלער, פֿול מיט שאַ־פֿונגס־קראַפֿט און ליעבע פֿאַר דער שעהנהײט, אַ מאָדערנער העלעניסט, אַ בעגײסטערטער פֿערעהרער פֿון דעם אַלט־גרי־

בישען קונסט־אידעאַל. זיין גאַנצע נשמה איז דורכגעדרונגען פון דיזעם אידעאַל, ער טרוימט פון אַ נייער מענשליכער עפּאָכע, פון דעם „דריטען רייך”, פון וועלכען איבסען האָט אונז שוין דערצעהלט אין זיין ריעזען־ווערק „קייזער און גאַלילעער”. אין מיטען דער גראָער און לאַנגווייליגער שטימונג פון אַ פּראָזאַאישען לעבען וויל ער שאַפען אַ נייען אידעאַל, וועלכער זאָל אויפוועקען די נשמה צו אַ נייען לעבען. טאָג און נאַכט אַרבייט ער ביי זיין ווערק. דער „טאָג פון אויפשטעהונג” זאָל עס הייסען — אַ יונגער, וואונדערבאַרער פרויען־קערפער, וועלכער איז נאָך ניט בעריהרט געוואָרען פון די געשעהעניסען פון לעבען, וואַכט אויף פון דעם שלומער פון טויט צו ליכט און הערליכקייט.

רובעק איז געווען אַזוי גליקליך צו געפינען אַ מאָדעל פאַר זיין קונסט־ווערק — אַ יונגעס, שעהנעס ווייב, ריין ווי די זון, די לעבענדיגע פערקערפּערונג פון דעם אידעאַל, צייגט דעם קינסטלער איהר געטליכען קערפּער און העלפט איהם אויספיהרען זיין ווערק. דעם קינסטלער'ס שאַפענדע האַנד פערוואַנדעלט דעם קאַלטען ווייסען מאַרמאָרשטיין און גיט איהם מענשליך־פּלאַסטישע פאָרמען. מיט יעדען טאָג אַרבייט זיך אויס דער אידעאַל פון דעם קינסטלער אַלס ריינער און שעהנער; די מענשליכע האַנד בעזיעגט דעם טויטען שטיין, און די נשמה פון דעם סקולפּטאָר זוכט און געפינט אַ פּלאַץ אין דעם ווערק פון זיין פאַנטאַזיע.

אָבער דאָס מאַרמאָר־בילד, וועלכעס איז דער שטאָלץ פון דעם יונגען קינסטלער, ווערט אין דער זעלבער צייט די אורזאַכע פון זיין אונגליק. דער „טאָג פון אויפשטעהונג” איז דער טויט פון זיין אייגענער נשמה און ער טויטעט אויך די זעעלע פון אירענע, זיין מאָדעל. אין דער זעלבער צייט, ווען דער קינסטלער בעאַרבייט דעם האַרטען שטיין, שפּילט זיך

אָב אַ טראַגישער קאַמפּף אין די הערצער פֿון די ביידע יונגע מענשען. אין אירענע ענטוויקעלט זיך די ליעבע צום מאַן און אַפּטמאַל, ווען זי שטעלט אוים די גאַנצע שטראַהלענדע און ריינע שעהנהייט פֿון איהר נאַקעטען קערפּער פֿאַר רובעק'ס אויגען, ווערט איהר האַרץ דורכגענומען פֿון אַ ברענענדער ליידענשאַפֿט, וועלכע קאָנצענטרירט זיך אין דעם אינערליכען פֿערלאַנג זיך קערפּערליך צו פֿעראייניגען מיט דעם געליבטען מאַן. דערזעלבער אינערליכער קאַמפּף שפּיעלט זיך אויך אָב אין דער זעעלע פֿון'ם סקולפּטאָר. אויך ער פֿיהלט אַ קער־פּערליכען פֿערלאַנג צו אירענע, אָבער ער האָט מורא אַז זיין קינסטלערישע שאַפֿונגס-קראַפֿט וועט פֿערניכטעט ווערען, ווען זי שטעהט מעהר ניט פֿאַר איהם ריין און אונבעריהרט. דער עגאָאיזם פֿון'ם קינסטלער בעזיעגט צולעצט דעם נאַטירליכען פֿערלאַנג פֿון'ם מענשען. רובעק אָפּפֿערט דאָס לעבען פֿאַר דער קונסט, פֿאַר דעם קאַלטען אידעאַל, וועלכען זיין האַנד האָט אַרויסגעאַרבייט פֿון דעם טויטען שטיין.

דאָס ווערק איז פֿאַרטיג. אויף אַ קליינעם פֿונדאַמענט הויבט זיך אויף אין געטטליכער נאַקעטקייט דער הערליכער קערפּער פֿון דאָס יונגע ווייב, די פֿערקערפּערונג פֿון ריינקייט און לעבענס-פֿרייד. רובעק איז ענטציקט פֿון זיין אַרבייט, אָבער ער פֿערגעסט אויך יעצט דאָס ווייב, וועלכעס שטרעבט צו איהם מיט דער גאַנצער זינליכער ליידענשאַפֿט פֿון דער ערסטער ליעבע. ענדליך בעגרייפֿט זי, אַז איהר נאַקעטע שעהנהייט איז מעהר ניט געווען ווי אַן עפּיזאָדע פֿאַר דעם קינסטלער, זי האָט בלויז בעגייסטערט דעם סקולפּטאָר, אָבער דעם מאַן האָט זי ניט בעריהרט. און זי פֿערשווינדעט פּלוצ-לונג, קיינער ווייסט ניט וואו זי איז געגאַנגען.

אין דיזעם מאָמענט איז רובעק'ס זעעלע געשטאָרבען, ווייל זי האָט פֿערלאָרען איהר אידעאַל. אָבער אויך אירענע

איז טויט, איהר נשמה איז אָבגעשטאָרבען און איהר גייסט איז דונקעל געוואָרען. נאָר איין זאַך האָט זיי בעגריפען, אַז רובעק'ס שאַפונגס־קראַפט וועט געבראָכען ווערען, ווען זי וועט איהם פערלאָזען. זי איז זיכער, אַז ער וועט שוין מעהר ניט שאַפען קיין ווערק ווי דעם „טאָג פון אויפערשטעהונג", וועלכער איז פאַר זיי ביידע געוואָרען דער טאָג פון אונטערגאַנג.

רובעק קוקט יעצט מיט גאַנץ אַנדערע אויגען אויף דאָס לעבען. ער זעהט איבעראַל די העסליכע און גרויזאַמע זייטען פון דער גרויסע מענשליכער טראַגעדיע, און ביסלעכוויים פערלירט ער זאָגאַר דעם ריינעם געשמאַק פאַר זיין אייגענעם ווערק. ער זוכט עס צו פערבעסערען; צוערסט מאַכט ער דעם פונדאַמענט גרעסער און ברייטער, אום צו געפינען פלאַץ פאַר נייע גרופען מענשען, אַזוי ווי ער זעהט זיי אין לעבען. דאָס הערליכע ווייב, וועלכעס איז פריהער געשטאַנען אין שטאָלצער איינזאַמקייט אין רעכטען מיטען, פערשווינדעט אַלץ מעהר אים הינטערגרונד, און אויך דער גלאַנץ פון פרייד און לעבענס־לוסט פערשווינדעט ביסלעכוויז פון איהר געזיכט דורך די קאָריגירענדע האַנד פון דעם קינסטלער. אים פאָרדערגרונד ענטשטעהען אימער נייע גרופען פון זאָנדערבאַרע בעשעפע־ניסע. זיי זעהען אויס ווי מענשען — מענער און פרויען — אָבער פון יעדעם'ס געזיכט קוקט אַרויס די חיה, דאָס טהיער. דער גאַנצער אינערליכער האַס, די ווילדע פערצווייפלונג אי־בער דאָס פערלאָרענע לעבען דריקט זיך אויס אין דיזע מורא'דיגע געשטאַלטען. רובעק שטעלט פאָר די מענשען, אַזוי ווי ער זעהט זיי אין דער ווירקליכקייט. די מענשליכע געזיכטער זיינען מעהר ניט ווי דינע מאַסקעס, אונטער וועלכע עס ליעגט בעהאַלטען דער טהירישער אויסדרוק. אין דיעזער בע־ציהונג דערמאָנט אונז איבסען אין דעם גרויסען שפאַנישען מאַלער פראַנסיסקאָ גאָיאַ, אפשר די מורא'דיגסטע און דעמאָ־

גישסטע פיגור אין דער אייראָפּעאישע קונסט־געשיכטע. אויך ער האָט אויסגעגאָסען זיין גאַנצען טייפּעלישען שאָפּט אויף זיינע צייטגענאָסען און אַלע מענשליכע שוואַכהייטען און אינסטיטוציאָנען. פּיעלע פון איבסען׳ס געשטאַלטען ווירקען אויף אונז ווי גאָיאַ׳ס בילדער. אָבער דיזע ביטערע איראָניע, דיזער בייסענדער שפּאָט זיינען אייגענטליך בלויז דער אויסדרוק פון טיעפע אינערליכע ליידען. רובעק ערקלעהרט דאָס אַליין שפּעטער זעהר דייטליך, ווען ער בעשרייבט אירענע די פערענדערונג פון זיין ווערק.

„אָבער הער נאָר, ווי אַזוי איך האָב זיך אַליין פאָרגעשטעלט אין דער גרופּע. ביי׳ן קוואַל זיצט אַ מידער מאַן, וועלכער פיהלט זיך שולדיג און קען זיך ניט אָברייסען פון דער ערד. ער פערקערפּערט אין זיך די גאַנצע טרויעריגקייט איבער אַ פערלאָרענעם לעבען. זיינע פינגער לייגט ער אין פרישע וואַסער, כדי זיי צו רייניגען, אָבער זיין געזיכט פערקרימט זיך, דיינקענדיג, אַז עס וועט איהם קיין מאָל ניט געלינגען. קיין מאָל וועט ער זיך ניט קענען בעפרייען און אויפשטעהען פון דער ערד. עוויג וועט ער דאַרפען זיצען אין זיין גיהנום".

רובעק ווערט רייך און בעריהמט, אָבער ער ווערט אויך עלטער. ענדליך זוכט ער זיך אַ פרוי, כדי צו געבען זיין לעבען מעהר אינהאַלט. אָבער מאַיאַ, די יונגע לעבענס־לוסטיגע פרוי האָט גאַנץ אַנדערע פאָרשטעלונגען פון לעבען, זי בעגרייפט ניט דעם קינסטלער און דערפיהלט אינסטינקטיוו דעם גרענעץ, וועלכער טהיילט איהר אָב פון דעם מאַן.ביידע פיהרען אַ לאַנגווייליגעם פוסטעם לעבען. דורך די פערבינדונג מיט רובעק שטאַרבט אויך מאַיאַ׳ס נשמה, איהרע אַלע נאַטירליכע געפיהלען און בעדערפניסע ווערען דערשטיקט אין די אייזערנע פאָרמען פון אַ צוזאַמען־לעבען, אין וועלכען עס עקזיסטירט ניט דער קלענסטער סימן פון לעבענדיגער ליעבעס־קראַפט. רובעק איז ניט צופרידען פון מאַיאַ, נאָר ער בעגרייפט ניט, אַז אויך זי האָט ניט קיין אורזאַכע צו זיין צופרידען.

כדי צו פערשאַפען זיך אַ קליינע אָבוועקסלונג, בעשליסט

רובעק צו פֿערברייגגען איינציגע מאָנאַטען אין זיין אַלטער היי־ מאַט, צוזאַמען מיט מאַיאַ. אָבער די היימאַט ווייזט זיך איהם מעהר ניט אויס ווי אַמאָל, רובעק זעהט אַלצדינג מיט אַנדערע אויגען, און דערפֿאַר ערשיינט איהם אַלעס פֿרעמד. אין אַ פֿאָר־ נעהמען האָטעל, ביי'ן ברעג ים בעשליסעןביידע צו פֿערבליי־ בען פֿאַר אַ קורצע צייט, און דאָרטען איז פֿאַר ביידע דער אָרט, וואו זיי וועלען ווידער אויפֿשטעהן תחית המתים.

מאַיאַ בעקענט זיך דאָרטען מיט דעם גוטס־בעזיצער אולפֿ־ היים, אַ ווילדער, ליידענשאַפֿטליכער יעגער, פֿול מיט פֿיזישער קראַפֿט און מענליכער ענערגיע; אָבער אין דערזעלבער צייט אומגעלומפערט און רוי אין זיין אויסערליכען בענעהמען זיך, וועלכער פֿערברייגגט כמעט זיין גאַנצע צייט אויף דער יאַגד. דעם בערען־טויטער רופֿט מען איהם און דיזער נאָמען פאַסט אויף איהם ווי קיין צווייטער. אולפֿהיים מאַכט באַלד אַ שטאַר־ קען איינדרוק אויף מאַיאַ. זיינע ווילדע ערצעהלונגען וועגען דעם לעבען אויף די בערג, דער שטענדיגער קאַמפּף מיט דער גע־ פֿאַהר, און דער מערקווירדיגער שטייגער פֿון זיין רעדען, וועל־ כער ווייסט ניט פֿון קיין שום קאָנווענציאָנעלע העפֿליכקייט, דאָס אַלעס ווירקט אויף מאַיאַ ווי אַ פֿרעמדע אונבעקאַנטע מאַכט; זי פֿיהלט, אַז דאָס איז דער מאַן, וועלכער קען בע־ פֿרידיגען איהרע אינערליכסטע ווינשע און איהר אויפֿוועקען צו אַ נייעם לעבען.

אָבער אויך דער „בערען־טויטער", וועלכער פֿעראַכטעט די געוועהנליכע מענשען, דיזע „האַלב־טויטע פֿליגען", ווי ער רופֿט זיי, אויך ער טראָגט אין זיך עפּעס טויטעס, אַ געשטאָרבענע זאַך. עס איז כאַראַקטעריסטיש פֿאַר די נאַטור פֿון דעם וויל־ דען יעגער, ווען ער דערצעהלט מאַיאַ שפּעטער, אויבען אויף'ן באַרג, דאָס קליינע געהיימניס פֿון זיין לעבען:

„אַמאָל האָב איך געפֿונען אַ יונג מיידעל אין גאַס. כ'האָב

איהר אויפגעהויבען און געטראָגען אויף די הענד, דאָס גאַנ־צע לעבען לאַנג האָב איך איהר געוואָלט טראָגען אַזוי, כדי איהרע פיס זאָלען זיך ניט אָנשטויסען אָן א שטיין... די שיך איהרע זיינען איבערהויפט געווען זעהר אויסגעטראָגען, ווען איך האָב איהר געפונען. פון שמוץ האָב איך איהר אויפגעהויבען און גע־טראָגען אַזוי פאָרזיכטיג ווי איך האָב נאָר געקענט. און ווייסט איהר ווי זי האָט עס מיר געדאַנקט? הערנער האָט זי מיר אויפגעזעצט..."

פון דאַן פעראַכטעט אולפהיים די ווייבער און זוכט בלויז איין זאַך ביי זיי; אָט דערפאַר איז ער געווען אַזוי איבעראַשט, ווען מאַיאַ האָט זיך איהם ניט באַלד אָוועקגעגעבען.

אין דער זעלבער צייט בעגעגענט זיך רובעק ווידער מיט אירענע, א שטילע וואַהנזיניגע, וועלכע האָט זיך איינגערעדט, אַז זי איז געשטאָרבען. אירענע האָט פיעל געליטען, איידער זי איז אַראָב פון זינען. דער געדאַנק, אַז זי האָט בלויז בעפרי־דיגט דעם קונסט־אידעאַל פון א מאַן, אָבער ניט געהאַט קיין איינפלוס אויף זיין מענליכקייט האָט איהר אַזוי שטאַרק גע־פייניגט, אַז זי האָט אויסגעשטעלט איהר קערפער פאַר דער גאַנצער וועלט, אום צו אָבצושוואַכען די אינערליכע פערצווייפלונג.

דער קינסטלער דערקענט באַלד ווידער דעם אידעאַל פון זיין יוגענד, אָבער דער אידעאַל איז קראַנק געוואָרען אין פערלויף פון די יאָהרען... און יעצט בעגרייפט אויך רובעק די אורזאַכע פון זיין גייסטיגען טויט. ער פיהלט, אַז מיט אי־רענע'ס פערשווינדען איז אין איהם ניט בלויז געשטאָרבען דער קינסטלער, נאָך אויך דער מענש. צום לעצטען מאָל מאַכט ער די פערצווייפעלסטע אָנשטריינגונגען, אום צו צוברעכען אין גאַנצען די קייטען פון דעם עוויגען שיקזאַל; ער ענדיגט זיינע בע־ציהונגען צו מאַיאַ און גיט איהר די מעגליכקייט פאַר א נייען לעבען. און דאַן וויל ער זיך ווידער פעראייניגען מיט זיין אי־דעאַל, ער וויל אירענע אַרויפנעהמען אויפ'ן שפיץ באַרג,

דאָרט אויבען, אין דעם גאָלדענעם גלאַנץ פֿון דער זון זאָל זיין דאָס בעט פֿון זייער ליעבע.

„אַ זומער־נאַכט מיט דיר, אירענע, אויף'ן שפּיץ באַרג! אַך, אונזער גאַנצער לעבען האָט געקענט זיין אַזוי; און דאָס אַלעס האָבען מיר פֿערלאָרען, דו און איך". — אירענע: „דאָס וואָס מיר האָבען פֿערלאָרען, וועלען מיר ערסט זעהען שפּעטער, ווען..." — רובעק: „ווען?" — אירענע: „ווען מיר טויטע ער־וואַכען!" — רובעק (טרויעריג שאָקלענדיג מיט'ן קאָפּ). און וואָס וועלען מיר דאַן אייגענטליך זעהן?" — אירענע: אַז מיר האָבען איבערהויפּט קיין מאָל ניט געלעבט..."

אין דעם לעצטען אַקט געפֿינען מיר רובעק און אירענע אין די בערג. די טויטע זיינען אויפֿגעשטאַנען תּחית המתים און זוכען צו דערגרייכען דעם שפּיץ באַרג. אָבער אויך מאַיאַ און אולפֿהיים שטרעבען צו דעמזעלבען ציעל, אָבוואָהל זייער צוועק איז אַ גאַנץ אַנדערער. אויבען אין די בערג בעגעגענען זיך די פֿיער. שוואַרצע וואָלקענס בעדעקען דעם הימעל און דער שטורם הויבט אָן צו ברויזען. מאַיאַ און אולפֿהיים זוכען און געפֿינען דעם וועג צוריק צו דער ערד. רובעק און אירענע געהען ווייטער, טראָץ דער וואַרנונג פֿון אולפֿהיים און ווערען ביידע פֿערשאָטען פֿון אַ באַרג שנעע. אונטען אים טהאָל שטעהט די שוואַרצע דיאַקאָניסין, די אַלטע וועלטאַנשויאונג און זאָגט איהר "Pax vobiscum" זעהענדיג ווי דער קינסטלער און זיין אידעאַל, וועלכע זיינען ביידע אויפֿגעשטאַנען תּחית המתים, ווערען בעגראָבען אונטער'ן שנעע...

אַ פּעסימיסטישער עפּילאָג, און דאָך ערוועקט ער אין אונז אַ נייע האָפֿנונג. „ווען מיר טויטע ערוואַכען!" קלינגען דיזע ווערטער דען ניט ווי אַ שטימע פֿון אַ נייער וועלט? ווען די פֿערלאָרענע אידעאַלען וועלען ענדליך ווידער אויפֿשטעהן תּחית המתים אין אונזערע הערצער און נשמות, די אידעאַלען,

וועלכע זיינען געשטאָרבען אונטער דעם ברוטאַלען מאַטעריאַ-ליזם פֿון דער היינטיגער קרעמער-וועלט! ווען אונזערע עדעל-סטע און רייְנסטע געפֿיהלען וועלען מעהר ניט דערשטיקט ווערען אין דער שקלאַפֿעריי פֿון דער טראַדיציאָן. ווען זיי ווע-לען ענדליך פֿערלאָזען די פֿינסטערע קברים פֿון דער פֿער־גאַנגענהייט! ווען מיר וועלען ענדליך בעגרייפֿען, אַז אונזער זעעלע איז היינט ניט מעהר ווי אַ שלאַכטפֿעלד, וואו מיר ערמאָרדען אַלע אידעאַלע שטרעבונגען, וועלכע בילדען דעם אייגענטליכען אינהאַלט פֿון לעבען! ווען מיר וועלען ענדליך פֿערלאָזען די אָרעמע הייזלעך פֿון אַ טרויריגער און טויטער געגענוואַרט און פֿערזוכען אַרויפֿצושטייגען אויף דעם באַרג פֿון לעבען! ווען מיר וועלען בעזיעגען אין אונז די פֿינסטערנים פֿון טויט, אום צו בעגריסען דאָס ליכט פֿון אַ נייער אונבע-קאַנטער וועלט — אָט דאַן וועלען מיר טויטע ערוואַכען, אָט דאַן וועלען מיר ענדליך געפֿינען דעם מוטה אַרויסצופֿאָהרען אויף דעם געהיימניספֿאָלען ים פֿון דער צוקונפֿט, כדי צו ענטדעקען דאָס „דריטע רייך", פֿון וועלכען דער גרויסער נאָר-וועגער האָט אונז דערצעהלט!

אַך, ווי שעהן, ווי וואונדערבאַר דאָס וועט זיין, ווען די פֿינסטערע קברים וועלען זיך ענדליך עפֿענען און די טויטע וועלען אויפֿשטייגען מיט נייע הערצער און נייע נשמות, ווען אַלע וועלען זיך פֿיהלען אַלס די קינדער פֿון דער זעלבער פֿאַ-מיליע — קינדער פֿון דער זון, קינדער פֿון לעבען!

ר. ראקער.

פערזאנען:

פראפעסאר ארנאלד רובעק, סקולפּטאָר.

מאדאם מאיא רובעק, זיין פרוי.

אולפהיים, גוטסבעזיצער.

דער באד-אינספעקטאר.

אירענע.

א בארמהארציגע שוועסטער.

משרתים, באָד-געסט און קינדער.

דער ערשטער אַקט שפּיעלט זיך אָב אין אַ באָד-אָרט ביים ברעג וואַסער; דער צווייטער אַזוי ווי דער דריטער אַקט הויך אויף די בערג לעבען אַ סאַנאַטאָריום.

ערשטער אקט.

(אויף דרויסען פֿאַר דעם באָד־האָטעל. אַ טהייל פֿון דער הויפּט־געביידע זעהט זיך אַרויס רעכטס. אַן אָפֿענער פּלאַץ, עהנליך צו אַ פּאַרק, מיט אַ פֿאָנטאַן, גרופּען פֿון גרויסע, אַלטע בוימער און קוסטאַרניקעס. לינקס אַ קליינער פּאַוויליאָן, כמעט אין גאַנצען בעזעצט מיט גרינע און ווילדע וויין־בלעטער. אַ טיש און אַ שטוהל דערביי. אין הינטערגרונד זעהט זיך דער פֿיאָרד, וועלכער ציהט זיך אַרויס ביז'ן אָפֿענעם ים, מיט שטיקער לאַנד און קליינע אינזלען אין דער ווייטענס. ס'איז אַ שטילער, זוניג־וואַרע־מער זומערדיגער פֿאָרמיטאָג.)

(פּראָפֿעסאָר רובעק און פֿרוי מאַיאַ זיצען אין קאָרב־שטוה־לען ביי אַ געדעקטען טיש אויף'ן גראָז פֿאַר דעם האָטעל און האָבען נאָר וואָס אָבגעגעסען זייער אָנבייסען. איצט טרינקען זיי שאַמפּאַניער מיט זעל־צער־וואַסער און יעדער האָט אַ צייטונג אין דער האַנד. דער פּראָפֿעסאָר איז אַ בעיאָהרענטער מאַן מיט אַ בכבוד'יגען אויסזעהן, אין אַ שוואַרצען סאַמעטענעם רעקעל, און ווייטער אין לייכטער זומערליכער קליידונג. פֿרוי מאַיאַ איז נאָך גאַנץ יונג; זי האָט אַ לעבעדיגען אויסדרוק אין איהר געזיכט, מיט מונטערע, רייצענדע אויגען, איבער וועלכע עס ליגט דאָך אַ געוויסע מיעדקייט. זי טראָגט אַן עלעגאַנטען רייזע־קאָסטיום.)

מאַיאַ (זיצט אַ ווײַלע, אַזוי ווי זי וואָלט געוואַרט דער פּראָ־פֿעסאָר זאָל עפּעס זאָגען. דאַן לאָזט זי אָב דאָס בלאַט פֿון האַנד און זהוט אַ זיפֿץ): אַך, יאָ, יאָ — !

פּראָפֿעסאָר רובעק (הויבט אויף דעם קאָפּ פֿון זיין ציי־טונג). נו, מאַיאַ? וואָס איז דיר אַזוינס?

מאַיאַ. הער נור, ווי שטיל ס'איז דאָ.

פ ר אָ פֿ ע ס אָ ר ר ו ב ע ק (מיט אַ גינסטיגען שמייכעל). און דו קענסט דאָס הערען?

מ אַ י אַ. וואָס?

פ ר אָ פֿ ע ס אָ ר ר ו ב ע ק. די שטילקייט.

מ אַ י אַ. נו, אודאי קען איך עס.

פ ר אָ פֿ ע ס אָ ר ר ו ב ע ק. נאַ, ביסט פֿילייכט גערעכט, מיין קינד. מען קען ווירקליך הערען די שטילקייט.

מ אַ י אַ. ווײם גאָט, מען קען זי הערען. ווען זי דריקט איינעם אַזוי שטאַרק צו — ווי דאָ —

פ ר אָ פֿ ע ס אָ ר ר ו ב ע ק. — דאָ אין די בעדער מיינסט דו?

מ אַ י אַ. איבעראַל דאָ אין דערהיים, מיין איך. אין דער שטאָדט דאָרט איז דאָך, דוכט זיך, געווען גענוג ליאַרעם און אונרוהיגקייט. און דאָך — פֿאַר מיר איז אויך אין דעם דאָזיגען ליאַרעם און אין דער דאָזיגער אונרוהיגקייט געלעגען עפּעס טויטעס.

פ ר אָ פֿ ע ס אָ ר ר ו ב ע ק (מיט אַ פֿאָרשענדען בליק). אַט אַ פּנים דו ביסט ניט שטאַרק צופֿריעדען וואָס דו ביסט צוריק אין דערהיים, מאַיאַ?

מ אַ י אַ (קוקט איהם אָן). ביסט ד ו צופֿריעדען?

פ ר אָ פֿ ע ס אָ ר ר ו ב ע ק (אויסווייכענדיג). איך — ?

מ אַ י אַ. יאָ, דו. דו ביסט דאָך געווען אַזוי פֿיעל, פֿיעל ווייטער איידער איך. ביסט דו ווירקליך צופֿריעדען וואָס דו ביסט ווידער אין דערהיים?

פ ר אָ פֿ ע ס אָ ר ר ו ב ע ק. ניין — אָפֿען און אויפֿריכטיג — אַזוי גאַנץ צופֿריעדען ניט —

מ אַ י אַ (מיט לעבעדיגקייט). זעהסט דו! דאָס האָב איך דאָך געוואוסט.

פ ר אָ פֿ ע ס אָ ר ר ו ב ע ק. איך בין אפשר געווען צו לאַנג אַוועק. כ׳בין גאַנץ אָבגעריסען געוואָרען פֿון אָט דעם— דעם לעבען דאָ אין לאַנד.

מ אַ י אַ (רוקט צו איהר שטוהל נעהנטער צו איהם; מיט פייער). אַט, זעהסט דו, רובעק, לאָמיר גאַנץ איינפאַך ווידער אָבפאָהרען פון דאַנען! אַזוי גיך ווי מעגליך.

פ ר אָ פ ע ס אָ ר ר ו ב ע ק (אַביסעל אונגעדולדיג). נאַ, נאַ, דאָס האָבען מיר דאָך טאַקע בדעה צו טהאָן, ליעבע מאַיאַ. דאָס ווייסט דו דאָך.

מ אַ י אַ. אָבער פאַרוואָס טאַקע ניט איצט גלייך? שטעל זיך נור פאָר, — ווי גוט און געמיטהליך וואָלטען מיר עס געקענט האָבען דאָרט אונטען אין אונזער נייעם רייצענ־דען הויז —

פ ר אָ פ ע ס אָ ר ר ו ב ע ק (מיט אַ גוטמוטהיגען שמייכעל). אייגענטליך וואָלטען מיר געדאַרפט זאָגען: אין אונזער נייער רייצענדער ה י י ם.

מ אַ י אַ (קורץ). איך זאָג ליעבערשט ה ו י ז. לאָמיר בלייבען דערביי.

פ ר אָ פ ע ס אָ ר ר ו ב ע ק (נעהמט ניט אַראָב פון איהר קיין אויג). דו ביסט ווירקליך אַ וואונדערליך קליין ווענדעל.

מ אַ י אַ. בין איך אַזוי וואונדערליך?

פ ר אָ פ ע ס אָ ר ר ו ב ע ק. יאָ, ווירקליך.

מ אַ י אַ. אָבער פאַרוואָס פאָרט? אפשר דערפאַר, ווייל איך האָב גראָד ניט קיין צו שטאַרקען חשק, אַוועקצו'הרג'ענען די צייט דאָ אויבען —?

פ ר אָ פ ע ס אָ ר ר ו ב ע ק. ווער האָט דען אַזוי גערן ווי דאָס לעבען געוואָלט, מיר זאָלען היינטיגען זומער פאָהרען אַהער אין צפון־לאַנד?

מ אַ י אַ. נו יאָ, איך.

פ ר אָ פ ע ס אָ ר ר ו ב ע ק. יאָ,—איך אודאי ניט.

מ אַ י אַ. אָבער ליעבער גאָט, — ווער האָט זיך גאָר געקענט ריכטען דערויף, אַז דאָ ביי אונז האָט זיך אַלעס אַזוי

מורא'דיג פֿערענדערט! דערצו נאָך אין אַזאַ קורצער צייט! ווען מען בערעכענט, אַז עס איז נאָך ניט קיין סך מעהר ווי פֿיער יאָהר, זינט איך בין אַוועק פֿון דאַנען —

פּראָפֿעסאָר רובעק.—אַלס פֿערהייראַטע פֿרוי, יאָ.

מאַיאַ. — פֿערהייראַטע פֿרוי? וואָס האָט דאָס צו טהאָן דערמיט?

פּראָפֿעסאָר רובעק (ריידענדיג ווייטער). — און זינט דו ביסט געוואָרען פֿרוי פּראָפֿעסאָר און האָסט געקראָגען אַ פּראַכטפֿאָלע היים — אָה, פּאַרדאָן! — אַ גרויסאַרטיג הויז, אַזוי מוז איך זיך דאָך אויסדריקען. און אַ ווילאַ ביי דער טאַו־ניצער אָזערע, וואו אַלצדינג איז דאָך איינגעאָרדענט אויף'ן פֿיינסטען אופן—. יאָ, צו פֿיין און פּראַכטפֿאָל, מאַיאַ, מעג איך כמעט זאָגען. און פּלאַץ איז אויך פֿאַרהאַן. מיר דאַרפֿען ניט איינם דאָס אַנדערע אָבטרעטען די פּיס פֿאַר איינגשאַפּט —

מאַיאַ (גלייכגילטיג). ניין, ניין, ניין, — פּלאַץ אין הויז און אַזוי ווייטער — דאָס פֿעהלט דורכאויס ניט —

פּראָפֿעסאָר רובעק. און אַחוץ דעם אויך דאָס, וואָס דו ביסט איבערהויפּט געקומען אין פֿיינערע און ברייטערע פֿערהעלטניסען מיט מענשען. אין אַ געבילדעטערען קרייז, איידער דו ביסט געוואוינט געווען אין דערהיים.

מאַיאַ (איהם אָנקוקענדיג). נו יאָ, נאָך דיין מיינונג נאָך, הייסט עס, האָב איך זיך געענדערט?

פּראָפֿעסאָר רובעק. יאָ, מאַיאַ.

מאַיאַ. בלויז איך? און די מענשען דאָ ניט?

פּראָפֿעסאָר רובעק. אָה יאָ, זיי אויך. אַזוי אַ ביסעלע. פֿריינדליכער זיינען זיי גראָד ניט געוואָרען. דאָס וויל איך ניט לייקענען.

מאַיאַ. דאָס גלויב איך אויך.

פּראָפֿעסאָר רובעק (נעהמט אָן אַן אַנדער טאָן). דו

ווייסט, אין וואָס פֿאַר אַ שטימונג איך קום, ווען איך בע־טראַכט דאָס לעבען פֿון די מענשען דאָ אַרום מיר?

מאַיאַ. ניין זאָג עס מיר.

פּראָפֿעסאָר רובעק. עס קומט מיר דערביי אַרויף אויפֿ'ן זינען די נאַכט, ווען מיר זיינען מיט דער אייזענבאַהן אַרויפֿגעפֿאָהרען אַהער—

מאַיאַ. דו ביסט דאָך געשמאַק געשלאָפֿען די גאַנצע צייט.

פּראָפֿעסאָר רובעק. ניט פֿאָלשטענדיג. כ'האָב בע־מערקט, ווי שטיל ס'איז מיט אַמאָל געוואָרען אויף די אַלע סטאַנציעס —. איך האָב געהערט די שטילקייט, — אַזוי ווי דו, מאַיאַ —.

מאַיאַ. הם, — אַזוי ווי איך, יאָ.

פּראָפֿעסאָר רובעק. און איך האָב פֿערשטאַנען, אַז דאָס זיינען מיר אַריבער די גרענעץ. אַצונד זיינען מיר געוועזען ריכטיג אין דערהיים. וואָרים אויף די אַלע קליינע סטאַנציעס האָט זיך דער צוג אָבגעשטעלט, — כאָטש ס'איז ניט געוועזען צו וואָס.

מאַיאַ. אָבער פֿאַר וואָס זשע האָט ער זיך אָבגעשטעלט? אַז עס איז ניט געוועזען צו וואָס?

פּראָפֿעסאָר רובעק. ווייס איך? קיין שום פּאַסאַ־זשיר איז ניט אַראָב און קיינער איז ניט אַרויף. נאָר דער צוג, דער האָט זיך פֿאָרט אָבגעשטעלט אויף אַ לאַנגע אומענדליכע צייט. און אויף יעדער סטאַנציע האָב איך געקענט הערען, ווי צוויי מענער געהען אַרום אַהין און אַהער אויף דער פּלאַטפֿאָרמע, — דער איינער האָט געהאַט אַ לאַמטערנע אין דער האַנד, און זיי האָבען גערעדט איינער מיט'ן אַנדער'ן, האַלב פֿערשטיקט, אָהן אַ קלאַנג און אָהן אַ שום בעדייטונג אין דער נאַכט אַרוים.

מאַיאַ. יאָ, גאַנץ ריכטיג. שטענדיג געהען דאָ אַזוי אַרום אַ פּאָר מענער אַהין און אַהער אוןריידען צווישען זיך —

פראָפעסאָר רובעק. — פון גאָרנישט. (מיט א לע-בעדיגען טאָן.) אָבער וואַרט אַקאָרשט ביז מאָרגען. דאַן וועלען מיר האָבען דאָס גרויסע בעקוועמע שיף דאָ אין האַפען. מיר וועלען זיך אויפזעצען און אַרומפאָהרען דעם ים אַרום און אַרום, אַלץ ווייטער קיין צפון, — ביז צום אייז־מעער.

מאַיאַ. אָבער דאַן וועסט דו דאָך גאָרנישט זעהן פון׳ם לאַנד — און פון׳ם לעבען. און דאָס האָסט דו דאָך גראָד גע-וואָלט.

פראָפעסאָר רובעק (קורץ און בייזלאַך). כ׳האָב שוין איבער גענוג געזעהן.

מאַיאַ. מיינסט דו, אַז אַ ים־רייזע וואָלט געוועהן בעסער פאַר דיר?

פראָפעסאָר רובעק. ס׳איז יעדענפאַלס אַ שטיקעל אָבוועקסלונג.

מאַיאַ. יאָ! ווען ס׳וועט נור זיין גוט פאַר דיר —

פראָפעסאָר רובעק. פאַר מיר? גוט? מיר פעהלט דאָך, וויים גאָט, קיין שום זאַך ניט.

מאַיאַ (שטעהט אויף און געהט צו צו איהם). דאָך, דיר פעהלט וואָס עס איז, רובעק. דאָס מוזט דו דאָך אַליין פיהלען.

פראָפעסאָר רובעק. אָבער ליעבסטע מאַיאַ, — וואָס פאָרט?

מאַיאַ (הינטער איהם, בויגט זיך אָן איבער דער פאַרענטשע פון שטוהל). יאָ! דאָס מוזט דו מיר זאָגען. דו געהסט זינט אַ שטיקעל צייט אַרום אָהן רוה. אין ערגעץ קענסט דו ניט איינזיצען. ניט אין דערהיים און ניט אין דער פרעמד. גאַנץ מענשענפיינדליך ביסט דו מיט דער צייט געוואָרען.

פראָפעסאָר רובעק (אַביסעל שפּאָטיש). ניין, — דו וואָלסט דאָס האָבען בעמערקט?

מאַיאַ. דאָס מוז דאָך יעדער איינער בעמערקען, ווער

עס קען דיך נור. און דאַן איז מיר עפּעס אַזוי טרויעריג אויף'ן האַרצען, וואָס דו האָסט פערלאָרען דעם חשק צו דער אַרבייט.

פּראָפעסאָר רובעק. וואָס זשע, דאָס אויך?

מאַיאַ. אַז מען בערעכענט, ווי דו פלעגסט פריהער קענען אַזוי אונערמיעדליך אַרבייטען, — פון אין דערפריה ביז ביינאַכט.

פּראָפעסאָר רובעק (מרה-שחורה'דיג). יאָ, פריהער—

מאַיאַ. אָבער זינט ס'האָט זיך דיר גליקליך איינגעגעבען אַרויסצולאָזען דיין גרויסעס מייסטערווערק —

פּראָפעסאָר רובעק (שאָקעלט פערטראַכטערהייט מיט'ן קאָפּ). דער „טאָג פון תחית המתים" —

מאַיאַ. וואָס האָט זיך פערשפּרייט איבער דער גאַנצער וועלט און דיך אַזוי בעריהמט געמאַכט. —

פּראָפעסאָר רובעק. פיליכט שטעקט דאָס גאַנצע אונגליק אין דעם, מאַיאַ.

מאַיאַ. וואָס הייסט?

פּראָפעסאָר רובעק. בעת איך האָב דאָס דאָזיגע מייסטערווערק מיינס געשאַפען — (גיט אַשטאַרקען מאַך מיט דער האַנד) — וואָרים דער „טאָג פון תחית המתים" איז אַ מייס- טערווערק! אָדער איז עס דאָך געווען אין אָנפאַנג. ניין, איז עס נאָך. מוז, מוז, מוז זיין אַ מייסטערווערק!

מאַיאַ (קוקט איהם אָן פערוואונדערט). רובעק, — דאָס ווייסט דאָך די גאַנצע וועלט.

פּראָפעסאָר רובעק (קורץ און צוריקווייזענדיג). די גאַנ- צע וועלט ווייסט גאָרנישט! זי פערשטעהט גאָרנישט!

מאַיאַ. נו, אָבער אַן אַהנונג האָבען זיי דאָך לכל הפחות מכח עפּעס —

פּראָפעסאָר רובעק. — וואָס איז גאָרנישט דאָ, יאָ. וואָס איז מיר קיינמאָל אויף'ן זינען ניט אַרויף. זעהסט דו, דער-

פון ווערען זיי אַלע נתפעל. (מורמעלט פאַר זיך.) ס'לוינט זיך אסור, כסדר אָבצוגעבען אַלע כחות פאַר דעם המון און די מאַסע — און די „גאַנצע וועלט".

מאַיאַ. מיינסט דו, אַז ס'איז בעסער — אָדער, לאָמיר זאָגען, בכבוד'יגער פאַר דיר, ווען ניט ווען צו מאַכען אַ פּאָר־טרעט־ביוסט, ווייטער גאָרנישט?

פראָפעסאָר רובעק (שמייכעלט געמיטהליך). דאָס זיינען אייגענטליך גאָר ניט קיין ריכטיגע פּאָרטרעט־ביוסטען, וואָס איך מאַך דאָ, מאַיאַ.

מאַיאַ. וואָס זשע דען זיינען זיי, אַז ניט דאָס, וויים דער הימעל,—אין די לעצטע צוויי, דריי יאָהר—זינט דו האָסט פאַר־טיג געמאַכט דיין גרויסע גרופּע און זי אַרויסגע'פטר'ט פון הויז.—

פראָפעסאָר רובעק. איך זאָג דיר, דאָס זיינען פאָרט ניט קיין ריכטיגע פּאָרטרעט־ביוסטען.

מאַיאַ. וואָס זשע דען זיינען זיי?

פראָפעסאָר רובעק. עס ליגט עטוואָס פערדעכטי־געס, עטוואָס פערשטעקטעס אין און הינטער די דאָזיגע ביוס־טען, — עפּעס געהיימעס, וואָס די מענשען קענען ניט זעהן—

מאַיאַ. אַזוי?

פראָפעסאָר רובעק (מיט איבערלעגענהייט). בלויז איך קען עס זעהן. און דאָס פערשאַפט מיר אַזאַ טיעפען פערגני־גען. — פון דרויסען ווייזען זיי אוים אַזוי „מערקווירדיג עהנ־ליך", ווי מען רופט עס, אַז זיי שטעהען אַלע און קוקען דע־רויף מיט ערשטוינונג,—(מיט אַ נידעריגערער שטימע)—אָבער אין זייער טיעפסטען גרונד זיינען זיי אַלע רעספּעקטאַבלע, גרויס־אַרטיג פערדישע צורות און האַרטנעקיגע עזעלשע שנויצען און לאַנג־אויערדיגע, נידעריג־שטערנדיגע הינטישע שאַרבענס און אָבגעפרעסענע שווייגען־קעפּ, — און נאַרישעוואַטע, אומגעלומ־פערטע אָקסען־פּראַצען זיינען אויך דאָ צווישען זיי. —

מ אַ י אַ (גלייכגילטיג). אַלע אונזערע ליעבע הויז־חיות, הייסט עס.

פ ר אָ פ ע ס אָ ר ר ו ב ע ק. זעהר ריכטיג, מאַיאַ. אָט די ליעבע חיות, וועלכע דער מענש האָט נאָך זיין בילד נאָך צו־קאַליעטשעט. און וועלכע האָבען פון זייער זייט ווידער דעם מענשען צוקאַליעטשעט. (לייזיגט אויס זיין שאַמפּאַניער־גלאָז און לאַכט). און אָט די הינטערליסטיגע קונסטשטיקלעך בעשטעלען ביי מיר די גרויסע רייכע לייט. און זיי קויפען זיי אין גוטען גלויבען — און טאַקי פאַר הויכע פרייזען, זיי וועגען זיי כמעט אָב מיט גאָלד, ווי דאָס ווערטעל געהט.

מ אַ י אַ (גיסט איהם אָן נאָך אַ גלאָז). פע, רובעק! נאַ, טרינק בעסער און זיי צופריעדען.

פ ר אָ פ ע ס אָ ר ר ו ב ע ק (פיהרט אַ פאָר מאָל אַריבער די האַנד איבער'ן שטערן און שפּאַרט זיך אָן מיט'ן רוקען אָהן שטוהל). איך ב י ן צופריעדען, מאַיאַ. ווירקליך צופריעדען. אין אַ געוויסער הינזיכט ווייניגסטענס. (שווייגט אַ רגע). וואָרים ס'איז דאָך נאָך אַלעמען אַ גליק, זיך צו פיהלען פריי און אונאַבהייגיג וואו מען קעהרט זיך און מען ווענדט זיך. האָבען מיט דער פולער האַנד אַלעס, וואָס מען קען זיך נור ווינשען. אויסערליך, הייסט עס. דיינקסט דו ניט אַזוי, מאַיאַ?

מ אַ י אַ. אָה יאָ, געוויס. דאָס איז יעדענפאַלס זעהר פיעל. (קוקט איהם אָן). אָבער האָסט דו פערגעסען, וואָס דו האָסט מיר צוגעזאָגט אין דעם טאָג, ווען מיר זיינען איינינג געוואָ־רען מכח — מכח דער דאָזיגער שווערער זאַך —

פ ר אָ פ ע ס אָ ר ר ו ב ע ק (שאָקעלט מיט'ן קאָפּ). — אונזער הייראַט, מיינסט דו. יאָ, ס'איז געווען אַביסעל אַ שווערער שריט פאַר דיר, מאַיאַ.

מ אַ י אַ (ווייטער, ניט אויפערענדיג צומישט). — און אָבגעמאַכט, אַז איך זאָל מיט דיר פאָהרען קיין אויסלאַנד און דאָרט שטענ־

דיג וואוינען — און האָבען פֿערגניגען. — געדיינקסט דו נאָך, וואָס דו האָסט מיר דעמאָלט פֿערשפּראָכען?

פּראָפֿעסאָר רובעק (שאָקעלט מיט׳ן קאָפּ). ניין, איך געדיינק עס ווירקליך ניט. נאַ, וואָס זשע האָב איך דיר פֿאָרט פֿערשפּראָכען?

מאַיאַ. דו האָסט געזאָגט, דו וועסט מיך מיטנעהמען אויף אַ הויכען באַרג און מיר ווייזען די גאַנצע הערליכקייט פֿון דער וועלט.

פּראָפֿעסאָר רובעק (איבערראַשט). ווירקליך? דאָס האָב איך דיר אויך פֿערשפּראָכען?

מאַיאַ (קוקט איהם אָן). מיר אויך? וועמען דען נאָך אַחוץ מיר?

פּראָפֿעסאָר רובעק (גלייכגילטיג). ניין, ניין, כ׳מיין בלויז — האָב איך דיר דאָס צוגעזאָגט —?

מאַיאַ. — די גאַנצע הערליכקייט פֿון דער וועלט האָסט דו מיר צוגעזאָגט צו ווייזען. און אָט די גאַנצע הערליכקייט, האָסט דו געזאָגט, זאָל מיר און דיר געהערען.

פּראָפֿעסאָר רובעק. דאָס איז געווען אַזאַ מין אַרט ריידען, אַ פֿראַזע, וואָס איך פֿלעג אַמאָל אָפֿט בענוצען.

מאַיאַ. בלויז אַן אַרט ריידען?

פּראָפֿעסאָר רובעק. יאָ, נאָך פֿון אינגעלווייז אָן. אַזאַ מין פֿראַזע, מיט וועלכער איך פֿלעג פֿערנאַרען אונזער שכן׳ס קינדער, ווען איך האָב זיי געוואָלט אַרויסנעהמען מיט מיר, זיך צו שפּיעלען אויף די בערג און אין די וועלדער.

מאַיאַ (קוקט איהם אָן שטרייננג). וואָס זשע, דו האָסט אפשר מיך אויך געוואָלט בלויז אַזוי פֿערנאַרען, כדי זיך מיט מיר דערנאָך צו שפּיעלען?

פּראָפֿעסאָר רובעק (מיט אַ שפּאַסהאַפֿטען טאָן). נאַ, דו האָסט זיך דען ניט נאָך אַלעמען גאַנץ גוט אַמוזירט ביי דעם שפּיעל, מאַיאַ?

מאַיאַ (קאַלט). איך בין ניט געגאַנגען מיט דיר, בלויז כדי זיך צו שפּיעלען.

פּראָפעסאָר רובעק. ניין, פערשטעהט זיך אַז ניט.

מאַיאַ. און דו האָסט מיך אויך קיינמאָל ניט מיטגענו־מען מיט דיר אויף אַ הויכען באַרג און האָסט מיר ניט געוויזען—

פּראָפעסאָר רובעק (גערייצט). — די גאַנצע הער־ליכקייט פון דער וועלט? ניין, דאָס יעדענפאַלס ניט. ווארים לאָמיך דיר זאָגען דעם רעכטען אמת: דו ביסט אייגענטליך ניט געשאַפען אַרויפצוגעהן אויף די בערג, קליינע מאַיאַ.

מאַיאַ (סטאַרעט זיך צו קאָנטראָלירען). דאָך איז געווען אַ צייט, ווען דו האָסט געדיינקט, אַז איך בין יאָ דערצו געשאַפען.

פּראָפעסאָר רובעק. אַן ערך פיער, פינף יאָהר צוריק, יאָ. (שטרעקט זיך אויס אין שטוהל.) פיער, פינף יאָהר,— דאָס איז אַ לאַנגע, לאַנגע צייט, מאַיאַ.

מאַיאַ (קוקט איהם אָן מיט אַ ביטערען אויסדרוק). וואָס זשע, די צייט איז דיר אַזוי מורא׳דיג לאַנג געוואָרען, רובעק?

פּראָפעסאָר רובעק. זי ווערט מיר בּיסלעכווייז לאַנג. (מיט אַ געגעץ) ווען ניט ווען, הייסט עס.

מאַיאַ (געהט צוריק אַריבער אויף איהר פּלאַץ). איך וועל דיך שוין מעהר ניט לאַנגווײלען. (זי זעצט זיך אין איהר שטוהל, געהמט די צייטונג און הויבט זי אָן בלעטערן, שטילשווייגען פון ביידע זייטען.)

פּראָפעסאָר רובעק (שפּאַרט זיך אָן מיט׳ן עלענבויגען אויף׳ן טיש צו איהר אַריבער און קוקט זי אָן מיט אַ לייכטען שמייכעל). פיהלט זיך די פרוי פראָפעסאָר געקרענקט?

מאַיאַ (קאַלט, ניט אויפהויבענדיג די אויגען). ניין, דורכאויס ניט.

(באַד־געסט, דאָס רוב דאַמען, קומען אָן איינציגווייז און אין גרופּען פון רעכטס און לינקס, שפּאַצירענדיג איבער׳ן פּאַרק.)

(קעלנער ברייגנען אַרויס געטרענקע פונ׳ם האָטעל און פערשווינ־דען דערמיט הינטער׳ן פּאַוויליאָן.)

(דער באַד-אינספעקטאָר, דעם שטעקען און האַנד-שוה אין דער האַנד, קומט פֿון זיין שפּאַציר אין פּאַרק, פֿערנייגט זיך העפֿליך פֿאַר די געסט, וואָס ער בעגעגענט, און רעדט עטליכע ווערטער מיט אַ טהייל פֿון זיי.)

דער אינספעקטאָר (געהט צו צו פּראָפֿעסאָר רובעק'ס טיש און נעהמט העפֿליך אַרונטער דעם הוט). כ'האָב די עהרע אייך צו ווינשען אַ גוט מאָרגען, פֿרוי פּראָפֿעסאָר. — גוט מאָרגען, הערר פּראָפֿעסאָר.

פּראָפֿעסאָר רובעק. גוט מאָרגען, גוט מאָרגען, הערר אינספעקטאָר.

דער אינספעקטאָר (צו פֿרוי מאַיאַ'ן). מעג איך פֿרעגען, צו האָט איהר גוט געשלאָפֿען?

מאַיאַ. יאָ, אַ דאַנק; גאַנץ אויסגעצייכענט — איך פֿאַר מיין טהייל. איך שלאָף שטענדיג ווי אַ שטיין.

דער אינספעקטאָר. עס פֿרעהט מיך זעהר צו הערען. די ערשטע נאַכט אויף אַ פֿרעמדען אָרט האָט אָפֿט איהרע אונבעקוועמליכקייטען. — און איהר, הערר פּראָפֿעסאָר — ?

פּראָפֿעסאָר רובעק. אָה, מיט מיין שלאָף איז ניט אַזוי פֿרעהליך. דער עיקר אין דער לעצטער צייט.

דער אינספעקטאָר (מיט אַ מיענע פֿון מיטגעפֿיהל). אָה — דאָס טהוט מיר לייד. אָבער זייט אַקאָרשט אַ פּאָר וואָכען דאָ אין די בעדער — און איהר וועט עס איבערקומען.

פּראָפֿעסאָר רובעק (קוקט אַרויף צו איהם). זאָגט מיר, הערר אינספעקטאָר, — איהר האָט דאָ צווישען אייערע פּאַציענטען איינעם, וואָס באָדט זיך ביינאַכט?

דער אינספעקטאָר (פֿערוואונדערט). ביינאַכט? דערפֿון הויב איך ניט אָן וויסען.

פּראָפֿעסאָר רובעק. ניט?

דער אינספעקטאָר. אַזוי וויים ווי איך וויים, איז דאָ קיינער ניט אַזוי קראַנק, ער זאָל דאָס נייטיג האָבען.

פ ר אָ פֿ ע ס אָ ר ר וּ ב ע ק. נאַ, דאַן איז על כּל פּנים פֿאַראַן בײַ אײַך אימיצער, וואָס געהט בײַנאַכט שפּאַצירען אין פּאַרק?

ד ע ר א י נ ס פּ ע ק ט אָ ר (שמייכעלט און שאָקעלט מיט׳ן קאָפּ). ניין, הערר פּראָפֿעסאָר, — דאָס וואָלט געווען געגען געזעץ.

מ אַ י אַ (ווערענדיג אונגעדולדיג). מיין גאָט, רובעק, — ווי איך האָב דיר שוין היינט אין דער פֿריה געזאָגט, — ס׳האָט זיך דיר געמווזט חלום׳ן.

פּ ר אָ פֿ ע ס אָ ר ר וּ ב ע ק (טרוקען). אַזוי? ווירקליך? ס׳האָט זיך מיר געמוזט חלום׳ן? (צום אינספּעקטאָר.) די געשיכטע איז, אַז איך בין היינט בײַנאַכט אויפֿגעשטאַנען, ווייל איך האָב ניט געקענט איינשלאָפֿען, און איך האָב געוואָלט זעהן וואָס פֿאַר אַ וועטער עס איז —

ד ע ר א י נ ס פּ ע ק ט אָ ר (אויפֿמערקזאַם). נו יאָ, הערר פּראָפֿעסאָר. און — ?

פּ ר אָ פֿ ע ס אָ ר ר וּ ב ע ק. און דאָ קוק איך אַרויס פֿון פֿענסטער — און דערזעה, ווי אַ ווייסע געשטאַלט וואַנדעלט דאָרט אויף דרויסען אַרום צווישען די בוימער.

מ אַ י אַ (מיט אַ שמייכעל צום אינספּעקטאָר). און אַחוץ דעם ערקלעהרט רובעק, אַז די געשטאַלט איז געגאַנגען אָנגעטהאָן אין אַ באָד־קאָסטיום.

פּ ר אָ פֿ ע ס אָ ר ר וּ ב ע ק. — אָדער אין עפּעס עהנליכעס. כ׳האָב ניט געקענט זעהן גאַנץ גענוי וואָס דאָס איז. נאָר עפּעס ווייסעס איז דאָס יעדענפֿאַלס געווען.

ד ע ר א י נ ס פּ ע ק ט אָ ר. זעהר מערקווירדיג. ס׳איז געווען אַ הערר אָדער אַ דאַמע?

פּ ר אָ פֿ ע ס אָ ר ר וּ ב ע ק. כ׳וואָלט געשוואָרען, אַז עס איז געווען אַ דאַמע. אָבער הינטער איהר איז געקומען נאָך אַ געשטאַלט. און די איז געווען גאַנץ דונקעל. ווי אַ שאָטען —

ד ע ר א י נ ס פּ ע ק ט אָ ר (ערשטוינט). דונקעל? אפשר גאָר שוואַרץ?

פראָפעסאָר רובעק. יאָ, ס'האָט מיר כמעט אַזוי אויסגעוויזען.

דער אינספעקטאָר (אַזוי ווי איהם וואָלט עפּעס קלאָהר געוואָ־ען). און הינטער דער ווייסער? גאַנץ נאָהענט הינטער איהר — ?

פראָפעסאָר רובעק. יאָ, גאַנץ נאָהענט.

דער אינספעקטאָר. אַהאַ! איך קען אייך פּילייכט געבען אַן ערקלעהרונג וועגען דעם, העדר פּראָפעסאָר.

פראָפעסאָר רובעק. נאַ, וואָס זשע איז דאָס אַזוינס געוועץ?

מאַיאַ (גלייכצייטיג). וואָס זשע, ס'האָט זיך רובעק'ן, הייסט עס, ניט גע'חלום'ט?

דער אינספעקטאָר (פּלוצלינג מיט אַ שעפּטשענדען טאָן, אָנווייזענדיג אויף דעם הינטערגרונד רעכטס). שש, אויף אַ ווײלע! גיט אַ קוק אָט דאָרט. — כ'בעט אייך, רעדט איצט ניט הויך מכח דעם.

(אַ שלאַנקע דאַמע, אָנגעטהאָן אין פּיינעם קרים-ווייסען קאַשמיר, בעגלייט פון אַ באַרמהאַרציגע שוועסטער אין שוואַרצען, וועלכע טראָגט אַ זילבערנעם צלם אָנגעהאַנגען אָן אַ קייטעל אויף דער ברוסט, קומט אַרויס פון הינטער דעם האָטעל און געהט אַריבער דעם פּאַרק צום פּאַוויליאָן לינקס. איהר געזיכט איז בלייך, די ציגע אזוי ווי פערגליווערט; די ברעמען אַרונטערגעלאָזען, די אויגען—אַקוראַט ווי זיי וואָלטען גאָרנישט געזעהן. איהר קלייד פאַלט אַרונטער צו איהרע פיס און נעהמט אַרום אין גלייכע לענגליכע פאַלטען איהר קערפּער. איבער'ן קאָפּ, נאַקען, ברוסט, שולטערן און אָרעמס טראָגט זי אַ גרויסען ווייסען שאַל פון דינעם וואָל. אונבעוועגליכע האַלטונג, שטייפע אָבגעמאָסטענע טריט. די הענד פערלייגט איבער דער ברוסט. די האַלטונג פון דער „שוועסטער" איז אויך אָבגעמאָסטען און זי האָט די מיענע פון אַ דיענסט, זי נעהמט ניט אַראָב איהרע ברוינע שטעכעדיגע אויגען פון דער דאַמע. קעלנער, מיט סערוויעטען אויף די אָרעמס, ווייזען זיך אין די טהירען פון האָטעל און קוקען נייגעריג נאָך די ביידע פרעמדע, וועלכע קוקען זיך אויף קיין זאַך ניט אום און פערשווינדען אין דעם פּאַוויליאָן.)

פראָפּעסאָר רובעק (האָט זיך ניט ווילענדיג לאַנגזאַם אויפגעהויבען און קוקט אויף דער פערמאַכטער טהיר פון פּאַוויליאָן). ווער איז דאָס געווען אָט די דאַמע?

דער אינספּעקטאָר. אַ פרעמדע, וועלכע האָט אָבגעדונגען אָט דעם קליינעם פּאַוויליאָן דאָ.

פראָפּעסאָר רובעק. אַן אויסלענדערין?

דער אינספּעקטאָר. ס'ווייזט אויס אַזוי. ביידע זיינען יעדענפאַלס אָנגעקומען פון אויסלאַנד. מיט אַן ערך אַ וואָך צוריק. זיי זיינען נאָך ביז אַהער ניט געווען דאָ.

פראָפּעסאָר רובעק (איהם אָנקוקענדיג, בעשטימט). די און ניט קיין אַנדערע האָב איך היינט ביינאַכט געזעהן אין פּאַרק.

דער אינספּעקטאָר. דאָס איז עס גאַנץ זיכער געווען. כ'האָב עס גלייך פערשטאַנען.

פראָפּעסאָר רובעק. ווי הייסט די דאַמע, הערר אינספּעקטאָר?

דער אינספּעקטאָר. זי האָט זיך איינגעשריבען אַלס: „מאַדאַם דע סאַטאָוו מיט בעגלייטערין". מעהר ווייסען מיר ניט.

פראָפּעסאָר רובעק (דיינקט נאָך). סאַטאָוו? סאַטאָוו—?

מאַיאַ (לאַכט שפּאָטיש). וואָס זשע, דו קענסט וועמען עס איז, וואָס הייסט אַזוי, רובעק? האַ?

פראָפּעסאָר רובעק (שאָקעלט מיט'ן קאָפּ). ניין, קיינעם ניט. — סאַטאָוו? דאָס קלינגט רוסיש. אָדער יעדענפאַלס סלאַוויש. (צום אינספּעקטאָר.) וואָס פאַר אַ שפּראַך רעדט זי?

דער אינספּעקטאָר. אַז די ביידע דאַמען שמועסען איינע מיט דער אַנדערער, ריידען זיי אַ שפּראַך, פון וועלכער איך קען ניט קלוג ווערן. נאָר אַזוי רעדט זי נאָרוועגיש ווי אַ געבוירענע נאָרוועגערין.

פראָפּעסאָר רובעק. (ערשטוינט). נאָרוועגיש? זייט איהר זיכער, אַז איהר האָט ניט קיין טעות?

דער אינספעקטאָר. ניין, איך קען קיין טעות ניט האָבען.

פראָפעסאָר רובעק (קוקט איהם אָן מיט שפּאַנענדע בליקען). איהר האָט עס אַליין געהערט?!

דער אינספעקטאָר. יאָ, כ'האָב אַליין אַ פּאָר מאָל מיט איהר גערעדט. דעם אמת זאָגענדיג, נור עטליכע ווערטער. וואָרים זי איז גאָרנישט ריידעוודיג. אָבער —

פראָפעסאָר רובעק. אָבער נאָרוועגיש איז עס געווען?

דער אינספעקטאָר. ריינעם גוטעם נאָרוועגיש. פּילייכט מיט אַן אַקצענט, וואָס האָט אַביסעל דערמאָנט אָן דאָס נאָרדישע נאָרוועגיש.

פראָפעסאָר רובעק (קוקט ערשטוינט פאַר זיך און שעפּטשעט). דאָס אויך!

מאַיאַ (אַביסעל געטראָפען און אונאַנגענעהם בעריהרט). פּילייכט איז די דאָזיגע דאַמע אַמאָל געווען איינס פון דיינע מאָדעלען, רובעק? דערמאָן זיך אַקאָרשט.

פראָפעסאָר רובעק (קוקט זי אָן מיט אַ דורכדרינגענדען בליק). מאָדעל!

מאַיאַ (מיט אַן אַרויסרופענדען שמייכעל) נו יאָ, אין דיינע אינגערע יאָהרען. דו האָסט דאָך געהאַט, זאָגט מען, אַזוי פּיעל מאָדעלען. מיט יאָהרען צוריק, פערשטעהט זיך.

פראָפעסאָר רובעק (מיט'ן זעלבען טאָן). אַך ניין, מיין קליינע פרוי מאַיאַ. כ'האָב אין גרונד גענומען תמיד געהאַט נור איין איינציגען מאָדעל. איין איינציגען — פאַר אַלץ, וואָס איך האָב געשאַפען.

דער אינספעקטאָר (וועלכער האָט זיך אָבגעקעהרט און אַריבערגעקוקט נאָך לינקס). יאָ, אַצונד וועל איך ליידער אייך מוזען פערלאָזען. וואָרים אַ בעגעגעניש מיט דעם הערר, וואָס

איך זעה דאָ קומען, איז גראָד ניט פֿון די אַנגענעהמע זאַכען. דער עיקר אין דער געגענוואַרט פֿון דאַמען.

פראָפֿעסאָר רובעק (קוקט אויך נאָך לינקס). איהר מיינט דעם יעגער, וועלכער קומט דאָ? ווער איז דאָס?

דער אינספעקטאָר. דאָס איז גוטסבעזיצער אולפֿהיים —

פראָפֿעסאָר רובעק. אָה, גוטסבעזיצער אולפֿהיים.

דער אינספעקטאָר. — דער „בערען-טויטער".

פראָפֿעסאָר רובעק. כ'קען איהם.

דער אינספעקטאָר. יאָ, ווער קען איהם דען ניט.

פראָפֿעסאָר רובעק. נור גאַנץ ווייניג אייגענטליך. וואָס זשע, איז ער איצט — ענדליך — אויך צווישען אייערע פּאַציענטען?

דער אינספעקטאָר. ניין, ס'איז מערקווירדיג, — נאָך אַלץ ניט. ער קומט נור איינמאָל אין יאָהר אַראָב אַהער, — ווען ער געהט אויף דער יאַגד אין די בערג. (וויל אַריינגעהן אין האָטעל.)

אולפֿהיים'ס שטימע (פֿון דרויסען). טאָ וואַרט דאָך אויס אַ ווײַלע! דער טייוועל זאָל עס נעהמען, וואָס האָט איהר קיין צייט ניט? פֿאַרוואָס לויפֿט איהר שטענדיג אַוועק פֿון מיר?

דער אינספעקטאָר (בלייבט שטעהן). איך לויף דאָך גאָר ניט אַוועק, הערר גוטסבעזיצער.

(גוטסבעזיצער אולפֿהיים קומט אַריין פֿון לינקס, בעגלייט פֿון אַ דיענער, וועלכער פֿיהרט אַ פּאָר יאַגד-הינט. אולפֿהיים טראָגט אַ יאַגד-אַנצונג, הויכע שטיוועל און אַ פֿילץ-הוט מיט אַ פֿעדער. ער איז אַ מאָגערע, לאַנגע, נערוועזע פּערזאָן, מיט ווייסע האָר און באָרד און מיט אַ הייבער שטימע. נאָך זיין אויסזעהן נאָך קען מען ניט זאָגען בעשטימט ווי אַלט ער איז, נאָר ער איז יעדענפֿאַלס ניט קיין יונגער מאַן.)

אולפֿהיים (לאָזט זיך אַרויף אויף'ן אינספּעקטאָר). וואָס זשע, אָט אַזוי נעהמט מען עס אויף פֿרעמדע, האַ? איהר אַנט-

לויפֿט דאָך מיט'ן עק צווישען די הינטערשטע פֿיס, — אַקוראַט ווי דער טייוועל וואָלט זיך נאָך אייך נאָכגעיאָגט.

דער אינספּעקטאָר (רוהיג, איהם ניט ענטפֿערענדיג דעם דיענער). איז דער הערר גוטסבעזיצער געקומען מיט'ן שיף?

אולפֿהיים (ברומענדיג.) כ'האָב ניט געהאַט די עהרע אפילו אָנצוקוקען אַ שיף. (די הענד אין די זייטען.) אָט אַפֿנים איהר ווייסט גאָר ניט, אַז איך פֿאָהר אויף מיין אייגען שיפֿעל? (צו זיין דיענער.) קוק זיך גוט אום אויף דיינע מיט-בעשעפֿעניסען, לאַרס. נאָר געב אַכטונג, זיי זאָלען מיר פֿונדעסטוועגען בלייבען הונגעריגלעך. פֿרישע ביינער, אָבער מיט ניט צופֿיעל פֿלייש דערויף, פֿערשטעהסט? און רויה מוז עס זיין און נאָך רויבענדיג פֿון בלוט? און דאַן האַק דיר אַליין אויך וואָס עס איז אין בויך אַריין. (זיך לאָזענדיג צו איהם מיט אַ בריק.) נאַ, — און אַצינד טראָג זיך צום טייוועל! (דער דיענער געהט אַרויס מיט די הינט, הינטער דעם ווינקעל פֿון האָטעל.)

דער אינספּעקטאָר. וואָלט אפשר דער הערר גוטסבעזיצער געוואָלט אַריינגעהן דערווייל אין עסס-זאַאַל?

אולפֿהיים. אַריין דאָרט צו די דאָזיגע האַלב-טויטע פֿליגען און מענשען? ניין, — כ'דאַנק אייך טויזענד מאָל דערפֿאַר, הערר אינספּעקטאָר.

דער אינספּעקטאָר נו, נו, ווי אייך איז אַם ליבסטען.

אולפֿהיים. אָבער זעהט, די מויד זאָל מיר צורעכט מאַכען דעם פּראָוויאַנט, ווי געוועהנליך. קודם כל אסך, מען זאָל האָבען וואָס צו בייסען. און אַזוי אַ היבש ביסעל בראַנפֿען! זאָגט איהר נור, אַז איך אָדער לאַרס וועט איהר מאַכען אַ שוואַרצען סוף, אַז זי וועט ניט —

דער אינספּעקטאָר (שלאָגט איהם איבער די רייד). מיר ווייסען שוין אַלעס פֿון פֿריהער. (זיך ווענדענדיג אויף דער אַנדער זייט.) זאָל איך דעם קעלנער הייסען ברייגנען וואָס עס איז,

הערר פראָפֿעסאָר? אָדער פֿילייכט פֿאַר דער גנעדיגער פֿרוי?

פראָפֿעסאָר רובעק. ניין, כ'דאַנק אייך זעהר, — פֿאַר מיר ניט.

מאַיאַ. פֿאַר מיר אויך ניט.

(דער אינספּעקטאָר אָב אין האָטעל.)

אולפֿהיים (קוקט זיי ביידען אָן אַ רגע; דאַן נעהמט ער אַרונטער דעם הוט). נאַ, צום טייפֿעל! דאָ איז, הייסט עס, אַ גאַנץ פראָסטער פויער אַריינגעפֿאַלען גאָר אין די הויכע פֿענסטער?

פראָפֿעסאָר רובעק (טהוט אַ קוק אויף איהם). וואָס מיינט איהר דערמיט, הערר גוטסבעזיצער?

אולפֿהיים (איינגעהאַלטענער און מיט מעהר דרך ארץ). אָט אַפנים איך שטעה דאָ ניט פֿאַר קיין אַנדערן, נאָר פֿאַר דעם הערר פראָפֿעסאָר רובעק אַליין.

פראָפֿעסאָר רובעק (שאָקעלט צו מיט'ן קאָפּ). מיר האָבען זיך אַ פּאָר מאָל געטראָפֿען אין געזעלשאַפֿטען. דעם לעצטען הערבסט, וואָס איך האָב פֿערבראַכט דאָ אויבען.

אולפֿהיים. יאָ, מיט יאָהרען צוריק. און אין יענער צייט איז נאָך אייער נאָמען אויך ניט געווען אַזוי בעקאַנט ווי איצט. ווארים דעמאָלט האָט נאָך אפילו אַ שמוציגער בער־רען־יעגער געמעגט צוקומען נאָהענט צו אייך.

פראָפֿעסאָר רובעק (שמייכעלט). איך בייס אויך איצט קיינעם ניט.

מאַיאַ (קוקט אָן אולפֿהיים'ן מיט אינטערעס). וואָס זשע, איהר זייט טאַקי אַ ריכטיגער בערען־יעגער?

אולפֿהיים (זעצט זיך ביים צווייטען טיש, נעהענטער צום האָטעל). אַם ליעבסטען יאָג איך זיך נאָך בערען. נאָר איך וואַרף זיך פֿונדעסטוועגען ניט מיט קיין אַנדער זאַך, וואָס קומט מיר נור אין וועג. צי דאָס זיינען אָדלערס, צי וועלף, צי גאָר ווייבער, אָדער הירשען. — נאָר פֿריש מוזען זיי זיין

און זאַפטיג און פול מיט בלוט. (טרינקט פון דער יאַגד-פלאַש.)

מ אַ י אַ (קוקט איהם גלייך אין די אויגען אַריין). אָם ליעבסטען אָבער יאָגט איהר זיך נאָך בערען?

א ו ל פ ה י י ם. יאָ, דאָס איז מיר ליעבער פון אַלעס. וואָרים דאָ קען מען זיך אַזוי פיין בענוצען מיט'ן מעסער, ווען מען האָט קיין אַנדער ברירה ניט. — (מיט אַ לייכטען שמייכעל.) מיר אַרבייטען אין אַ האַרטען מאַטעריאַל, מיר ביידע, גנעדיגע פרוי, — איך און אייער מאַן. ער מוטשעט זיך מן הסתם גע-גוג אָב מיט'ן מאַרמאָר. און איך מוטשע זיך אָב מיט דיקע, ציטערנדע בערען-נערוועז. און ביידע בעזיעגען מיר ענדליך דאָס מאַטעריאַל. ווערן בעלי בתים איבער דעם. מיר גיבען ניט נאָך, ביז וואַנען מיר האָבען ניט בייגעקומען דעם האַרט-נעקיגען, ווידערשטעהענדען שטאָף.

פ ר אָ פ ע ס אָ ר ר ו ב ע ק (פערטיעפט אין געדאַנקען). דאָס איז כ'לעבען גאָרנישט אַזוי קרום, וואָס איהר זאָגט דאָ.

א ו ל פ ה י י ם. נו יאָ, וואָרים דער שטיין ווייסט דאָך מסתמא, פאַרוואָס ער קעמפפט, דוכט זיך, ער איז טויט, און דאָך וויל ער זיך מיט אַלע כוחות ניט לאָזען צוהאַמערן. אָקוראַט ווי דער בער, ווען אימיצער וועקט איהם אויף אין זיין גרוב.

מ אַ י אַ. איהר ווילט, הייסט עס, אַצונד אַרויפגעהן אין די וועלדער און יאָגען?

א ו ל פ ה י י ם. גאַנץ הויך אויף די בערג וויל איך אַרויפגעהן. — וואָס זשע, אָט אַפּנים איהר זייט קיינמאָל ניט געווען אויף די הויכע בערג, מאַדאַם?

מ אַ י אַ. ניין, ניין.

א ו ל פ ה י י ם. הערסט אַ געשיכטע, טאָ זעהט זשע ניט אַנדערש איהר זאָלט איצט זומער-צייט אַרויפגעהן אַהין! איהר קענט זיך אָנשליסען אָן מיר. איהר מיט אייער מאַן — דאָס געהט אויסגעצייכענט.

מאיא. זעהר פריינדליך פון אייך. נאָר רובעק האָט גאָר בדעה צו מאַכען אַ רייזע אויף'ן ים.

פראָפעסאָר רובעק. אַרום דעם ברעג — דורך די קאַנאַלען פון אינזעל.

אולפהיים. פע, צו'ן אַלדע שוואַרץ יאָהר, — וואָס וועט איהר דען טהאָן אין דעם פערדאַמטען, עפּוש'דיגען רינשטאָק! וואָס זשע, איהר ווילט פערטרייבען די צייט אין מוטנע וואַסער, אין ברודיגע וואַסער, וואָלט גלייכער געווען צו זאָגען.

מאיא. אָט האָסט דו דיר, רובעק.

אולפהיים. אַך, איהר קומט ליעבערשט מיט אויף די בערג. דאָרט איז עס פריי און ריין פון מענשען. איהר קענט זיך גאָר ניט משער זיין וואָס דאָס הייסט פאַר מיר. פערשטעהט זיך, אַזאַ קליין ווייבעלע — (ער שטעלט זיך אָב, די באַרמהאַרציגע שוועסטער קומט אַרויס פון פאַוויליאָן און געהט אַריין אין האָטעל.)

אולפהיים (פאָלגט איהר נאָך מיט די אויגען). קוקט אַקאָרשט אָן אָט די דאָ! דעם שוואַרצען פויגעל! — ווער דאַרף דען דאָ בעגראָבען ווערן?

פראָפעסאָר רובעק. אסור צי איך וויים.

אולפהיים. נאַ, דאַן ליגט דאָ ווער עס איז אין אַ ווינקעל און קראַפירט. אָט די קראַנקע און שלאַפע, די וואָל־טען געמעגט אַ טובה טהאָן און זיך לאָזען בעגראָבען — וואָס פריהער אַלץ בעסער.

מאיא. וואָס זשע, איהר זייט גאָר קיינמאָל ניט קראַנק געווען, הערר גוטסבעזיצער?

אולפהיים. קיינמאָל ניט. אַניט וואָלט איך דאָ ניט געווען. — אָבער מיינע בעסטע פריינד — זיי זיינען אָפט קראַנק געווען, די אָרעמע טייוואָלים.

מאיא. און וואָס האָט איהר מיט זיי געטהאָן?

אולפהיים. דערשאָסען האָב איך זיי, פערשטעהט זיך.

פראָפעסאָר רובעק (קוקט איהם אָן). דערשאָסען?

מאַיאַ (טהוט אַ רוק איהר שטוהל צוריק). דערשאָסען אויף טויט?

אולפהיים (שאָקעלט מיט'ן קאָפּ). איך שיס קיינמאָל ניט פערביי, מאַדאַם.

מאַיאַ. אָבער ווי אַזוי קענט איהר פאָרט דערשיסען מענשען אויף טויט?

אולפהיים. איך רעד דאָך ניט פון מענשען —

מאַיאַ. אייערע בעסטע פריינד, האָט איהר דאָך געזאָגט—

אולפהיים. מיינע בעסטע פריינד, דאָס זיינען מיינע הינט.

מאַיאַ. אייערע הינט — ?

אולפהיים. כ'האָב ניט קיין בעסערע, — איידער אָט די עהרליכע, געטרייע, דורך און דורך בראַווע יאַגד־קאַמעראַ-דען מיינע —. אַז איינער פון זיי ווערט קראַנק און שוואַך, איז פּוּף! און אַריבערגעפּעקעלט איז דער פריינד — אויף יע-נער וועלט.

(די באַרמהארציגע שוועסטער קומט ארויס פון האָטעל מיט אַ טאַץ, אויף וועלכער עס געפינט זיך מילך און ברויט, שטעלט זי אַוועק אויף'ן טיש לעבען פּאַוויליאָן, וואוהין זי געהט אַריין.)

אולפהיים (מיט שפּאָט) אָט דאָס דאָ, — דאָס רופט מען שפּייז פאַר מענשען! וואַסערדיגע מילך און ווייך, קלעפיג ברויט. זעהט איהר, מיינע פריינד, זיי וואָלט איהר געדאַרפט אָנקוקען, ווי זיי פרעסען! וואָלט איהר עס געוואָלט זעהן?

מאַיאַ (שמייכעלט צו איהר מאַן און שטעהט אויף). יאָ, פאַר-וואָס דען ניט.

אולפהיים (שטעהט אויך אויף). איהר זייט ווירקליך אַ שאַרפזיניגע פרוי, מאַדאַם. אַלזאָ, קומט. גרויסע דיקע ביינער שלינגען די חברה־לייט אַרונטער אין גאַנצען. ווערגען זיי ווי-דער אויס און שלינגען זיי פון דאָס ניי איין. כ'זאָג אייך, ס'איז

אַן אמת'ע פֿרייד דאָס צו זעהן. און דאַן וועלען מיר אויך אַ שמועס טהאָן מכח דער רייזע אויף די בערג —. (אָב צום עק פֿון האָ-טעל. מאַיאַ געהט איהם נאָך.)

(כמעט אין דערזעלבער רגע קומט די פֿרעמדע אַרויס פֿון פּאַוויליאָן און זעצט זיך אַנידער ביים טיש.)

(די פֿרעמדע טראָגט צו איהר גלאָז צום מויל און וויל טרינקען, נאָר אין מיטען דערינען האַלט זי · צוריק און קוקט מיט ליידיגע, אויס-דרוקסלאָזע אויגען אויף רובעק'ן.)

פּראָפֿעסאָר רובעק (בלייבט זיצען ביי זיין טיש און קוקט זי אָן מיט אַן ערנסטען און דורכדרינגענדען בליק, ענדליך שטעהט ער אויף, מאַכט אַ פּאָר טריט צו איהר, בלייבט שטעהן און זאָגט שטילערהייט) איך דערקען דיך גאַנץ גוט, אירענע.

די דאַמע (מיט אַ קלאַנגלאָזער שטימע, בעת זי שטעלט אַוועק דאָס גלאָז). קענסט טרעפֿען ווער איך בין, אַרנאָלד?

פּראָפֿעסאָר רובעק (אויסמיידענדיג אַן ענטפֿער). דו דערקענסט מיר אַלזאָ אויך?

די דאַמע. מיט דיר איז דאָס גאָר אַ גאַנץ אַנדער זאַך.

פּראָפֿעסאָר רובעק. פֿאַרוואָס עפּעס, — מיט מיר?

די דאַמע. ווייל דו ביסט נאָך לעבעדיג.

פּראָפֿעסאָר רובעק (פֿערשטעהט זי ניט). לעבעדיג—?

די דאַמע (כמעט גלייכצייטיג). ווער איז געווען די אַנדע-רע? די וואָס דו האָסט געהאַט מיט דיר — דאָ ביים טיש?

פּראָפֿעסאָר רובעק (אַביסעל צוריקגעהאַלטען). די? דאָס איז געווען מיין — מיין פֿרוי.

די דאַמע (שאָקעלט צו לאַנגזאַם מיט'ן קאָפּ). אַזוי. גוט, אַרנאָלד. איינע, הייסט עס, וועלכע געהט מיך גאָרנישט אָן—

פּראָפֿעסאָר רובעק (אונזיכער). ניין, פֿערשטעהט זיך—

די דאַמע. — איינע, הייסט עס, וועלכע דו האָסט זיך איינגעשאַפֿט ערשט נאָך מיין טויט.

פּראָפֿעסאָר רובעק (גיט אויף איהר פּלוצלינג אַ שטריינ-

גען קוק). נאָך דיין — ? וואָס מיינסט דו דערמיט, אירענע?

אירענע (אויסמיידענדיג צו ענטפערן). און דאָס קינד? דעם געהט עס דאָך אויך גוט. אונזער קינד לעבט מיך אַריבער. אין כבוד און גדולה.

פּראָפּעסאָר רובעק (שמייכעלט ווי אין אַ ווייטער עראינערונג). אונזער קינד, — אַך יאָ, אַזוי פלעגען מיר עס רופען — דעמאָלט.

אירענע. בעת איך האָב געלעבט, יאָ.

פּראָפּעסאָר רובעק (סטאַרעט זיך אָנצונעהמען אַ מונטערן טאָן). יאָ, יאָ, אירענע, — אַצונד איז „אונזער קינד" בעריהמט איבער דער גאַנצער וועלט. דו האָסט דאָך אַודאי געלייענט וועגען דעם, ניט — ?

אירענע (שאָקעלט צו מיט'ן קאָפּ). און האָט אויך דעם פאָטער זיינעם בעריהמט געמאַכט. — דאָס איז געוועזן זיין טרוים.

פּראָפּעסאָר רובעק (גאַנץ שטיל, געריהרט). דיר אַליין בין איך שולדיג אַלעס, אַלעס, אירענע. און איך דאַנק דיר דערפאַר.

אירענע (פערזונקען אויף אַ ווײַלע אין געדאַנקען). ווען איך וואָלט דעמאָלט געטהאָן וואָס איך האָב געהאַט אַ רעכט צ טהאָן. אַרנאָלד —

פּראָפּעסאָר רובעק. נו? וואָס פאָרט?

אירענע. — וואָלט איך דאָס קינד דער'הרג'עט.

פּראָפּעסאָר רובעק. דער'הרג'עט!

אירענע (שעפּטשענדיג). דער'הרג'עט, — איידער איך בין אַוועק פון דיר. צושמעטערט. צושמעטערט אויף שטויב.

פּראָפּעסאָר רובעק (שאָקעלט דעם קאָפּ מיט אַ פאָרוואורף). דאָס וואָלסט דו ניט געקענט טהאָן, אירענע. וואָלסט קיין האַרץ ניט געהאַט, עס צו טהאָן.

אירענע. ניין, דעמאָלט האָב איך ניט געהאַט קיין האַרץ דערצו.

פראָפעסאָר רובעק. אָבער שפּעטער? זינט דאַן?

אירענע. זינט דאַן האָב איך עס אונצעהליגע מאָל דער׳הרג׳עט. אין מיטען העלען טאָג און אין׳ם חושך פון דער נאַכט. דער׳הרג׳עט אין האַס—און אין ראַכע—און אין מורא׳דיגע יסורים.

פראָפעסאָר רובעק (געהט צו נאָהענט צום טיש און פרעגט שטילערהייט): אירענע, — זאָג מיר ענדליך אַצונד — נאָך אַזוי פיעל יאָהרען, — פאַר וואָס ביסט דו דעמאָלט אַוועק פון מיר? און אַזוי שטילערהייט אַנטלאָפען, אַז מען האָט דיך מעהר ניט געקענט געפינען — ?

אירענע (שאָקעלט לאַנגזאַם דעם קאָפּ). אַך, אַרנאָלד, — נאָך וואָס זאָל איך דיר עס זאָגען — אַצונד, ווען איך בין פון דער אַנדער זייט קבר?

פראָפעסאָר רובעק. ביסט אפשר געווען פערליעבט אין אַן אַנדערן?

אירענע. בלויז אין איינעם, און דער האָט מעהר ניט געדאַרפט מיין ליעבע. דער האָט מעהר מיין לעבען ניט געדאַרפט.

פראָפעסאָר רובעק (וויל ענדערן דעם געשפּרעך). הם, — לאָמיר צורוה לאָזען די פערגאַנגענהייט —

אירענע. יאָ, יאָ, — נור צורוה לאָזען וואָס עס ליגט פון יענעם זייט קבר. וואָס עס הייסט פאַר מיר אַצונד יענער זייט קבר.

פראָפעסאָר רובעק. וואו ביסט דו פאָרט אַהינגעקומען, אירענע? כ׳האָב דיך אַזוי פיעל אַרומגעזוכט. — דו ביסט אַזוי ווי אין וואַסער אַריין.

אירענע. איך בין אַריין אין חושך, — בעת דאָס קינד האָט געשטראַהלט פון ליכט.

פראָפעסאָר רובעק. האָסט פיעל אַרומגערייזט די וועלט?

איר ענע. יאָ, כ'בין געווען אין אַסך מלוכות און לענדער.

פראָפעסאָר רובעק. (קוקט זי אָן מיט אַ בליק פון מיט־לייד). און מיט וואָס האָסטו דו זיך אָבגעגעבען, אירענע?

איר ענע (הייבט אויף די אויגען צו איהם), וואַרט אַקאָרשט; לאָמיר זיך דערמאָנען —. יאָ, אַצונד האָב איך עס. אין פער־שיעדענע אונטערהאַלטונגס־פּלעצער האָב איך זיך געוויזען. אַלס נאַקעטע סטאַטוע בין איך געשטאַנען אין לעבעדיגע ביל־דער. און פיעל געלד איינגענומען. דערצו בין איך ביי דיר ניט געוואוינט געווען — דו האָסט קיין געלד ניט געהאַט. — און דאַן בין איך אויך אַרומגעגאַנגען מיט אַלערליי מאַנספערזאָנען און זיי דעם קאָפּ פערדרעהט. אויך דערצו בין איך ביי דיר ניט געוואוינט געווען, אַרנאָלד. דו ביסט געווען שטאַנדהאַפטיגער.

פראָפעסאָר רובעק (פערביילויפענדיג די פראַגע). און דאַן האָסטו דו חתונה געהאַט אויך?

איר ענע. יאָ; מיט איינעם פון זיי.

פראָפעסאָר רובעק. ווער איז דיין מאַן?

איר ענע. ער איז געווען אַ זיעד אַמעריקאַנער. אַ גרוי־סער דיפּלאָמאַט. (קוקט מיט אַ פערשטיינערטען שמייכעל פאַר זיך.) דעם האָב איך סוף כל סוף פון זינען אַראָבגעטריבען; גאַנץ פערריקט געמאַכט — ניט צום אויסהאַלטען; משוגע אויף טויט. הערסטו, — ס'איז געווען אַ פיינער שפּאַס באַלד אין אָנ־פאַנג. ס'האָט זיך מיר כסדר געגלוסט צו לאַכען, אין זיך. — ווען איך וואָלט נאָך געהאַט עפּעס אין זיך.

פראָפעסאָר רובעק. און וואו איז ער איצט?

איר ענע. ערגעץ־וואו אויף אַ בית עולם. מיט אַ הויכען, גרויסאַרטיגען מאָנומענט איבער זיך. און אין זיין שאַר־בען אַ בלייענע קויל.

פראָפעסאָר רובעק. וואָס זשע, ער האָט זיך אַליין גענומען דאָס לעבען?

אירענע. יאָ, ער איז געווען פֿריינדליך גענוג, מיר די טובה צו טהאָן.

פּראָפֿעסאָר רובעק. און דו טרויערסט גאָרנישט נאָך איהם, אירענע?

אירענע (ניט פֿערשטעהענדיג). נאָך וועמען?

פּראָפֿעסאָר רובעק. נו, נאָך הערר פֿאָן סאַטאָוו.

אירענע. ער האָט ניט געהייסען סאַטאָוו.

פּראָפֿעסאָר רובעק. ניט?

אירענע. מיין צווייטער מאַן הייסט סאַטאָוו. ער איז אַ רוס, —

פּראָפֿעסאָר רובעק. און וואו געפֿינט ער זיך ערגעץ?

אירענע. ווייט פֿון דאַנען, אין אוראַל. ביי זיינע גאָלד־גריבער.

פּראָפֿעסאָר רובעק. ער לעבט, הייסט עס, דאָרט?

אירענע (ציהט מיט די אַקסלען). לעבט? לעבט? אייגענט־ליך האָב איך איהם דער׳הרג׳עט.

פּראָפֿעסאָר רובעק (פֿערציטערט). דער׳הרג׳עט —!

אירענע. יאָ, מיט אַ קליינעם שפּיציגען שפּיעז, וואָס איך האָב תמיד ביי מיר אין בעט.

פּראָפֿעסאָר רובעק (ליידענשאַפֿטליך). איך גלויב דיר ניט, אירענע!

אירענע (מיט אַ מילדען שמייכעל). דו מעגסט עס גלויבען, אַרנאָלד!

פּראָפֿעסאָר רובעק (קוקט זי אָן מיט אַ בליק פֿון מיטלייד). האָסט גאָר קיין קינדער ניט געהאַט?

אירענע. אָה יאָ, אַסך.

פּראָפֿעסאָר רובעק. און וואו זיינען זיי איצט?

אירענע. איך האָב זיי דער'הרג'עט.

פּראָפעסאָר רובעק (שטרייננ). אַצונד זאָגסט דו שוין ווידער ליגען.

אירענע. איך האָב זיי דער'הרג'עט — זאָג איך דיר! גאַנץ איינפאַך זיי ערמאָרדעט אָהן אַ שום רחמנות. גלייך ווי זיי זיינען נאָר געקומען אויף דער וועלט. אָדער שוין פריהער, אַסך פריהער. איינעם נאָך'ן אַנדערן.

פּראָפעסאָר רובעק (אומעטיג און ערנסט). ס'ליגט עפּעס אַ פערבאָרגענער זינן הינטער אַלצדינג וואָס דו זאָגסט.

אירענע. וואָס קען איך טהאָן דערצו? יעדעס וואָרט, וואָס איך זאָג דיר, ווערט מיר אַריינגעשושקעט אין אויער.

פּראָפעסאָר רובעק. איך מיין, איך בין דער איינציגער, וואָס קען טרעפען דעם זינן דערפון.

אירענע. נו פערשטעהט זיך, אַז דו דאַרפסט זיין דער איינציגער.

פּראָפעסאָר רובעק (שפּאַרט זיך אָן מיט די הענד אויף'ן טיש און קוקט איהר אַריין טיעף אין די אויגען). אָט אַפּניט עטליכע סטרונעס האָבען געמוזט פּלאַצען אין דיר, אירענע.

אירענע (ווייך). דאָס טרעפט דאָך תמיד, ווען אַ יונגע הייס־בלוטיגע פרוי שטאַרבט.

פּראָפעסאָר רובעק. אָבער אירענע, וואַרף אַוועק אָט די ווילדע פאָרשטעלונגען —! דו לעבסט דאָך! דו לעבסט — לעבסט!

אירענע (הויבט זיך לאַנגזאַם אויף פון איהר שטוהל און זאָגט מיט אַ ציטערנדער שטימע): יאָהרען־לאַנג בין איך געוועזן טויט. זיי זיינען געקומען און האָבען מיך געבונדען. זיי האָבען מיר צונויפגעשנורעוועט די אָרעמס אויף'ן רוקען. און דאַן האָבען זיי מיך אַראָבגעלאָזט אין אַ קעלער־גרוב, מיט אייזערנע שטאַ־גען ביים אַריינגאַנג, און מיט אויסגעבעטע וועגד, — אַזוי אַז

אויבען אויף דער ערד האָט קיינער ניט געקענט הערען די געשרייען פון דער בעגראָבענער. נאָר איצט הויב איך בים-לאַכוויז אָן אויפשטעהן תחית המתים. (זעצט זיך ווידער אויף איהר שטוהל.)

פראָפעסאָר רובעק. (נאָך אַ קורצער פויזע). וואָס זשע, דו האַלטסט מיך פאַר דעם שולדיגען אין דעם אַלעמען?

אירענע. יאָ.

פראָפעסאָר רובעק. מאַכסט מיך שולדיג אין דעם,— וואָס דו רופסט אָן דיין טויט?

אירענע. שולדיג אין דעם, וואָס איך האָב געמוזט שטאַרבען. (נעהמט אָן אַ גלייכגילטיגען טאָן.) פאַרוואָס זעצסט דו זיך ניט אַנידער, אַרנאָלד?

פראָפעסאָר רובעק. מעג איך?

אירענע. פאַר וואָס דען ניט?— דו ווערסט ניט דער-פרוירען ווערען — האָב קיין מורא ניט. ווארים אַזוי ריכטיג פערוואַנדעלט אין אייז, מיין איך, בין איך נאָך אַלץ ניט.

פראָפעסאָר רובעק. (רוקט צו אַ שטוהל צום טיש און זעצט זיך) אַזוי, אירענע. אַצונד זיצען מיר ביידע ווידער איינס לעבען אַנדערן ווי אין די אַלטע צייטען.

אירענע. און אַביסעלע ווייטליך איינס פון אַנדערן. אויך ווי אין די אַלטע צייטען.

פראָפעסאָר רובעק. דאָס האָט דעמאָלט געמוזט אַזוי זיין.

אירענע. ס'האָט געמוזט?

פראָפעסאָר רובעק (מיט אַן ענטשלאָסענעם טאָן.) נו יאָ, ס'האָט געמוזט זיין אַ געוויסע ווייטקייט צווישען אונז.

אירענע. אַזוי, — ווירקליך, אַרנאָלד? —

פראָפעסאָר רובעק (ווייטער). געדיינקסט דו נאָך, וואָס פאַר אַן ענטפער דו האָסט מיר געגעבען אויף מיין פראַגע,

צי דו וואָלסט געוואָלט מיטקומען מיט מיר אין די ווייטע וועלט?

איר ענע. כ'האָב אויסגעשטרעקט דריי פינגער צום הימעל און געשוואָרען, אַז איך וועל מיטגעהן מיט דיר ביז'ן עק וועלט און ביז דעם סוף פון מיין לעבען. און דיר דיענען אין אַלצדינג. —

פראָפעסאָר רובעק. אַלס מאָדעל פאַר מיין קונסט־ווערק —

איר ענע. —אין פרייער, פאָלשטענדיגער נאַקעטקייט—

פראָפעסאָר רובעק (מיט געפיהל). און ווי האָסט דו מיר דאָס אַביסעל געדיענט, אירענע, — ווי מוטהיג, — ווי פרעהליך און אָהן אַ שום פאָרוואורף!

איר ענע. יאָ, מיט דעם גאַנצען קאָכיגען הערצענס־בלוט פון מיין יוגענד האָב איך דיר געדיענט —

פראָפעסאָר רובעק (צושאָקלענדיג מיט'ן קאָפּ און מיט אַ דאַנקבאַרען בליק). דאָס האָסט דו ווירקליך אַ רעכט צו זאָגען.

איר ענע. — און איך בין געפאַלען צו דיינע פיס און האָב דיר געדיענט, אַרנאָלד. (דריקט צונויף די האַנד אַנטקעגען איהם.) אָבער דו, דו, — דו—!

פראָפעסאָר רובעק. (אין פערטהיידיגונג). איך האָב זיך קיינמאָל ניט פערזינדיגט געגען דיר! קיינמאָל ניט, אירענע.

איר ענע. יאָ, דו האָסט עס דאָך געטהאָן! דו האָסט זיך פערזינדיגט געגען מיין אינערסטע נאַטור.

פראָפעסאָר רובעק (טהוט זיך אַ רוק אויף זיין שטוהל צוריק). איך— ?

איר ענע. יאָ, דו! איך האָב זיך געשטעלט פאַר דיר גאַנץ און אונפערהוילען. (שטילערהייט.) און דו האָסט מיך קיין איין איינציג מאָל ניט אָנגעריהרט.

פראָפעסאָר רובעק. אירענע, פערשטעהסט דו דען

ניט, אַז עס זיינען געווען טעג, ווען איך בין שיער פֿון זינען ניט אַראָב פֿון דיין גאַנצער שעהנקייט ?

אירענע (רעדט אונגעשטערט ווייטער). און דאָך, — ווען דו וואָלסט מיך אָנגעריהרט, וואָלט איך דיך, גלויב איך, אויף׳ן שטעל דער׳הרג׳עט. וואָרים איך האָב געהאַט אַ שפּיציגע נאָדעל ביי מיר, — בעהאַלטען אין די האָר — (גלעט זיך פֿערטראַכטערהייט איבערן שטערן.) ניין, אָבער דאָך, דאָך— ; אַז דו וואָלסט עס האָבען געקענט —

פּראָפֿעסאָר רובעק (קוקט זי אָן מיט אַ פֿעסטען בליק). איך בין געווען אַ קינסטלער, אירענע.

אירענע. אָט דאָס איז דאָס טאַקי.

פּראָפֿעסאָר רובעק. קודם כל אַ קינסטלער. ווי אַ קראַנקער בין איך אַרומגעגאַנגען און האָב געוואָלט שאַפֿען דאָס גרויסע ווערק פֿון מיין לעבען. (פֿערליערט זיך אין ערוינערונג.) דער „טאָג פֿון תחית המתים" האָט עס געזאָלט הייסען. און די תחית המתים האָט געדאַרפֿט פֿערקערפּערט ווערן אין דעם בילד פֿון אַ יונגער פֿרוי, וועלכע כאַפּט זיך אויף פֿון׳ם שלאָף פֿון טויט —

אירענע. אונזער קינד, יאָ —

פּראָפֿעסאָר רובעק (זעצט פֿאָרט). זי האָט געזאָלט זיין די איידעלסטע, ריינסטע, אידעאַלסטע פֿרוי פֿון דער ערד, די ערוואַכענדע. דאָ האָב איך דיך געפֿונען. דו ביסט געווען וואָס איך האָב געדאַרפֿט אין יעדער הינזיכט. און דו, דו האָסט זיך הינגעגעבען אַזוי גערן און אַזוי פֿרעהלאַך. און האָסט איבערגעלאָזט דיין פֿאַמיליע און דיין היים — און ביסט געגאַנגען מיט מיר.

אירענע. דאָס וואָס איך בין מיט דיר געגאַנגען, האָט געהייסען פֿאַר מיר די ווידעראויפֿלעבונג פֿון מיין קינדהייט.

פּראָפֿעסאָר רובעק. אָט טאַקי דערפֿאַר האָב איך

אין דיר געפֿונען וואָס איך האָב געדאַרפֿט, אין דיר און ניט אין קיין אַנדערע. דו ביסט פֿאַר מיר געוואָרען אַ הויך-הייליגעם וועזען, אָן וועלכען מען קען זיך נור אָנריהרען אין פֿערגעטערנדע געדאַנקען. איך בין דאָך נאָך דעמאָלט גאַר יונג געווען, אירענע. און עפעס האָט מיך בעהערשט אַן אַבערגלויבען: ווען איך וואָלט דיך נור אָנגעריהרט, ווען איך וואָלט געוועזן ליידענשאַפֿטליך צו דיר, דאַן וואָלטען מיינע געדאַנקען פֿערשוועכט און פֿעראונרייניגט געוואָרען, און איך וואָלט ניט געקענט דערענדיגען ביז'ן סוף, וואָס איך האָב אַזוי געגאַרט צו שאַפֿען. — און איך גלויב נאָך היינט, אַז עס ליגט עטוואָס אמת אין דעם.

אירענע (מיט אַ מיענע פֿון שפּאָט). צוערשט דאָס קונסטווערק — דאַן דאָס מענשענקינד.

פּראָפֿעסאָר רובעק. דו קענסט אורטהיילען דערייבער ווי דו ווילסט. איך בין על כל פנים דעמאָלט אין גאַנצען בעהערשט געוואָרען פֿון מיין אויפֿגאַבע. און איך האָב זיך דערביי געפֿיהלט אַזוי גליקליך.

אירענע. און דו האָסט דיין אויפֿגאַבע געלייזט, אַרנאָלד.

פּראָפֿעסאָר רובעק. מיט דיין הילף, דו געבענשטע, — האָב איך זי געלייזט. איך האָב געוואָלט פֿערקערפּערן די ריינע פֿרוי, ווי איך האָב זי געזעהן ערוואַכענדיג אין דעם טאָג פֿון תחית המתים. אָהן אַ שום פֿערוואונדערונג איבער וואָס פֿאַר עס איז נייעס אָדער אונבעקאַנטעס אָדער אונגעטראַכטעס. נאָר פֿול מיט אַ הייליגער פֿרייד דעריבער, וואָס זי קען זיך אַליין צוריק געפֿינען אונפֿערענדערט, — זיך, די פֿרוי פֿון דער ערד,—אין די העכערע, פֿרייערע, גליקליכערע קרייזען — נאָך דעם לאַנגען, טרוימלאָזען שלאָף פֿון טויט. (אַביסעל מילדער.) אַזוי האָב איך עס געשאַפֿען. — נאָך דיין בילד נאָך האָב איך עס געשאַפֿען, אירענע.

אירענע (לייגט אַוועק די הענד פֿלאַך אויף׳ן טיש און שפּאַרט זיך אָן אָן שטוהל). און דאַן ביסט דו געווען פֿאַרטיג מיט מיר—

פּראָפֿעסאָר רובעק (מיט אַ פֿאָרוואורף). אירענע!

אירענע. —און האָסט מיך שוין מעהר ניט געדאַרפֿט—

פּראָפֿעסאָר רובעק. ווי קענסט דו גאָר אַזוי ריידען!

אירענע. — האָסט אָנגעהויבען אַלע מאָל זוכען אַנדערע אידעאַלען—

פּראָפֿעסאָר רובעק. איך האָב ניט געפֿונען קיין אַנדער אידעאַל נאָך דיר.

אירענע. קיין אַנדערע מאָדעלען אויך ניט, אַרנאָלד?

פּראָפֿעסאָר רובעק. דו ביסט ניט געווען קיין מאָדעל פֿאַר מיר. דו ביסט געווען דער סאַמע קוואל פֿון מיין שעפֿפֿונג.

אירענע (שווייגט אַ רגע.) וואָס פֿאַר ווערק האָסט דו זינט דאַן געמאַכט? אין מאַרמאָר, מיין איך. זינט יענעם טאָג, ווען איך בין אַוועק פֿון דיר?

פּראָפֿעסאָר רובעק. קיין רעכטע זאַך האָב איך מעהר ניט געשאַפֿען זינט יענעם טאָג. בלויז אַזוי אָבגעשטופּט מיין לעבען אין מאָדעלירען.

אירענע. און די פֿרוי, מיט וועמען דו לעבסט אַצונד צוזאַמען — ?

פּראָפֿעסאָר רובעק (שלאָגט איהר איבער די רייד). ניט רייד איצט פֿון איהר. דאָס פֿערכאַפּט מיר ביים אָטהעם.

אירענע. וואוהין האָסטו בדעה מיט איהר צו פֿאָהרען?

פּראָפֿעסאָר רובעק (מיעד און אָבגעלאָזען). איך וועל מסתמא מוזען מאַכען אַ לאַנגע און לאַנגווייליגע ים-רייזע קיין צפֿון צו.

אירענע (קוקט איהם אָן, שמייכעלט כמעט אומבעמערקבאַר און שעפּטשעט): געה ליעבערשט אויף די בערג. אַזוי הויך ווי

דו קענסט נור קומען. העכער, — אַלץ העכער, אַרנאָלד.

פּראָפעסאָר רובעק (מיט געשפּאַנטער ערוואַרטונג). האָסט דו בדעה אַרויפצוגעהן אויף די בערג?

אירענע. וואָלסט דו געהאַט דעם מוטה, נאָך אַמאָל זיין מיט מיר צוזאַמען?

פּראָפעסאָר רובעק (אומזיכער, קעמפּפענדיג מיט זיך). ווען מיר וואָלטען עס געקענט, — ווען מיר וואָלטען עס נור געקענט —!

אירענע. פאַרוואָס זאָלען מיר ניט קענען וואָס מיר ווי-לען? (קוקט איהם אָן און שעפּטשעט בעטענדיג, מיט צונויפגעלייגטע הענד.) קום, קום, אַרנאָלד! קום אַרויף צו מיר —!

(מאַיאַ קומט אַריין, מונטער, מיט גליהענדע באַקען, הינטער דעם עק פון האָטעל, און לויפט צו צום טיש, דאָרט וואו זי איז פריהער געזע-סען.)

מאַיאַ. (נאָך ביים עק, זיך ניט אומקוקענדיג). קענסט זאָגען וואָס דו ווילסט, רובעק, אָבער — (בלייבט שטעהן, בעת זי דער-זעהט אירענע'ן.) אָה, ענטשולדיג, — דו האָסט געמאַכט אַ בע-קאַנטשאַפט, ווי איך זעה.

פּראָפעסאָר רובעק (קורץ). בעגייט אַ בעקאַנטשאַפט. (שטעהט אויף.) וואָס ווילסט דו דען פון מיר?

מאַיאַ. נור דאָס האָב איך דיר געוואָלט זאָגען, — דו פאַר דיין פערזאָן קענסט זיך טהאָן וואָס דו ווילסט, — נאָר איך פאָהר ניט מיט אויף דעם דאָזיגען עקעלהאַפטען דאַמפּף-שיף.

פּראָפעסאָר רובעק. פאַרוואָס עפּעס ניט?

מאַיאַ. ווייל איך וויל אַרויף אויף די בערג און די וועל-דער, — נו יאָ, איך וויל. (מיט אַ זיסען שמייכעל.) אַך, דו מוזסט עס מיר ערלויבען, רובעק! — איך וועל דערנאָך זיין אַזוי ליעב, אַזוי ליעב צו דיר!

פראָפעסאָר רובעק. ווער האָט דיר אַריינגעהאַקט אָט דעם געדאַנק אין קאָפּ.

מאַיאַ. אָט דער שרעקליכער בערען־טויטער. ניין, דו קענסט זיך גאָר ניט משער זיין, וואָס פאַר וואונדערליכע זאַכען ער דערצעהלט זיך דאָס אַביסעל אָן פון די בערג, פון׳ם לעבען דאָרט אויבען! העסליך, שווידערליך, מורא׳דיג דערווייל דער איז דאָס רוב, וואָס ער לייגט דאָ צוזאַמען —. ס׳קומט מיר כמעט פאָר, אַז עס מוז זיין אויסגעטראַכט. אָבער נאָך אַלעמען איז עס דאָך אַזוי וואונדערליך פערפיהרעריש. קען איך איהם ניט בעגלייטען? בלויז צו זעהן, צי ס׳איז אמת׳ וואָס ער זאָגט, פערשטעהסט? מעג איך, רובעק?

פראָפעסאָר רובעק. פון מיינעטוועגען, איך האָב גאָרנישט דאַגעגען. געה זיך דיר אויף די בערג—אַזוי וויט אַרויף און אַזוי לאַנג ווי דו ווילסט נור. איך וועל אפשר אויך מאַבען דעם זעלבען וועג ווי דו.

מאַיאַ (שנעל). ניין, ניין, ניין, דו דאַרפסט עס ניט טהאָן! פון מיינעטוועגען ניט!

פראָפעסאָר רובעק. איך וויל אַרויף אויף די בערג. איך האָב זיך איבערלייגט און בעשלאָסען עס צו טהאָן.

מאַיאַ. אָה, כ׳דאַנק דיר פיעל מאָל! מעג איך עס טאַקי גלייך דערצעהלען דעם בערען־טויטער?

פראָפעסאָר רובעק. קענסט דעם בערען־טויטער דערצעהלען וואָס דיין האַרץ גלוסט.

מאַיאַ. אָה, כ׳דאַנק דיר פיעל, פיעל מאָל! (וויל אָננעהמען זיין האַנד, — ער לאָזט עס ניט.) ביסט דו מיר אָבער היינט ;ים און ליעב, רובעק! (שנעל אָב אין האָטעל.)

אין דער זעלבער רגע עפענט זיך פאַמעלאַך און שטיל אַ שפאַלט אין דער פּאַוויליאָן-טהיר. די באַרמהאַרציגע שוועסטער שטעהט הינטער דער טהיר אויף דער וואַך. קיינער זעהט זי ניט.)

פּראָפּעסאָר רובעק (מיט אַ בעשטימטען טאָן צו אירענע). אַלזאָ, מיר טרעפען זיך אויבען?

אירענע (הויבט זיך לאַנגזאַם אויף). בעשטימט. — איך האָב דיך אַזוי לאַנג אַרומגעזוכט.

פּראָפּעסאָר רובעק. ווען האָסט דו אָנגעהויבען, מיך ווידער אַרומזוכען, אירענע?

אירענע (מיט אַ ביטערען טאָן). זינט ס'איז מיר קלאָהר געוואָרען, אַרנאָלד, אַז איך האָב דיר אַוועקגעגעבען עפּעס, וואָס מען קען ניט צוריקקריגען. אַן אוצר, פון וועלכען מען דאַרף זיך קיינמאָל ניט שיידען.

פּראָפּעסאָר רובעק (בויגט אַן דעם קאָפּ). יאָ, דאָס איז אַ שמערצליכע וואַהרהייט. דו האָסט מיר אַוועקגעגעבען דריי, פיער יאָהר פון דיין יוגענד.

אירענע. מעהר, אַסך מעהר איידער דאָס. פערשווענדעריש וואָס איך בין דעמאָלט געווען.

פּראָפּעסאָר רובעק. יאָ, דו ביסט ווירקליך געווען פערשווענדעריש, אירענע. דו האָסט מיר דיין גאַנצע נאַקעטע שעהנקייט אַוועקגעגעבען —

אירענע. — צו קוקען דערויף —

פּראָפּעסאָר רובעק. — און עס צו פערהערליכען.

אירענע. יאָ, פאַר דיין אייגענע פערהערליכונג. — און דעם קינד'ס.

פּראָפּעסאָר רובעק. און פאַר דיין פערהערליכונג אויך, אירענע.

אירענע. אָבער די גרעסטע מתנה, דאָס האָסט דו פערגעסען.

פּראָפּעסאָר רובעק. די גרעסטע—? וואָס פאַר אַ מתנה איז דאָס געווען?

אירענע. איך האָב דיר אַוועקגעגעבען מיין יונגע לע

בעדיגע זועלע, — און בין געבליבען שטעהן מיט אַ ליידיגער ברוסט—אָהן אַ נשמה. (קוקט איהם אָן מיט אַ פֿערגליווערטען בליק.) דאַן בין איך דאָס געשטאָרבען, אַרנאָלד.

(די באַרמהאַרציגע שוועסטער עפֿענט אין גאַנצען אויף די טהיר און מאַכט איהר פלאַץ, זי געהט אַריין אין פּאַוויליאָן.)

פּראָפֿעסאָר רובעק (קוקט איהר נאָך אַ דערשלאָגענער; דאַן שעפטשעט ער): אירענע!

צווייטער אקט.

(לעבען א הויך-בערגיגען סאנאטאריום. די לאנדשאפט שטרעקט זיך אויס אין דער פארם פון אן אונגעהייער גרויסען הויכען פעלד, אהן איין בוים, וואס ציהט זיך צו א לאנגער בארג-אזיערע. אויף דער אנדער זייט וואסער הויבט זיך אויף א רייהע פון הויך-בערגיגע פעלזען, מיט בלוי-ווייסען שנעע אין די שפאלטען. אין פארערגרונד לינקס פליסט א טייכעל און פאלט ארונטער אין פאנאנדערגעטהיילטע פאסען איבער א משופע'דיגע פעלזען-וואנד און פון דאנען פליסט עס ווייטער איבער'ן שטיק לאנד נאך רעכטס. קליינע בוימלאך, פלאנצען און שטיינער איבער דער לייננג פונ'ם טייכעל. אין פארערגרונד רעכטס א בערגעל מיט א שטיינערנע באנק אויף'ן שפיץ. ס'איז א זומערדיגער נאכמיטאג ניט ווייט פון זונען-אונטערגאנג.)

(ניט זעהר ווייט פון דארט, אויף דער אנדער זייט טייכעל, געפינט זיך א הויפען קליינע קינדער, וועלכע זינגען, טאנצען און שפיעלען זיך. א טהייל געהען אנגעטהאן ווי בויערן און א טהייל אין שטאדטישע קליידער. מען הערט זייער פרעהליכען געלעכטער, וועלכער קלינגט האלב-פערשטיקט דורך דער שטרעקע, וואס שיידט זיי אב פון דעם פלאץ.)

פראפעסאר רובעק זיצט אויבען אויף דער באנק מיט א מאנטעל איבער די שולטערן און קוקט אויף די קינדער, ווי זיי שפיעלען זיך.)

(גלייך נאכדעם קומט מאיא ארויס פון צווישען קליינע בוימלאך אויף'ן פלאץ לינקס און קוקט זיך ארום, זיך פערשטעלענדיג די אויגען מיט דער האנד. זי טראגט א פלאך טוריסטען-היטעלע, א קורץ אויפגעהויבען קליידעל, וואס גרייכט קוים צו די קניע, און הויכע פעסטע שניר-שטיוועל. אין דער האנד האלט זי א לאנגען בארג-שטעקען.)

מאיא. (דערזעהט ענדליך רובעק'ן און שרייט אויס): האלאהא!

(זי קומט צו נעהנטער; מיט דער הילף פון דעם באַרג-שטעקען שפּרינגט זי אַריבער דאָס טייכעל און געהט אַרויף אויף'ן בערגעל.)

מ אַ י אַ (סאָפּענדיג). אַך, ווי איך בין דאָס אַביסעל אַרומגעלאָפען, דיך זוכענדיג!

פּ ר אָ פ ע ס אָ ר ר ו ב ע ק (שאָקעלט צו גלייכגילטיג מיט'ן קאָפּ און פרעגט): וואָס זשע, דו קומסט אַרויף פון סאַנאַטאָריום?

מ אַ י אַ. יאָ, פון אָט דער פליעגען-שאַפע דאָרט.

פּ ר אָ פ ע ס אָ ר ר ו ב ע ק (וואַרפט אויף איהר אַ בליק פון דער זייט). דו ביסט ניט געווען ביים טיש, ווי איך האָב בעמערקט.

מ אַ י אַ. מיר האָבען געפּראַוועט אונזער מיטאָג אונטער'ן פרייען הימעל, מירביידע.

פּ ר אָ פ ע ס אָ ר ר ו ב ע ק. „מיר ביידע"? וואָס פאַר ביידע?

מ אַ י אַ. איך — און דער מורא'דיגער בערען-טויטער.

פּ ר אָ פ ע ס אָ ר ר ו ב ע ק. ווער דען?

פּ ר אָ פ ע ס אָ ר ר ו ב ע ק. אָה, ער.

מ אַ י אַ. נו יאָ, און מאָרגען אין דערפריה געהען מיר ווידער אַרויס.

פּ ר אָ פ ע ס אָ ר ר ו ב ע ק. וואָס זשע, זיך יאָגען נאָך בערען?

מ אַ י אַ. נו געוויס, זיי הרג'ענען און אָבשינדען פון זיי די פעל.

פּ ר אָ פ ע ס אָ ר ר ו ב ע ק. זייט איהר כאָטש שוין געקומען אויף די שפּור פון איינעם?

מ אַ י אַ (מיט אַן איבערלייגטען טאָן). וואָס רעדסט דו? אָט אַפנים דו מיינסט, אַז בערען געפינט מען אַזוי זיך דאָ אויבען אויף די נאַקעטע בערג.

פּ ר אָ פ ע ס אָ ר ר ו ב ע ק. וואו דען זשע?

מ אַ י אַ. טיעף אונטען. אין דיא נידעריגערע טהיילען פון באַרג, — דאָ, וואו דער וואַלד איז מורא'דיג געדיכט, און וואו

געוועהנליכע שטאָדט־לייט געהען איבערהויפּט קיינמאָל ניט פֿערביי.

פּראָפֿעסאָר רובעק. און איהר ביידע געהט, הייסט עס, מאָרגען אַרונטער אַהין ?

מאַיאַ (טהוט זיך אַ וואָרף אין גראָז). אַזוי האָבען מיר אָב־גערעדט. נאָר אפשר וועלען מיר נאָך היינט אָבענד אַרויס־געהען. — אויב דו האָסט גאָרנישט דאַגעגען, הייסט עס.

פּראָפֿעסאָר רובעק. איך ? ס'פֿאַלט מיר גאָר ניט איין—

מאַיאַ (שנעל). איבעריגענס, — לאַרס מיט די הינט געהען, פֿערשטעהט זיך, מיט אונז מיט.

פּראָפֿעסאָר רובעק. איך האָב זיך דאָך גאָר ניט נאָכגעפֿרעגט אויף דעם הערר לאַרס און זיינע הינט. (בייטענ־דיג דעם ענין.) אָבער ווילסט דו זיך ניט ליעבערשט אַנידער־זעצען ווי געהעריג איז דאָ אויף דער באַנק ?

מאַיאַ (מיעד). ניין, אַ דאַנק. איך ליג אַזוי שעהן אין'ם ווייכען גראָז.

פּראָפֿעסאָר רובעק. דו ביסט מיעד, זעה איך.

מאַיאַ (אָטהעמט טיעף). כ'מיין, אַז איך הויב טאַקי אָן ווערען מיעד.

פּראָפֿעסאָר רובעק. דאָס קומט ערשט דערנאָך, — אַז די שפּאַנונג איז אַריבער.

מאַיאַ (מיט אַ שלעפּערדיגען טאָן). נו יאָ. איך וויל בלויז צומאַכען אַ ווײַלע די אויגען.

(אַ קורצע פּויזע.)

מאַיאַ (פּלוצלינג אונגעדולדיג). אוף, רובעק, — ווי אַזוי קענסט דו דאָס גאָר אויסהאַלטען, כסדר זיצען און זיך צוהערען צו די געשרייען פֿון אָט די קינדער ! און זיך צוקוקען צו אָט די קונצען, וואָס זיי מאַכען דאָרט !

פראָפעסאָר רובעק. פאַרהאַן מאָמענטען, ווען עס ליגט עטוואָס האַרמאָנישעס — אַ מין מוזיק — אין זייערע בעוועגונגען, מיט זייער גאַנצער אונגעשיקטקייט. און עס פערשאַפט מיר אַ פערגניגען צו זיצען און אויפפאַסען אויף אָט די איינצעלנע מאָמענטען.

מאַיאַ (מיט אַביסעל אַ שפּאָטישען שמייכעל). נו יאָ, דו ביסט פון תמיד אָן אַ קינסטלער.

פראָפעסאָר רובעק. און וואָלט עס אויך אימער גע־וואָלט בלייבען.

מאַיאַ (קעהרט זיך אום אויף דער זייט, אַזוי אַז זי ליגט מיט'ן רוקען צו איהם). ער האָט אפילו קיין סימן פון קיין קינסט־לער ניט אין זיך.

פראָפעסאָר רובעק. ווער איז ניט קיין קינסטלער?

מאַיאַ (ווידער מיט אַ שלעפעריגען טאָן). נו—דער אַנדערער.

פראָפעסאָר רובעק. דער בערענ-יעגער, מיינסט דו?

מאַיאַ. נו אודאי. דער האָט אפילו קיין סימן פון קיין קינסטלער ניט אין זיך. קיין שום סימן ניט.

פראָפעסאָר רובעק (שמייכעלט.) ניין, זעהסט דו, דאָ ביסט דו פאַלשטענדיג גערעכט.

מאַיאַ (מיט אַ היציגען טאָן, זיך ניט ריהרענדיג פון אָרט). און ווי מיאוס ער איז! (רייסט אַרויס אַ בינטעל גראָז און וואַרפט עס אַוועק פון זיך.) אַזוי מיאוס, אַזוי מיאוס! אוה!

פראָפעסאָר רובעק. און דאָך טרייבסט דו זיך אַזוי גערן אַרום מיט איהם דאָרט דרויסען — אויף דער יאַגד.

מאַיאַ (קורץ). וואָס ווייס איך! (קעהרט זיך אום מיט'ן פנים צו איהם.) דו ביסט אויך מיאוס, רובעק.

פראָפעסאָר רובעק. וואָס זשע, האָסט עס ערשט איצט אויסגעפונען?

מאַיאַ. ניין, כ'האָב עס שוין לאַנג געזעהן.

פּראָפעסאָר רובעק (ציהט מיט די אַקסלען). מען ווערט עלטער, פרוי מאַיאַ, מען ווערט עלטער.

מאַיאַ. ניט דאָס מיין איך. נאָר עפּעס האָט דיין בליק בעקומען אַ מין מיעדקייט, אַ מין אָבגעלאָזענקייט אין זיך—. ווען דו ביסט צייטענווייז אַזוי גוט, אַ קוק צו טהאָן אויף מיר פון דער זייט—.

פּראָפעסאָר רובעק. איז דאָס דיר אויפגעפאַלען?

מאַיאַ (שאָקעלט צו מיט'ן קאָפּ). וואָס ווייטער האָבען דיינע אויגען אַלץ מעהר אָנגענומען דעם דאָזיגען שלעכטען אויס־דרוק. עפּעס אַזוי ווי דו וואָלסט ביי זיך אין מוח געשפּונען אַ פינסטערע קאָנספּיראַציע געגען מיר.

פּראָפעסאָר רובעק. אַזוי? (פריינדליך, נאָר ערנסט.) קום אַהער און זעץ זיך דאָ אַנידער לעבען מיר, מאַיאַ. מיר וועלען זיך אַביסעל דורכשמועסען.

מאַיאַ (הויבט זיך האַלב אויף). וועסט מיר לאָזען זיצען אויף דיינע קניע? ווי אין די ערשטע יאָהרען?

פּראָפעסאָר רובעק. ניין, דאָס געהט ניט. מען קען אונז נאָך זעהן פון האָטעל אונטען. (רוקט זיך אָב אַ שטיקעל.) אָבער דאָ אויף דער באַנק קענסט דו זיך זעצען — לעבען מיר.

מאַיאַ. ניין, אַ דאַנק; דאַן בלייב איך בעסער ליגען דאָ. איך הער אויך פון דאַנען זעהר גוט. (קוקט איהם אָן מיט אַ פראַגע.) נאַ, פון וואָס האָסט דו אַלזאָ געוואָלט ריידען?

פּראָפעסאָר רובעק (הויבט אָן לאַנגזאַם). פאַרוואָס, מיינסט דו, האָב איך ביי מיר אָבגעמאַכט צו אונטערנעהמען די דאָזיגע זומער־רייזע?

מאַיאַ. נו, — דו האָסט אַפילו צווישען אַנדערעם געזאָגט, אַז דאָס וועט מיר פערשאַפען אַזוי פיעל פערגניגען אָבער —

פּראָפעסאָר רובעק. אָבער — ?

מאַיאַ. אָבער איצט הויב איך ניט אָן גלויבען, אַז דאָס איז געווען די אורזאַך —

פראָפּעסאָר רובעק. וואָס דען — ?

מאַיאַ. איצט גלויב איך, אַז דאָס איז געשעהן צוליעב יענער בלייכער דאמע.

פראָפּעסאָר רובעק. מאַדאַם פֿאָן סאַטאָוו — ?

מאַיאַ. יאָ, וועגען אָט דער פֿרוי, וועלכע געהט אונז נאָך טריט ביי טריט. נעכטען אָבענד האָט זי זיך דאָך אויך מיט אַמאָל בעוויזען דאָ.

פראָפּעסאָר רובעק. אָבער וואָס פֿאַלט דיר איין— ?

מאַיאַ. נאַ, דו האָסט זי דאָך זעהר גוט געקענט. נאָך לאַנג איידער דו האָסט זיך בעקענט מיט מיר.

פראָפּעסאָר רובעק. און איך האָב זי אויך פֿערגעסען — אַ היבשע צייט איידער איך האָב דיך דערקענט.

מאַיאַ (זעצט זיך אויף). וואָס זשע, דו קענסט אַזוי לייכט פֿערגעסען.

פראָפּעסאָר רובעק (קורץ). יאָ, אויסערגעוועהנליך לייכט. (לייגט צו שטריינג.) ווען איך וויל פֿערגעסען.

מאַיאַ. אַפּילו אַ פֿרוי, וואָס איז געשטאַנען פֿאַר דיר אַלס מאָדעל?

פראָפּעסאָר רובעק. ווען איך דאַרף זי מעהר ניט האָבען, —

מאַיאַ. זאָגאַר ווען זי האָט זיך אויסגעטהאָן פֿאַר דיר גאַנץ נאַקעט?

פראָפּעסאָר רובעק. דאָס שפּיעלט קיין ראָלע ניט. על כל פּנים ניט פֿאַר אונז קינסטלער. (נעהמט אָן אַן אַנדער טאָן.) און, — מעג איך פֿרעגען, — ווי האָט מיר גאַר געקענט אַרויפֿקומען אויף'ן זינען אַפּילו, אַז זי איז דאָ אין לאַנד?

מאַיאַ. אָה, דו האָסט געקענט איבערלייענען איהר

נאָמען אין אַ ליסטע פֿון געסט. ערגעץ־וואו אין אַ צייטונג.

פּראָפֿעסאָר רובעק. אָבער איך האָב דאָך גאָרנישט געוואוסט וואָס פֿאַר אַ נאָמען זי טראָגט איצט. כ'האָב דאָך אין מיין לעבענס טאָג ניט געהערט פֿון קיין הערר פֿאָן סאַטאָוו.

מאַיאַ (מיט אַן אויסדרוק פֿון מיעדקייט). נאַ, דו ליעבער גאָט, איז דאָך מן הסתם געווען עפּעס אַן אַנדער אורזאַך, צוליעב וואָס דו האָסט געוואָלט מאַכען אָט די רייזע.

פּראָפֿעסאָר רובעק (ערנסט). יאָ, מאַיאַ, — ס'איז ווירקליך געווען צוליעב אַן אַנדער אורזאַך, אַ גאַנץ אַנדער אורזאַך. און מכח דעם מאַקי מוזען מיר זיך ענדליך אַמאָל גוט דורכשמועסען.

מאַיאַ (אונטערדריקט אַן אַנפֿאַל פֿון געלעכטער). גאָט אין הי־מעל, ווי ערנסט דו זעהסט אויס!

פּראָפֿעסאָר רובעק (מיט אַ מיסטרוויליכען בליק, זוכענ־דיג זי אויסצופֿאָרשען). יאָ, פֿילייכט אַביסעל ערנסטער איידער ס'איז נייטיג.

מאַיאַ. ווי — ?

פּראָפֿעסאָר רובעק. און נייטיג איז עס פֿונדעסטוועגען פֿאַר אונז ביידען.

מאַיאַ. דו הויבסט אָן מיך מאַכען נייגיעריג, רובעק.

פּראָפֿעסאָר רובעק. בלויז נייגיעריג? גאָר נישט אַביסעל אונרוהיג?

מאַיאַ (שאָקעלט מיט'ן קאָפּ). קיין האָר אויך ניט.

פּראָפֿעסאָר רובעק. גוט. טאָ הער אַלזאָ אויס. דו האָסט יענעם טאָג אונטען אינ'ם באָד־פּלאַץ געזאָגט, אַז איך בין די לעצטע צייט געוואָרען זעהר נערוועז —

מאַיאַ. יאָ, און דו ביסט עס ווירקליך געווען.

פּראָפֿעסאָר רובעק. און וואָס, מיינסט דו, קען זיין די אורזאַך דערפֿון?

מאַיאַ. ווי קען איך וויסען? (שנעל.) אפשר האָט זיך דיר דאָס שטענדיגע צוזאַמענלעבען מיט מיר צוגעגעסען?

פראָפּעסאָר רובעק. שטענדיגע —? זאָג בעסער: אייביגע.

מאַיאַ. אַלוּאָ לאָמיר זאָגען: דאָס טעגליכע צוזאַמענלעבען. מיר צוויי בעזודיעטניקעס, מיר זיינען דאָך שוין אַזוי פולע פיער, פינף יאָהר איינס לעבען דאָס אַנדערע און מיר האָבען זיך דאָך נאָך כמעט אויף אַ שעה צייט ניט צושיידט. — מירביידע כסדר אַליין פאַר זיך.

פראָפּעסאָר רובעק (פּעראינטערעסירט). נוּ, און —?

מאַיאַ (אַביסעל געדריקט). דו ביסט גאָר קיין געזעלשאַפטס־מענש ניט, רובעק. דו געהסט זיך דיין אייגענעם וועג פאַר זיך און גיסט זיך אָב מיט דיינע אייגענע אינטערעסען. און איך קען זיך אפילו מיט דיר מכח דיינע אייגענע זאַכען רעכט ניט דורכשמועסען, — מכח אָט די קונסט־פראַגען און אַזוי ווייטער. (גיט אַ מאַך מיט דער האַנד.) און דעם אמת זאָגענדיג, דאָס הויבט מיך גאָר ניט אָן אינטערעסירען אפילו.

פראָפּעסאָר רובעק. נוּ יאָ; דעריבער זיצען מיר דאָך טאַקי דאָס רוב ביים קאַמין און ריידען מכח דיינע זאַכען.

מאַיאַ. אַך, דו ליעבער גאָט, — וואָס פאַר זאַכען האָב איך דען!

פראָפּעסאָר רובעק. דאָס זיינען טאַקי ניט מעהר ווי קלייניגקייטען; אָבער יעדענפאַלס די צייט פערשווינדט דערביי פונקט ווי ביי עפּעס אַנדערש, מאַיאַ.

מאַיאַ. יאָ, דו ביסט גערעכט. זי פערשווינדט. זי האַלט אין פערשווינדען פון דיר, רובעק. — און דאָס, מיין איך, מאַכט דיך אַזוי אומבעקוועם —

פראָפּעסאָר רובעק (שאָקעלט שטאַרק מיט'ן קאָפּ). און אַזוי אומרוהיג. (דרעהט זיך אום אַהין און אַהער אויף דער באַנק.) איך

וועל באַלד איינפֿאַך ניט קענען אַריבערטראָגען דאָס דאָזיגע קלעגליכע לעבען!

מ אַ י אַ (שטעהט אויף און קוקט איהם אַ ווײַלע אָן). וואָס זשע, דו ווילסט פֿון מיר פּטור ווערען, טאָ זאָג עס אָפֿען אַרויס.

פ ר אָ פֿ ע ס אָ ר ר ו ב ע ק. וואָס זיינען דאָס פֿאַר ווערטער? פֿון דיר פּטור ווערן?

מ אַ י אַ. אויב דו ווילסט זיין פֿריי, זאָלסט דו זיך גאָר ניט שעהמען און עס גאַנץ אָפֿען זאָגען. און איך וועל זיך גלייך נעהמען דעם וועג.

פ ר אָ פֿ ע ס אָ ר ר ו ב ע ק (שמייכעלט כמעט אונבעמערקבאַר). וואָס זשע, דו מיינסט מיך צו סטראַשען דערמיט, מאַיאַ?

מ אַ י אַ. פֿאַר דיר קען דאָס דאָך אַודאי קיין סטראַשונאָק ניט זיין.

פ ר אָ פֿ ע ס אָ ר ר ו ב ע ק (הויבט זיך אויף). ניין, אייגענט-ליך ניט. (לייגט צו אין אַ ווײַלע אַרום:) ס'איז אונמעגליך מיר ביידע זאָלען אַזוי ווייטער לעבען צוזאַמען —

מ אַ י אַ. נו אַלזאָ—!

פ ר אָ פֿ ע ס אָ ר ר ו ב ע ק. כ'בעט דיך אָהן „אַלזאָ". (מיט אַן איינדרוקספֿולען טאָן.) אויב מיר ביידע קענען ווייטער ניט לע-בען אַזוי אַליין, — איז נאָך דערפֿון ניט געדרונגען, אַז מיר דאַרפֿען זיך שיידען.

מ אַ י אַ (מיט אַ שפּאָטישען שמייכעל). נור אַביסעלע דערוויי-טערן זיך איינס פֿון אַנדערן, וואָס?

פ ר אָ פֿ ע ס אָ ר ר ו ב ע ק. אפילו דאָס אויך ניט.

מ אַ י אַ. נאַ, קום דאָך אַרויס דערמיט, — וואָס ווילסט דו פֿאָרט מאַכען מיט מיר?

פ ר אָ פֿ ע ס אָ ר ר ו ב ע ק (אַביסעל אונזיכער). וואָס איך פֿיהל איצט אַזוי שטאַרק און אַזוי שמערצליך, אַז מיר פֿעהלט, איז אַ מענש, וואָס שטעהט ווירקליך גאַנץ נאָהענט צו מיר—

מאיא (שלאָגט איהם איבער די רייד). וואָס זשע, טהו איך דאָס ניט, רובעק?

פראָפּעסאָר רובעק (אַ מאָך געבענדיג מיט דער האַנד). ניט דאָס מיין איך. איך מוז האָבען אימיצען, וואָס זאָל מיך אויספילען, — מיך גאַנץ מאַכען, — ווערן איינס מיט מיר אין מיין גאַנצען טהאָן און שאַפען.

מאיא (לאַנגזאַם). נו יאָ, אין אַזעלכע הויכע זאַכען קען איך דיר ווירקליך ניט נוצליך זיין.

פראָפּעסאָר רובעק. אָה ניין, דערצו ביסט דו ניט געשאַפען, מאַיאַ.

מאיא (מיט פייער). און איין גאָט ווייסט דעם אמת, אַז איך האָב גאָר קיין חשק ניט דערצו.

פראָפּעסאָר רובעק. דאָס וויים איך גאַנץ גוט. — און איך האָב גאָר אפילו אין זינען ניט געהאַט צו געפינען אין דיר אַזאַ מין הילף, ווען איך האָב מיט דיר חתונה געהאַט.

מאיא (זיך איינקוקענדיג אין איהם). איך קען דערקענען אין דיין פנים, אַז דו טראַכסט איצט וועגען אַן אַנדערע.

פראָפּעסאָר רובעק. ווירקליך? זעהסט דו, און איך האָב גאָר ניט געוואוסט, אַז דו ביסט אַ געדאַנקען־לעזערין אויך. וואָס זשע, דו זעהסט עס אויף מיין פנים?

מאיא. צי איך זעה עס? אָה, איך קען דיך אַזוי גוט, רובעק, אַזוי גוט!

פראָפּעסאָר רובעק. אויב אַזוי ווייסט דו אפשר אויך וועגען וועמען איך טראַכט?

מאיא. אודאי וויים איך.

פראָפּעסאָר רובעק. אַנו? לאָמיר הערען—?

מאיא. דו טראַכסט וועגען יענעם — וועגען יענעם מאָדעל, וואָס דו האָסט אַמאָל געהאַט, כדי — (פערלירט פלוצ-

לינג דעם פּאָדיום פון איהרע גערטנקע.) דו ווייסט, אַז די לייט אין האָטעל האַלטען זי פאַר אַ משוגע'נע?

פּראָפּעסאָר רובעק. אַזוי? און זאָג מיר אַקאָרשט, וואָס דיינקען די לייט אין האָטעל פון דיר און דעם בערענ־טויטער?

מאַיאַ. דאָס האָט נאָרנישט צו טהאָן דערמיט. (קומט צוריק צו איהר פריהערדיגען געדאַנק.) אָבער יעדענפאַלס האָסט דו געטראַכט וועגען דער דאָזיגער בלייכער דאַמע.

פּראָפּעסאָר רובעק (פעסט.) וועגען איהר און קיין אַנדערער. — ווען איך האָב זי מעהר ניט געדאַרפט, — און ווען זי האָט מיך אַחוץ דעם נאָך פערלאָזען — פערשוואונדען פון מיר אָהן אַ שום וואָרט —

מאַיאַ. דאַן האָסט דו מיך, הייסט עס, גענומען עפּעס אַזוי ווי אַ זאַך, מיט וואָס זיך אויסצוהעלפען אין דער נויטה?

פּראָפּעסאָר רובעק (מיט ווייניגער איינזעהעניש). אָפען גערעדט, אַן ערך אַזוי איז עס טאַקי געווען, מיין קליינע מאַיאַ. אַ יאָהר אָדער אַנדערהאַלבען האָב איך אַזוי געלעבט איינזאַם, זיך גריבלענדיג אין זיך, און געלייגט די לעצטע, די סאַמע לעצטע האַנד אויף מיין ווערק. דער „טאָג פון תחית המתים“ איז אַרויס אויף דער וועלט און האָט מיר געבראַכט אַ גרויסען נאָמען — און אַלע אַנדערע ערליכקייטען. (וואַרעמער.) אָבער איך האָב מעהר מיין אייגען ווערק ניט ליעב געהאַט. און די קרענץ און דער ווייהרויך פון די מענשען האָבען מיר אַזוי אָבגעעקעלט, אַז איך וואָלט פון פערצווייפלונג ליעבערשט אַנטלאָפען אין די פינסטערסטע וועלדער. (קוקט זי אָהן.) נאַ, דו ביסט דאָך אַ געדאַנק־לעזערין, קענסט אפשר טרעפען וואָס מיר איז דאַן איינגעפאַלען?

מאַיאַ. (מיט אַ לייכטזיניגען טאָן). יאָ, — דיר איז איינגע־פאַלען צו מאַכען פאָרטרעט־ביוסטען פון הערען און דאַמען

פראָפעסאָר רובעק (שאָקעלט מיט׳ן קאָפּ). אויף בע־שטעלונג, נו יאָ, מיט פנים׳ער פון חיות הינטער די מאַסקען. די האָבען זיי געקראָגען אומזיסט — אַלס צוגאָב, פערשטעהסט דו מיך. (מיט אַ שמייכעל.) אָבער ניט דאָס האָב איך אייגענט־ליך געמיינט.

מאַיאַ. וואָס דען?

פראָפעסאָר רובעק (ווידער ערנסט). אַט דער גאַנצער קינסטלער־פאַך און אַט די גאַנצע קינסטלערישע טהעטיגקייט — און אַלעס, וואָס איז שייך דערצו, — האָט מיר אָנגעהויבען אויסוויייזען גאַנץ פוסט און הויהל און אָהן אַ שום זינן.

מאַיאַ. וואָס וואָלסט דו דען געוואָלט אַנשטאָט דעם?

פראָפעסאָר רובעק. לעבען, מאַיאַ.

מאַיאַ. לעבען?

פראָפעסאָר רובעק. יאָ, איז דען ניט הונדערט מאָל מעהר ווערטה צו פיהרען אַ לעבען אין זונענשיין און שעהנקייט, איידער זיך אָבפּלאָגען צום טויט דאָס גאַנצע לע־בען לאַנג אין אַ נאַס־קאַלטער הייהל מיט שטיקער גיפּס און שטיין?

מאַיאַ (מיט אַ לייכטען זיפץ). יאָ, דאָס איז תמיד מיין מיי־נונג געוועזען.

פראָפעסאָר רובעק. און דאַן בין איך דאָך אויך געוואָרען רייך גענוג, כדי צו לעבען אין לוקסוס און אין הוי־לע זונענשיין. איך האָב זיך געקענט אויפבויען די ווילאַ ביי דער טאַוניצער אָזיערע און דעם פּאַלאַץ אין דער הויפּט־שטאָדט. פון אַלעס איבעריגע איז דאָך ניטאָ וואָס צו ריידען.

מאַיאַ (אין איהר מאַן׳ס טאָן). און צו גוטער לעצט האָסט דו נאָך געהאַט די מיטלען מיך צו קריגען, און האָסט זיך מיט מיר מיט אַלע דיינע אוצרות געטהיילט.

פראָפעסאָר רובעק (מיט אַ שפּאַס, עפּעס אַזוי ווי ער

וואָלט געוואָלט איבערבייטען דעם געשפרעך). האָב איך דיך דען ניט געוואָלט מיטנעהמען אויף אַ הויכען באַרג, כדי דיר צו ווייזען די גאַנצע הערליכקייט פון דער וועלט?

מ אַ י אַ. (מיט אַ מילדען אויסדרוק). ס'מעג טאַקי זיין אַ גאַנץ הויכער באַרג, דער, אויף וועלכען דו האָסט מיך מיטגענומען, רובעק, — נאָר די גאַנצע הערליכקייט פון דער וועלט האָסט דו מיר ניט געוויזען.

פ ר אָ פ ע ס אָ ר ר ו ב ע ק (לאַכט געריייצט). אַך, ביסט דו דאָס אַביסעל אונצופריעדען, מאַיאַ! אַ ז ו י אונצופריעדען! (מיט אַ פייערדיגען טאָן.) אָבער ווייסט דו וואָס עס איז טרויעריגער פון אַלצדינג? האָסט דו ד ע ר פ ו ן כאָטש דעם מינדעסטען בעגריף?

מ אַ י אַ (מיט אַ שטילען אָבער פעסטען טאָן). וואָס דו האָסט זיך מיט מיר פערבונדען אויף'ן ג אַ נ צ ע ן לעבען לאַנג, — דאָס איז דאָס מן הסתם.

פ ר אָ פ ע ס אָ ר ר ו ב ע ק. איך וואָלט זיך ניט אויסגעדריקט אַזוי אום'ברחמנות'דיג.

מ אַ י אַ. אָבער דער זינען וואָלט אודאי געווען פונקט אַזוי אום'ברחמנות'דיג.

פ ר אָ פ ע ס אָ ר ר ו ב ע ק. דו האָסט ניט קיין קלאָרען בע-גריעף וואָס עס טהוט זיך ביי אַ קינסטלער אין דער נשמה.

מ אַ י אַ (שמייכעלט און שאָקעלט מיט'ן קאָפּ). גאָט מיינער, איך האָב דאָך אַפילו קיין בעגריעף ניט וואָס עס טהוט זיך ביי מיר אין מיין אייגענער נשמה.

פ ר אָ פ ע ס אָ ר ר ו ב ע ק (זעצט פאָרט אונגעשטערט). איך לעב אַזוי שנעל, מאַיאַ. דאָס איז שוין אַזוי ביי אונז קינסט-לער. איך פאַר מיין טהייל האָב אין די פאָר יאָהר, וואָס מיר קענען זיך, אַ גאַנץ לעבען דורכגעלעבט. מענשען ווי איך געפינען ניט קיין גליק אין וואוילטאָג און אַלערליי תענוגים

פֿון דעם געוועהנליכען סאָרט; דאָס האָב איך ביסלעכווייז איינגעזעהן. אַזוי איינפֿאַך איז דאָס לעבען ניט פֿאַר מיר און מיינסגלייכען. איך מוז כסדר אַרבייטען — שאַפֿען איין ווערק אויף דאָס אַנדערע — ביז צו מיינע לעצטע טעג. (זיך צווינגענדיג ווייטער צו ריידען.) אָט דערפֿאַר קען איך מיט דיר לענגער ניט אויסקומען, מאַיאַ. — ווענינגסטענס ניט מיט דיר אַליין.

מאַיאַ (רוהיג). זאָל דאָס מיט אַנדערע ווערטער הייסען, אַז איך בין דיר נמאס געוואָרען?

פּראָפֿעסאָר רובעק (פּלאַצט אַרויס). נו יאָ, אָט דאָס איז דאָס! נמאס איז מיר געוואָרען דאָס דאָזיגע צוזאַמענלעבען מיט דיר, נמאס ומאוס! אַצונד ווייסט דו עס. (בעהערשט זיך.) האַרטע, מיאוס'ע ווערטער זאָג איך דיר דאָ. דאָס פֿיהל איך אַליין גאַנץ גוט. און דו ביסט גאָרנישט שולדיג אין דעם, — דאָס גיב איך גערן צו. איך, און נור איך האָב דורכגעלעבט אַן אומוואַנדלונג — (האַלב פֿאַר זיך.) — און אַן ערוואַכונג צו מיין ווירקליכען לעבען.

מאַיאַ (לייגט ניט ווילענדיג צונויף די הענד). אָבער פֿאַרוואָס, פֿרעג איך, קענען מיר דען ניט געהן יעדער זיין וועג?

פּראָפֿעסאָר רובעק (קוקט זי אָן איבעראַשט). — וואָס זשע, דו וואָלסט געוואָלט —?

מאַיאַ (ציהט מיט די אַקסלען). יאָ, אויב עס מוז אַזוי זיין —

פּראָפֿעסאָר רובעק (מיט פֿייער). עס מוז אָבער ניט זיין. פֿאַרהאַן אַן אויסוועג —

מאַיאַ (הויבט אויף דעם פֿינגער). אַצונד טראַכטסט דו שוין ווידער וועגען דער בלייכער דאַמע!

פּראָפֿעסאָר רובעק. יאָ, דעם ריינעם אמת געזאָגט, איך מוז כסדר טראַכטען וועגען איהר פֿון דער רגע אָן, וואָס איך האָב זי ווידער דערזעהן. (אַ טריט נעהנטער.) וואָרים

אַצונד וועל איך דיר וואָס עס איז אָנפּערטרויען, מאַיאַ
מאיא. נו?

פּראָפּעסאָר רובעק (גיט זיך אַ קלאַפּ אויף דער ברוסט). זעהסט דו, אָט דאָ אינעווייניג, — דאָ האָב איך אַ גאַנץ קליין פערשלאָסען קעסטעלע. און אין דעם דאָזיגען קעסטעלע ליגען בעהאַלטען אַלע מיינע חלומות פון אַ סקולפּטאָר. נאָר אַז זי איז פערשוואונדען און האָט נאָך זיך ניט איבערגעלאָזט קיין שום שפּור, איז דער דעקעל צוגעפאַלען און דאָס קעסטעלע האָט זיך פערשלאָסען. און זי האָט דעם שליסעל געהאַט—און איהם מיטגענומען מיט זיך. — דו, מיין קליינע מאַיאַ, האָסט ניט געהאַט קיין שליסעל. דעריבער ליגט אַלצדינג אונבענוצט אינע-ווייניג. — און די יאָהרען פערגעהען! און איך קום און קום בשום אופן ניט צו צום אוצר.

מאַיאַ (אונטערדריקענדיג אַ ביטרען שמייכעל). טאָ זאָל זי עס דיר ווידער אויפשליסען —

פּראָפּעסאָר רובעק (פערשטעהט ניט). מאַיאַ — ?

מאַיאַ. זי איז דאָך איצט דאָ. און זי איז דאָך אַודאי געקומען אַהער צוליעב דעם דאָזיגען קעסטעלע.

פּראָפּעסאָר רובעק. קיין איין וואָרט האָב איך מיט איהר ניט גערעדט מכח אָט דעם ענין.

מאַיאַ (קוקט איהם אָן אונשולדיג). אָבער, ליעבער רובעק, — ס'איז דען ווערטה צו מאַכען אַזאַ מין וועזען וועגען אַזאַ'ן איינ-פאַכע זאַך ווי די?

פּראָפּעסאָר רובעק. וואָס זשע, דו מיינסט טאַקי, אַז דאָס איז אַזוי איינפאַך?

מאַיאַ. יעדענפאַלס דיינק איך אַזוי. פערבינד זיך דו נור מיט דעם, ווער עס קען דיר אָם בעסטען נוצען. (שאָקעלט איהם צו מיט'ן קאָפּ.) איך וועל נאָך אימער געפינען אַ פּלאַץ פאַר מיר.

פּראָפּעסאָר רובעק. און וואו?

מאַיאַ (אָהן זאָרג). נאַ, איך דאַרף דאָך בלויז זיך אַרי־בערציהען אין דער ווילאַ, אַז עס וועט זיין נייטיג. אָבער עס וועט גאָרנישט נייטיג זיין. ווארים אין שטאָדט — אין אונזער גרויסען הויז — וועט דאָך אַודאי, מיט אַביסעל גוטען ווילען, זיין פּלאַץ פאַר דריי.

פּראָפּעסאָר רובעק (אונזיכער). און דו מיינסט, אַז עס וואָלט געקענט אזוי אָנגעהן אויף שטענדיג?

מאַיאַ (מיט אַ לייכטען טאָן). ליעבער גאָט, — וועט עס נים געהן, איז ניט. ס'לוינט דאָך נים איצט זיך צוברעכען דעם קאָפּ דעריבער.

פּראָפּעסאָר רובעק. און אַז עס וועט אַלזאָ נים געהן, מאַיאַ, — וואָס וועט דאַן זיין?

מאַיאַ (אָהן אַ שום זאָרג). דאַן וועלען מיר זיך איינפאַך איינס דאָס אַנדערע אָבטרעטען דעם וועג. לחלוטין אָבטרעטען דעם וועג. נישקשה, איך וועל נאָך אימער געפינען מיין פּלאַץ אין דער וועלט. וואו איך וועל זיין פריי, פריי! פריי! — נים נייטיג זיך צו נעהמען אַזוי צום האַרצען דעריבער, הערר פּראָפּעסאָר. (ווייזט פּלוצלינג אָן נאָך רעכטס.) נאַ! אָט איז זי דאָך.

פּראָפּעסאָר רובעק (דרעהט אום דעם קאָפּ). וואו?

מאַיאַ. דאָרט אויף דער אַנדער זייט. ווי אַ מאַרמאָר־סטאַטוע, אַזוי גלייך געהט זי. זי קומט אַהער.

פּראָפּעסאָר רובעק (קוקט אַריבער, מיט דער האַנד אי־בער די אויגען). איז זי נים די פּערקערפּערונג פון תחית המתים? (פאַר זיך.) און זי האָב איך דאָס געקענט אָבליינען אָן אַ זייט — אין שאָטען אַוועקשטעלען — איבערמאַכען —. אָה, נאַר וואָס איך בין געוועןן!

מאַיאַ. וואָס מיינסט דו דערמיט?

פּראָפּעסאָר רובעק (אַוועקמאַכענדיג די פראַגע אָהן א

זייט). גאָרנישט. על כל פּנים ניט עפּעס, וואָס דו וואָלסט געקענט פאַרשטעהן.

(אירענע קומט פון רעכטס איבער׳ן פעלד. די שפּיעלענדע קינדער האָבען שוין פריהער דערזעהן ווי זי קומט און זיינען איהר אַנטקעגען געלאָפען. אַצונד איז זי אַרומגערינגעלט פון זיי; אַ טהייל ווייזען אויס צופריעדען און צוטרוייליך, אַנדערע שרעקעדיג. זי רעדט גאַנץ שטיל צו זיי און הייסט זיי אַרונטערגעהן אין סאַנאַטאָריום; זי אַליין וויל זיך אַביסעל אויסרוהען ביים טייכעל. די קינדער לויפען באַרג אַראָב לינקס. אירענע געהט צו צו דער באַרג־וואַנד און לאָזט די קיהלע וואַסער־שטראַהלען רינען איבער איהר האנד.

מאַיאַ (מיט אַ נידעריגער שטימע). געה אַרונטער צו איהר און רייד מיט איהר אונטער פיער אויגען, רובעק.

פּראָפעסאָר רובעק. און וואו ווערסט דו דערווייל אוועקגעהן?

מאַיאַ (קוקט איהם אָן מיט אַ בעדייטענדען בליק). פון היינט אָן געה איך מיין אייגענעם וועג.

(זי געהט אַרונטער פון שפּיץ באַרג און מיט דער הילף פון איהר שטעקען שפּרינגט זי אַריבער דעם טייכעל. לעבען אירענע׳ן בלייבט זי שטעהן.)

מאַיאַ. רובעק וואַרט אויף אייך אויבען, מאַדאַם.

אירענע. וואָס וויל ער?

מאַיאַ. איהר זאָלט איהם העלפען אויפּעפענען אַ קעסטעלע, וואָס דער דעקעל האָט זיך צוגעקלאַפּט צום שלאָס.

אירענע. קען איך עס?

מאַיאַ. ער זאָגט, איהר זייט די איינציגע, וואָס קען עס.

אירענע. טאָ וועל איך עס פּרובירען —

מאַיאַ. יאָ, איהר מוזט עס טהאָן, מאַדאַם.

(זי געהט אַרונטער מיט׳ן וועג צום סאַנאַטאָריום.)

(גלייך נאָכדעם קומט פּראָפעסאָר רובעק אַרונטער צו אירענען, נאָר אַזוי אַז דאָס טייכעל בלייבט צווישען זיי.)

אירענע (נאָך אַ קורצער פּויזע). די אַנדערע האָט געזאָגט, אַז דו האָסט געוואַרט אויף מיר.

פּראָפּעסאָר רובעק. יאָהר פאַר יאָהר האָב איך אויף דיר געוואַרט — און איך האָב עס גאָר אַליין ניט געוואוסט.

אירענע. איך האָב ניט געקענט קומען צו דיר, אַר־נאָלד. איך בין דאָך געלעגען און געשלאָפען דעם לאַנגען, טיעפען שלאָף, פול מיט חלומות.

פּראָפּעסאָר רובעק. אָבער אַצונד האָסט דו ער־וואַכט, אירענע!

אירענע (שאָקעלט מיט'ן קאָפּ). כ'האָב נאָך אַלץ יענעם שווערען, טיעפען שלאָף אין די אויגען.

פּראָפּעסאָר רובעק. דו וועסט זעהן, ס'וועט פאַר אונז ביידע אָנהויבען טאָגען און ליכטיג ווערן.

אירענע. גלויב דאָס ניט.

פּראָפּעסאָר רובעק (מיט היץ). איך גלויב עס! און איך ווייס עס! איצט, אַז איך האָב דיך צוריק געפונען —

אירענע. — פון קבר אויפגעשטאַנען —

פּראָפּעסאָר רובעק. און פערוואַנדעלט!

אירענע. נור אויפגעשטאַנען פון קבר, אַרנאָלד. ניט פערוואַנדעלט.

(ער געהט אַריבער צו איהר אויף די שטיינער אונטער דעם וואַסערפאַל.)

פּראָפּעסאָר רובעק. וואו ביסט דו געווען דעם גאַנצען טאָג, אירענע?

אירענע (ווייזט אין דער ווייטען). ווייט אַוועק, אין די פעלדער פון טויט—

פּראָפּעסאָר רובעק (בייטענדיג דעם געשפּרעך). דו האָסט ניט דיין — דיין פריינדין היינט מיט זיך, ווי איך זעה.

אירענע (שמייכעלט). מיין פריינדין נעהמט פונדעסט־וועגען ניט אַראָב קיין אויג פון מיר.

פראָפעסאָר רובעק. קען זי דאָס?

אירענע (קוקט זיך אום מיט שרעק). מעגסט זיין זיכער אַז זי קען. וואו איך געה און שטעה. זי פערלירט מיך קיינ־מאָל ניט פון אויג — (שעפטשעט.) — ביז וואַנען איך וועל זי אין אַ שעהנעם פריה-מאָרגען דער'הרג'ענען.

פראָפעסאָר רובעק. דאָס וואָלסט דו געטהאָן?

אירענע. פון גאַנצען האַרצען. ווען איך וואָלט נור געפונען אַ געלעגענהייט דערצו.

פראָפעסאָר רובעק. פאַר וואָס פאָרט?

אירענע. ווייל זי איז אַ מכשפה. (געהיימניספול.) וואָס זאָגסט דו דערצו, אַרנאָלד, — זי האָט זיך אין מיין שאָטען פערוואַנדעלט.

פראָפעסאָר רובעק. (זוכט זי צו בערוהיגען). נו, נו, — אַ שאָטען מוזען מיר דאָך אַלע האָבען.

אירענע. איך בין מיין אייגענער שאָטען. (פלאַצט אַרויס.) וואָס זשע, דו פערשטעהסט מיך דען ניט!

פראָפעסאָר רובעק (מיט אַן אומעטיגען טאָן). יאָ, יאָ, אירענע, איך פערשטעה דיך. (זעצט זיך אויף אַ שטיין ביים טייכעל, זי שטעהט הינטער איהם, אָנגעשפאַרט ביי דער פעלז-וואַנד.)

אירענע (נאָך אַ פויזע). וואָס זיצסט דו דאָ און קעהרסט אָב די אויגען פון מיר?

פראָפעסאָר רובעק (שטילערהייט, שאָקעלט מיט'ן קאָפּ). איך טאָר דיך ניט — כ'טאָר דיך ניט אָנקוקען.

אירענע. פאַרוואָס עפּעס אויף איינמאָל טאָרסט דו ניט?

פראָפעסאָר רובעק. דיך מוטשעט אַ שאטען. און מיך מיין נאַגענדע חרטה.

אירענע (מיט אַ פריידענ-געשריי און ערלייכטערט). ענדליך!

פראָפעסאָר רובעק (שפרינגט אויף). וואָס איז דיר?

אירענע (מאַכט מיט דער האַנד). נור רוהיג, רוהיג, רו־

היג! (אָטהעמט טיעף אויף און זאָגט, עפּעס אַזוי ווי אַ שטיין וואָלט איהר אַראָב פון האַרצען.) אַזוי. ענדליך האָבען זיי מיך פריי געלאָזען, פאַר דאָס מאָל. — אַצונד קענען מיר זיך אַנידערזעצען און פערברייינגען ווי פריהער — ווען איך האָב נאָך געלעבט.

פּ ר אָ פ ע ס אָ ר ר ו ב ע ק. אָה, ווען מיר וואָלטען עס נור ווירקליך ווידער געקענט טהאָן.

א י ר ע נ ע. זעץ זיך צוריק אויף דיין פּלאַץ. און איך וועל זיך זעצען דאָ לעבען דיר.

(ער זעצט זיך צוריק אויף'ן שטיין, זי אויף אַן אַנדערן ניט ווייט פון איהם.)

א י ר ע נ ע (נאָך אַ קורצער פּויזע). אַצונד בין איך אַלזאָ צוריקגעקומען צו דיר פון די וויטסטע לענדער, אַרנאָלד.

פּ ר אָ פ ע ס אָ ר ר ו ב ע ק. יאָ ווירקליך, פון אַ רייזע, וועלכע איז געווען לאַנג אָהן אַ שיעור.

א י ר ע נ ע. צוריק צו מיין הערר און מייסטער —

פּ ר אָ פ ע ס אָ ר ר ו ב ע ק. אַהיים — וואו מ י ר זיינען אין דערהיים, אירענע.

א י ר ע נ ע. האָסט דו טאָג אוים טאָג איין אויף מיר געוואַרט?

פּ ר אָ פ ע ס אָ ר ר ו ב ע ק. ווי האָב איך עס געקענט?

א י ר ע נ ע. (מיט אַ זייטענבליק). ניין,— ווי האָסט דו דאָס ווירקליך געקענט? דו האָסט דאָך גאָרנישט געוואוסט.

פּ ר אָ פ ע ס אָ ר ר ו ב ע ק. ווי איז דאָס,— דו האָסט זיך דעמאָלט ווירקליך ניט צוליעב אַן אַנדערען אַרויסגעמאַכט פון מיר?

א י ר ע נ ע. וואָס זשע, ס'האָט גאָר ניט געקענט זיין צוליעב ד י ר, אַרנאָלד?

פּ ר אָ פ ע ס אָ ר ר ו ב ע ק. (קוקט זי אָן מיט אַן אונזיכערען בליק). איך פערשטעה דיך ניט —?

אירענע. בעת איך האָב דיר מיט לייב און זעעל גע־דיענט — און די סטאַטוע איז דאָרט געשטאַנען פּאַרטיג,— אונזער קינד, ווי דו האָסט זי גערופען,— דאַן האָב איך דיר צופוסען אַוועקגעלייגט דעם טייערסטען קרבן מיינעם — און זיך אַליין אויסגעמעקט אויף אייביג.

פּראָפעסאָר רובעק. (לאָזט אַראָב דעם קאָפּ). און דערמיט האָסט דו מיין לעבען פוסט געמאַכט.

אירענע. (פּלוצלינג אויפברויזענדיג). אָט דאָס טאַקי האָב איך געוואָלט. קיין זאַך האָט דיר ניט געטאָרט מעהר געלינגען, קיין זאַך ניט מעהר, — נאָכדעם ווי דו האָסט אָט דאָס איינציג קינד אונזערם געשאַפען.

פּראָפעסאָר רובעק. וואָס זשע, דאָס האָט דיך די אייפערזוכט געטריבען דערצו.

אירענע. (קאַלט). כ׳מיין, ס׳איז גיכער געווען האַס איידער אייפערזוכט.

פּראָפעסאָר רובעק. האַס? געגען מיר?

אירענע. (ווידער מיט פייער) יאָ, געגען דיר, געגען דעם קינסטלער, וועלכער האָט אַזוי לייכט און אָהן אַ שום איינזעהעניש גענומען אַ וואַרם בלוטיגען לייב, אַ יונג מענשען־לעבען, און ביי איהם די נשמה זיינע אַרויסגע׳גנב׳עט,— ווייל ס׳האָט געמוזט ווערען דערפון אַ קונסטווערק.

פּראָפעסאָר רובעק. און דאָס מוז איך פון דיר הערען — ? צי האָסט דו ניט גליהענדיג פאַר ליידענשאַפט און הייליגען פערלאַנגען זיך מיט מיין אַרבייט געטהיילט? אָט די אַרבייט, צו וועלכער מיר פלעגען זיך יעדען פריה־מאָרגען צונויפטרעפען אַזוי ווי צו אַ גאָטעס־דיענסט.

אירענע. (קאַלט ווי פריהער). איך וויל דיר וואָס זאָגען, אַרנאָלד.

פּראָפעסאָר רובעק. נו?

אירענע. איך האָב קיינמאָל דיין קונסט ניט ליעב געהאַט, איידער איך האָב זיך מיט דיר בעקענט — און דערנאָך אויך ניט.

פּראָפּעסאָר רובעק. אָבער דעם קינסטלער, אירענע.

אירענע. דעם קינסטלער האַס איך.

פּראָפּעסאָר רובעק. אויך דעם קינסטלער אין מיר?

אירענע. אָט דעם טאַקי. ווען איך בין געשטאַנען אַזוי אין גאַנצען אויסגעטאָהן פאַר דיר, דאַן האָב איך דיך געהאַסט, אַרנאָלד—

פּראָפּעסאָר רובעק. (וואַרים). ניין, אירענע! דאָס איז ניט אמת!

אירענע. כ'האָב דיך געהאַסט, ווייל דו האָסט געקענט בלייבען אַזוי אונבעריהרט—

פּראָפּעסאָר רובעק. (לאַכט). אונבעריהרט? אַזוי מיינסט דו?

אירענע. — אָדער ווייניגסטענס אַזוי פול מיט זעלבסט-בעהערשונג. און ווייל דו ביסט אַ קינסטלער געווען, בלויז אַ קינסטלער — ניט קיין מאַן. (נעהמט אָן אַ וואַרעמען, האַרציגען טאָן). אָבער די סטאַטוע אין דעם נאַסען, לעבעדיגען ליים, די האָב איך ליעב געהאַט,— ווי זי האָט זיך אַזוי אויפגעהויבען פון דער דאָזיגער רויהער מאַסע אָהן אַ שום פאָרם, אַ לעבעדיג מענשען-קינד, — וואָרים דאָס איז געווען אונזער שעפּפונג, אונזער קינד. מיינס און דיינס.

פּראָפּעסאָר רובעק (מיט אַן אומעטיגען טאָן). דאָס איז עס טאַקי געווען אין גייסט און אין דער וואַהרהייט.

אירענע. זעהסט דו, אַרנאָלד, צוליעב אָט דעם קינד האָב איך עס אונטערנומען די לאַנגע רייזע.

פּראָפּעסאָר רובעק. (פּלוצלינג אויפמערקזאַם). צוליעב אָט דעם מאַרמאָר-בילד — ?

אירענע. רוף עס ווי דו ווילסט. איך רוף עס אונזע־קינד.

פראָפעסאָר רובעק (אונרוהיג). און אַצונד ווילסט דו עס זעהן? פּאַרטיג? אין „קאַלטען" מאַרמאָר, ווי דו פלעגסט תמיד זאָגען? (מיט אינטערעס.) וואָס זשע, דו ווייסט דען ניט, אַז עס שטעהט אין אַ גרויסען מוזעאום?

אירענע. כ'האָב עפּעס געהערט ריידען וועגען דעם.

פראָפעסאָר רובעק. און מוזעאומס זיינען דאָך שטענדיג געווען אַ גרויל פאַר דיר. דו פלעגסט זיי תמיד רופען קברים.

אירענע. איך וויל מאַכען אַ רייזע צו דעם אָרט, וואו מיין זעעלע און דאָס קינד פון מיין זעעלע ליגען בעגראָבען.

פראָפעסאָר רובעק. (אונרוהיג און דערשראָקען). דו טאָרסט קיינמאָל דאָס ווערק ניט זעהן! הערסט דו, אירענע. איך בעט דיך — ! קיינמאָל, קיינמאָל טאָרסט דו עס מעהר ניט זעהן!

אירענע. וואָס זשע, דו מיינסט אפשר, אַז איך וואָלט דערפון נאָך אַמאָל געשטאָרבען?

פראָפעסאָר רובעק. (פערברעכט מיט די הענד). איך ווייס אַליין ניט וואָס איך מיין. — אָבער ווי האָט עס מיר געקענט אַרויספקומען אויף'ן זינען, אַז דו וועסט זיך פיהלען אַזוי שטאַרק צוגעבונדען צו דעם דאָזיגען בילד? אַז דו האָסט מיך פערלאָזען, — נאָך איידער ס'איז אין גאַנצען געענדיגט געווען.

אירענע. ס'איז געווען געענדיגט. דערפאַר האָב איך געקענט רוהיג אַוועקגעהן — און דיך לאָזען אַליין.

פראָפעסאָר רובעק. (די עלענבויגען אויף די קניע, וויגט דעם קאָפּ האַלטענדיג די הענד פאַר די אויגען). ס'איז נאָך ניט גע־ווען דאָס וואָס עס איז שפּעטער געוואָרען.

א י ר ע נ ע. (ציהט שטילערהייט און שנעל ווי אַ בליץ אַרויס אויף דער העלפט אַ דינעם, שפּיציגען מעסער, וואָס זי טראָגט אין דער ברוסט, און פֿרעגט מיט אַ הייזעריגער, שעפּטשענדער שטימע): אַרנאָלד, האָסט דו אונזער קינד עפּעס שלעכטס געטהאָן?

פ ר אָ פֿ ע ס אָ ר ר ו ב ע ק. עפּעס שלעכטס? — ווי קען איך וויסען וואָס דו רופסט אָן שלעכטס?

א י ר ע נ ע (אָהן אָן אָטהעם). זאָג מיר גלייך אויף'ן שטעל, וואָס דו האָסט דעם קינד געטהאָן.

פ ר אָ פֿ ע ס אָ ר ר ו ב ע ק. איך וועל עס, ווען דו וועסט זיך רוהיג אַנידערזעצען און מיך אויסהערען.

א י ר ע נ ע (בעהאַלט דאָס מעסער). איך וועל דיך אויסהערען אַזוי רוהיג ווי אַ מוטער קען, ווען —

פ ר אָ פֿ ע ס אָ ר ר ו ב ע ק (שלאָגט איהר איבער די רייד). און דאַן, קוק ניט אויף מיר, בעת איך דערצעהל.

א י ר ע נ ע (זעצט זיך אויף אַ שטיין הינטער זיין רוקען). אָט זעץ איך זיך דאָ הינטער דיר. — און אַצונד פֿאַנג אָן.

פ ר אָ פֿ ע ס אָ ר ר ו ב ע ק (נעהמט אַוועק די הענד פֿון די אויגען און קוקט גלייך פֿאַר זיך). בעת איך האָב דיך אויסגעפֿונען, איז מיר אין דער זעלבער רגע גלייך קלאָהר געוואָרען, ווי אַזוי מיין לעבענסווערק האָט געזאָלט פֿון דיר געשאַפֿען ווערען.

א י ר ע נ ע. „דער טאָג פֿון תחית המתים" האָסט דו גערופֿען דיין לעבענס־ווערק. — איך רוף עס „אונזער קינד".

פ ר אָ פֿ ע ס אָ ר ר ו ב ע ק. איך בין נאָך דאַן יונג געווען און אָהן אַ שום לעבענס־ערפֿאַהרונג. די „תחית המתים", האָב איך זיך געטראַכט, מוז אַם שעהנסטען און וואונדער־ליעבליכסטען פֿאָרגעשטעלט ווערן אַלס אַ יונגע, אונבעריהרטע פֿרוי — אָהן וואָס פֿאַר ס'איז ערדישע לעבענס־ערפֿאַהרונגען — ערוואַכט צו ליכט און הערליכקייט און ריין פֿון יעטוועדע פֿלעק און אומריינקייט.

א י ר ע נ ע (שנעל). יאָ, — און אַזוי שטעה איך דאָך דאָרט, אין אונזער ווערק?

פ ר אָ פֿ ע ס אָ ר ר ו ב ע ק (מיט אַ האַלבען מויל). אייגענטליך ניט אין גאַנצען אַזוי, אירענע.

א י ר ע נ ע. (אין וואַקסענדער אויפֿרעגונג.) ניט אין גאַנצען—? ניט אַ ז ו י, ווי איך בין פֿאַר דיר געשטאַנען?

פ ר אָ פֿ ע ס אָ ר ר ו ב ע ק (אויסמיידענדיג אַן ענטפֿער.) איך בין געוואָרען וועלט-קלוג אין די שפּעטערדיגע יאָהרען, אירענע. דער „טאָג פֿון תחית המתים" איז ביי מיר אין מוח געוואָרען עפּעס גרעסערעס — עפּעס פֿיעלפֿאַכערעס. דער קליינער קיי-לעכדיגער פּיעדעסטאַל, אויף וועלכען דיין בילד איז געשטאַנען שלאַנק און איינזאַם, — דער האָט שוין מעהר קיין פּלאַץ ניט געהאַט פֿאַר אַלצדינג, וואָס איך האָב נאָך געוואָלט צוגעבען—

א י ר ע נ ע (טהוט זיך אַ כאַפּ צום מעסער, נאָר לאָזט עס ווידער אָב). וואָס האָסט דו נאָך צוגעגעבען? זאָג!

פ ר אָ פֿ ע ס אָ ר ר ו ב ע ק. וואָס איך האָב מיט מיינע אויגען געזעהן אַרום מיר אין דער וועלט. איך האָב עס געמוזט האָבען אין בילד. איך האָב אַנדערש ניט געקענט, אירענע כ'האָב אויסגעברייטעט דעם פּיעדעסטאַל, — אַזוי אַז ער איז געוואָרען גרויס און געראַם. און אויף איהם האָב איך אַרויפֿ-געלייגט אַ שטיק פֿון דער געוועלבטער, פּלאַצענדער ערד. און פֿון די שפּאַלטען פֿון דער ערד שפּאַרען זיך אַרויף מחנות מענשען מיט תמ'עוואַטע פּנים'ער פֿון חיות, — מענער און פֿרויען,—ווי איך האָב זיי געקענט אין דעםווירקליכען לעבען.

א י ר ע נ ע (אין אָטהעמלאָזער שפּאַנונג). אָבער אין מיטען דער מחנה שטעהט די יונגע פֿרוי אין ליכטיגער הימעלס-פֿרייד? ניט אַזוי, אַרנאָלד?

פ ר אָ פֿ ע ס אָ ר ר ו ב ע ק. ניט גאַנץ אין מיטען. איך האָב ליידער געמוזט די סטאַטוע אַוועקרוקען נאָך הינטען — צו-

ליעב דער אַלגעמיינער ווירקונג, ווייסט דו. אַניט וואָלט זי צו־ שטאַרק בעהערשט דאָס גאַנצע.

אירענע. אָבער דער גלאַנץ פֿון פֿערוואַנדעלטער פֿרייד־ שטראַהלט דאָך מיר נאָך אַלץ אַראָב פֿון געזיכט?

פּראָפֿעסאָר רובעק. פֿערשטעהט זיך, אירענע. אין אַ געוויסען זינן וויינינגסטענס. פֿילייכט אַביסעלע איינגעהאַל־ טענער. ווי מיין נייע אידעע האָט עס געפֿאָדערט.

אירענע (הויבט זיך אויף שטילערהייט). דאָס דאָזיגע בילד דריקט אויס דאָס לעבען, אַזוי ווי דו זעהסט עס איצט, אַרנאָלד.

פּראָפֿעסאָר רובעק. יאָ, עס קען גאַנץ גוט זיין.

אירענע. און אין דעם דאָזיגען בילד האָסט דו מיך— אַביסעל פֿערבלאַסט—אַלס אַ הינטערגרונד־פֿיגור — אַוועק־ געשטעלט אין אַ גרופּע. (ציהט אַרויס דאָס מעסער.)

פּראָפֿעסאָר רובעק. ניט אין דעם הינטערגרונד— לאָמיר זאָגען אין׳ם מיטעלגרונד—אָדער אַזוי וואָס.

אירענע. אַצונד האָסט דו דיר אַליין אַרויסגעגעבען דיין אורטהייל. (וויל איהם שטעכען.)

פּראָפֿעסאָר רובעק (קעהרט זיך אום מיט׳ן פּנים צו איהר און קוקט זי אָן). מיין אורטהייל?

אירענע (בעהאַלט אויף גיך דאָס מעסער און זאָגט מיט אַ פֿערשטיקטער שמערצליכער שטימע). מיין גאַנצע זעעלע, — דו און איך, — מיר, מיר און אונזער קינד זיינען געוועזן אין דער דאָזיגער איינזאַמער געשטאַלט.

פּראָפֿעסאָר רובעק (היציג, נעהמט אַרונטער דעם הוט פֿון קאָפּ און ווישט זיך אָב די טראָפּענס שווייס פֿון שטערן). אָבער אַצונד הער אויך אויס, ווי אַזוי איך האָב זיך אַליין פֿאָרגע־ שטעלט אין דער גרופּע. פֿון פֿאָרענט ביי אַ קוואַל, ווי דאָ, זיצט אַ מאַן, אָנגעלאָדען מיט שולד, וועלכער קען זיך ניט אין גאַנצען אַרויסמאַכען פֿון דער ערד־שאָלאַכץ. איך רוף איהם

די חרטה אויף אַ פֿערלאָרען לעבען. ער טונקט איין זיינע פֿינגער אין דאָס קוועלענדע וואַסער — כדי זיי ריינצוּוואַשען — און ער ליידט און קרימט זיך פֿון שמערץ ביי דעם געדאַנק, אַז דאָס וועט זיך איהם קיינמאָל ניט איינגעבען. קיינמאָל, קיינמאָל וועט ער ניט פֿריי ווערען, קיינמאָל וועט ער ניט צוּ־קומען צוּ אַ נייעם לעבען. אויף אייביג בלייבט ער איינגעשפּאַרט אין זיין גיהנום׳שער תפיסה.

א י ר ע נ ע. (הארט און קאַלט). דיכטער!

פּ ר אָ פֿ ע ס אָ ר ר וּ ב ע ק. פֿאַרוואָס עפּעס דיכטער?

א י ר ע נ ע. ווייל דוּ ביסט אָהן קראַפֿט און ווילען און פֿוּל מיט פֿערגעבוּנג פֿאַר אַלע דיינע האַנדלוּנגען און געדאַנקען. צוּערשט האָסט דוּ מיין זעעלע ערמאָרדעט — און דאַן שטעלסט דוּ זיך אַליין פֿאָר אין חרטה און תשובה און זעלבסט בע־שולדיגוּנג — (שמייכעלט) — און דערמיט, מיינסט דוּ, איז דיין חשבון גע׳סילוק׳ט.

פֿ ר אָ פֿ ע ס אָ ר ר וּ ב ע ק. (מיט אַ דרייסטען טאָן). איך בין אַ קינסטלער, אירענע, — און איך שעהם זיך גאָר ניט מיט דער שוואַכקייט, וואָס איז פֿילייכט אַ טהייל פֿון מיין איך. וואָ־רים איך בין געבוירען צוּ זיין אַ קינסטלער, פֿערשטעהסט דוּ מיך. און איך וועל אויך קיין מאָל עפּעס אַנדערש ווי אַ קינסטלער ניט זיין.

א י ר ע נ ע. (קוקט איהם אָן מיט אַ פֿערשטעקטען בייזען שמייכעל און זאָגט ווייך און מילד.) אַ דיכטער ביסט דוּ, אַרנאָלד. (גלעט איהם שטיל איבער די האָר). אַז דוּ ליעב, גרויס, בעיאָהרענט קינד זאָלסט דאָס ניט קענען זעהן!

פּ ר אָ פֿ ע ס אָ ר ר וּ ב ע ק. (מיט אַן אויסדרוק פֿון לאַנגווייליגקייט). פֿאַרוואָס רופֿסט דוּ מיך כסדר דיכטער?

א י ר ע נ ע. (מיט לויערענדע אויגען). מחמת אין דעם וואָרט ליגט אַן ענטשולדיגוּנג, מיין פֿריינד. אַ פֿערגעבוּנג — וועלכע

שפּרייט אויס אַ מאַנטעל איבער אַלע שוואַכקייטען. (פלוצלינג מיט אַן אַנדער טאָן.) אָבער איך בין דעמאָלט געווען אַ מענש! און איך האָב אויך געהאַט אַ מענשענלעבען צו לעבען — און אַ מענשען-שיקזאַל צו ערפילען. און אַט דאָס אַלעס, זעהסט דו, האָב איך געלאָזט ליגען, — און עס אַוועקגעוואָרפען, כדי דיר אונטערטהעניג צו זיין.—אָה, דאָס איז געווען אַ זעלבסט-מאָרד; אַ טויטליכע זינד געגען זיך אַליין. (האַלב שעפּטשענדיג). און אַט די טויטליכע זינד קען איך קיינמאָל ניט ווידער גוט מאַכען. (זי זעצט זיך אַנידער לעבען איהם ביים טייכעל, קוקט איהם אונבעמערקט נאָך, און עפּעס אַזוי ווי אונבעוואוסטערהייט פליקט זי אָב עטליכע בלומען פון די בוימלאַך ארום.)

אירענע. (מיט אַ לפנים׳דיגער געזעצטקייט). איך האָב געזאָלט ברייגגען קינדער אויף דער וועלט. אַסך קינדער. ריכטי-גע קינדער. ניט אַזעלכע, וואָס ווערען בעהאַלטען אין קברים. דאָס האָט געזאָלט זיין מיין בערוף. קיינמאָל האָב איך דיך ניט געדאַרפט דיענען — דו דיכטער.

פּראָפּעסאָר רובעק. (פערלאָרען אין זכרונות). עס זיי-נען פונדעסטוועגען פּאָרט געווען שעהנע צייטען, אירענע. וואונדערשעהנע צייטען, — אַז איך דערמאָן זיך—

אירענע (קוקט איהם אָן מיט אַ ווייכען אויסדרוק אין איהר בליק). געדיינקסט דו נאָך מיט וואָס פאַר אַ וואָרט דו האָסט זיך בענוצט,— בעת דו ביסט פאַרטיג געוואָרען — פאַרטיג מיט מיר און מיט אונזער קינד? (שאָקעלט איהם צו מיט׳ן קאָפּ.) גע-דיינקסט דו נאָך דאָס קליינע וואָרט, אַרנאָלד?

פּראָפּעסאָר רובעק (קוקט זי אָן מיט אַ פרעגענדען בליק.) האָב איך דעמאָלט געזאָגט אַזאַ וואָרט, וואָס איז געבליבע זייט דאַן ביי דיר אין זכרון?

אירענע. יאָ. קענסט זיך שוין ניט דערמאָנען אָן דעם?

פּראָפּעסאָר רובעק. (שאָקעלט מיט׳ן קאָפּ). ניין,

בנאמנות אַז ניט. יעדנפֿאַלס ניט אין דער רגע.

אירענע. דו האָסט מיר אָנגענומען פֿאַר ביידע הענד און האָסט זיי וואַרים געדריקט. און איך בין געשטאַנען פֿאַר דיר אין הוילע ערוואַרטונג. און דאַן האָסט דו געזאָגט: „איך דאַנק דיר פֿון גאַנצן האַרצן, אירענע. דאָס איז געווען פֿאַר מיר אַן אומשעצבאַרע עפּיזאָדע".

פּראָפֿעסאָר רובעק (צווייפֿלענדיג). האָב איך געזאָגט „עפּיזאָדע". איך באַנוץ זיך געוויינליך ניט מיט דעם דאָזיגן וואָרט.

אירענע. דו האָסט געזאָגט „עפּיזאָדע".

פּראָפֿעסאָר רובעק (מיט אָנגענומענער מונטערקייט). נו יאָ,—און אין גרונד גענומען איז דאָך דאָס טאַקי געווען אַן עפּיזאָדע.

אירענע (קורץ). ביי דעם וואָרט האָב איך דיך פֿאַרלאָזן.

פּראָפֿעסאָר רובעק. דו נעהמסט זיך פֿון אַלעם אַזוי שטאַרק צום האַרצן, אירענע.

אירענע (גלעט זיך איבערן שטערן). אפשר ביסט דו גערעכט. לאָמיר אָבטרייסלען פֿון זיך אַלע שווערע, מרה-שחורה'- דיגע געדאַנקען! (פֿליקט אָב די בלעטער פֿון אַ באַרג-רויז און וואַרפֿט זיי פֿונאַנדער איבער'ן טייכעל.) טהו נאָר אַ קוק, אַרנאָלד! אָט שווימען אונזערע פֿייגעל.

פּראָפֿעסאָר רובעק. וואָס פֿאַר פֿייגעל?

אירענע. פֿלאַמינגאָס*). — וואָס זשע, דו זעהסט דען ניט? רויזען-רויטע פֿלאַמינגאָס.

פּראָפֿעסאָר רובעק. פֿלאַמינגאָס שווימען ניט. זיי בראָדזשען נור.

---

*) רויטע גענז.

איר ע נ ע. טאָ זיינען עס ניט קיין פלאַמינגאָס, נאָר טשאַיקעס.

פ ר אָ פ ע ס אָ ר ר ו ב ע ק. טשאַיקעס מיט רויטע שנאָבּ־לען, יאָ, — דאָס שוין גיבער. (פליקט אָב ברייטע גרינע בלעטער און וואַרפט זיי אין טייכעל.) אַצונד שיק איך אַרוים מיינע שיפען נאָך זיי.

איר ע נ ע. אָבער יעגער דאַרפען ניט זיין ביים ברעג וואסער.

פ ר אָ פ ע ס אָ ר ר ו ב ע ק. ניין, יעגער ניט (שמייכעלט איהר צו.) געדיינקסט דו נאָך דעם זומער, ווען מיר פלעגען אַזוי זי־צען פאַר'ן בויערן־הייזעל ביי דער טאוניצער אָזיערע.

איר ע נ ע (שאָקעלט מיט'ן קאָפ). שבת־צו־נאַכט, — ווען מיר פלעגען זיין פאַרטיג מיט אונזער וואָך אַרבייט —

פ ר אָ פ ע ס אָ ר ר ו ב ע ק. — און מיר פלעגען אַרוים־פאָהרען מיט דער באַהן — און פלעגען בלייבען דאָרט איבער־זונטאָג —

איר ע נ ע (מיט אַ בליק פול מיט האַס). ס'איז געווען אַן עפיזאָדע, אַרנאָלד.

פ ר אָ פ ע ס אָ ר ר ו ב ע ק (אָקוראַט ווי ער וואָלט גאָרנישט גע־הערט). דאַן פלעגסט דו אויך אַוועקלאָזען פייגעל זיי זאָלען שווימען אין טייך. וואַסער־ליליען.

איר ע נ ע. דאָס זיינען געווען ווייסע שוואַנען.

פ ר אָ פ ע ס אָ ר ר ו ב ע ק. שוואַנען מיין איך. און איך גע־דיינק נאָך, ווי איך האָב צוגעטשעפעט אַ גרויס, גראָב בלאַט צו איינעם פון יענע שוואַנען. ס'איז געווען אַ שטשאַווי־בלאַט.

איר ע נ ע. ס'האָט אויסגעזעהן ווי לאָהענגרין'ס שי־פעל — מיט דעם שוואַן פון פאָרענט.

פ ר אָ פ ע ס אָ ר ר ו ב ע ק. ווי גערן דו פלעגסט זיך דאָס אַזוי־שפּיעלען, אירענע.

א י ר ע נ ע. מיר האָבען אָפּט אַזוי געשפּיעלט.

פ ר אָ פ ע ס אָ ר ר ו ב ע ק. יעדען שבת, דוכט זיך; — דעם גאַנצען זומער נאָכאַנאַנד.

א י ר ע נ ע. דו פלעגסט זאָגען, אַז איך בין דער שוואַן און איך ציה דיין שיפעל.

פ ר אָ פ ע ס אָ ר ר ו ב ע ק. אַזוי? יאָ, יאָ. (אַריינגעטהאָן אין שפּיעלען.) זעה נאָר, ווי די טשאַיקעס שווימען אַרונטער דעם גאַנצען טייך!

א י ר ע נ ע (לאַכט). און דיינע שיפען געהען אַלע אונטער.

פ ר אָ פ ע ס אָ ר ר ו ב ע ק (וואַרפט נאָך בלעטער אין טייך). איך האָב נאָך גענוג שיפען אין זאַפּאַס. (קוקט נאָך די בלעטער ווי זיי שווימען, רייסט אָב נאָך עטליכע בלעטער און זאָגט נאָך אַ קליינער פּויזע:) דו, אירענע, — דאָס בויערן־הייזעל ביי דער טאוניצער אָזיערע, דאָס האָב איך אָבגעקויפט.

א י ר ע נ ע. אַזוי? דו האָסט עס שוין געקויפט? דו פלעגסט אָפּט זאָגען, אַז דו וואָלסט עס קויפען, ווען דו האָסט די מיט-לען דערצו.

פ ר אָ פ ע ס אָ ר ר ו ב ע ק. שפּעטער האָב איך געהאַט נע-נוג מיטלען. און איך האָב עס אָבגעקויפט.

א י ר ע נ ע (גיט אַ קוק אויף איהם פון דער זייט). דו וואוינסט אַלזאָ איצט דאָרט — אין אונזער אַלטען הויז?

פ ר אָ פ ע ס אָ ר ר ו ב ע ק. ניין, דאָס האָב איך שוין לאַנג געלאָזט אַרונטעררייסען. און כ'האָב מיר אויף דעם אָרט אויפ-געבויט אַ גרויסע, שעהנע בעקוועמע ווילאַ — מיט אַ פּאַרק אַרום. דאָרט זיינען מיר געוועהנליך — (שטעלט זיך אָב און פער-ריכט זיך אַליין). — דאָרט בין א י ך געוועהנליך זומער.

א י ר ע נ ע (קאָנטראָלירט זיך). אַזוי, דו און — די אַנדערע, איהר וואוינט אימער דאָרט?

פ ר אָ פ ע ס אָ ר ר ו ב ע ק (מיט אַ ביסעל אַ דרייסטערן טאָן). יאָ,

ווען מיין פֿרוי און איך זײַנען ניט — ווי היינטיגס יאָהר אויף דער רייזע.

אירענע (אַרויסקוקענדיג ווייט פֿאַר זיך). שעהן, שעהן איז דאָס לעבען געווען ביי דער טאוניצער אָזיערע.

פּראָפֿעסאָר רובעק (עפּעס אַזוי ווי ער וואָלט אַריינגעקוקט אין זיך אַליין). און דאָך, אירענע, —

אירענע (דערענדיגט זיין געדאַנק). — און דאָך האָבען מיר ביידע אָט דאָס שעהנע לעבען אין גאַנצען אַרויסגעלאָזט פֿון די הענד —

פּראָפֿעסאָר רובעק (שטיל אָבער איינדרינגענדיג). קומט די חרטה צו שפּעט?

אירענע (ענטפֿערט ניט, נאָר זיצט אַ ווײַלע שטיל; דאַן קוקט זי אַרויס איבערן פֿעלד אין דער ווייטען). זעה, אַרנאָלד. אַצונד געהט די זונן אונטער דאָרט הינטער די שפּיץ בערג. זעה נור, ווי רויט די לעצטע שטראַהלען איהרע בעפֿאַרבען דאָרט די גאַנ-צע וויסטע.

פּראָפֿעסאָר רובעק (קוקט אויך אַריבער אַהין). ס'איז שוין לאַנג, זינט איך האָב געזעהן אַ זונען-אונטערגאַנג אין די בערג.

אירענע. אַ זונען-אויפֿגאַנג אויך?

פּראָפֿעסאָר רובעק. אַ זונען-אויפֿגאַנג, מיין איך, האָב איך נאָך קיינמאָל ניט געזעהן.

אירענע (שמייכעלט אַזוי ווי פֿערטיעפֿט אין ערינערונג). איך האָב איינמאָל אַ וואונדער-שעהנעם זונען-אויפֿגאַנג געזעהן.

פּראָפֿעסאָר רובעק. אַזוי? וואו איז דאָס פֿאָרט געווען?

אירענע. הויך, הויך אויבען אויף אַ שווינדעלדיגען שפּיץ באַרג. דו האָסט מיך פֿערנאַרט אויבען און האָסט מיר צוגעזאָגט די גאַנצע הערליכקייט פֿון דער וועלט, ווען איך — (זי שטעלט זיך פּלוצלינג אָב.)

פראָפעסאָר רובעק. ווען דו — ? נו ?

אירענע. וואָלט געטהאָן וואָס דו האָסט מיר געהייסען — און וואָלט מיט דיר אַרויפגעגאַנגען אין דער הויך. און דאָ בין איך געפאַלען אויף די קניע — און האָב צו דיר געבעטען — און דיר געדיענט (שווייגט אַ רגע, דאַן זאָגט זי שטילערהייט:) דאַן האָב איך געזעהן ווי די זונן געהט אויף.

פראָפעסאָר רובעק (בייטענדיג דעם געשפרעך). וואָלסט דו ניט געוואָלט מיטקומען מיט אונז און וואוינען ביי אונז אין דער ווילאַ ?

אירענע (קוקט איהם אָן מיט אַ פעראַכטענדען שמייכעל). אינאיינעם מיט דיר — און מיט דער אַנדערער דאַמע ?

פראָפעסאָר רובעק (מיט הארץ). אינאיינעם מיט מיר — ווי אין די אַלטע טעג פון שאַפען. כדי אויפצושליסען אָט די אַלע טויערן, וועלכע זיינען ביי מיר אינעווייניג פערשלאָסען. וואָלסט דו דאָס ניט געוואָלט טהאָן, אירענע ?

אירענע (שאָקעלט מיט'ן קאָפּ). דעם שליסעל פאַר דיין אינערליכער זעעלע, דעם האָב איך שוין לאַנג ניט, אַרנאָלד.

פראָפעסאָר רובעק. דו האָסט דעם שליסעל ! בלויז דו ! (בעט זיך רחמים). העלף מיר נאָך אַ מאָל צו קענען לעבען דאָס לעבען !

אירענע (אונבעוועגליך ווי פריהער). פוסטע חלומות. לייי־דיגע — טויטע חלומות. פאַר אונזער צוזאַמענלעבען איז שוין קיין תחית המתים ניטאָ.

פראָפעסאָר רובעק (קורץ אָבהאַקענדיג). טאָ לאָמיר זיך ווייניגסטענס ווייטער שפּיעלען.

אירענע. יאָ, שפּיעלען, שפּיעלען, — נור שפּיעלען.

(זיי זיצען און וואַרפען בלומען־בלעטער אין טייך און לאָזען זיי אַוועק־שווימען. איבער'ן בערגעל אין הינטערגרונד לינקס קומען גוטסבעזיצער אולפהיים און מאַיאַ אין יאַגד־קאָסטיומען. הינטער

זיי דער דיענער מיט די הינט, וועלכע ער פֿיהרט אַוועק רעכטס).

פּראָפֿעסאָר רובעק (בעמערקט זיי). אַה! דאָ געהט דאָך די קליינע מאַיאַ אַרוים מיט דעם בערען-יעגער.

אירענע. דיין מאַיאַ.

פּראָפֿעסאָר רובעק. אָדער זיינע.

מאַיאַ (קוקט געהענדיג אַריבער, דערזעהט די ביידע זיצען ביים טייך און שרייט אויס): גוטע נאַכט, רובעק. חלום פֿון מיר. אַצונד לאָזט מען זיך אַרוים אויף דער געפֿעהרליכער רייזע!

פּראָפֿעסאָר רובעק. (רופֿט צוריק). אָבער וואָס פֿאַר אַ ציעל זאָל אָט די געפֿעהרליכע רייזע האָבען?

מאַיאַ. (צוקומענדיג נעהנטער). איך וויל אַוועקשטעלען דאָס לעבען אויף'ן פלאַץ פֿון אַלעס אַנדערע.

פּראָפֿעסאָר רובעק (שפּאָטיש). אַזוי, דו אויך, קליינע מאַיאַ?

מאַיאַ. יאָ! און דערצו האָב איך נאָך אַ פֿערז געמאַכט, דער הייסט אַזוי: (זינגט פֿרעהלאַך).

איך בין פֿריי! איך בין פֿריי! איך בין פֿריי!
דער געפֿאַנגענשאַפֿט'ס צייט איז פֿערביי!
איך בין פֿריי ווי אַ פֿויגעל, כ'בין פֿריי!

נו יאָ! וואָרים איך גלויב, איצט האָב איך ענדליך ערוואַכט.

פּראָפֿעסאָר רובעק. עס זעהט אויס אַזוי.

מאַיאַ (אָטהעמט פֿון דער פֿולער ברוסט). אַה, — ווי הימליש לייכט מאַכט אַזאַ מין ערוואַכונג!

פּראָפֿעסאָר רובעק. גוטע נאַכט, פֿרוי מאַיאַ — און פֿיעל גליק —

אולפֿהיים (שרייט אויס מיט כעס). מען איז אייך מוחל—! צום טייוועל מיט אייערע ווינשע! וואָס זשע, אָט אַפנים איהר זעהט ניט, אַז מיר געהען אַרוים אויף דער יאַגד —

פּראָפֿעסאָר רובעק. וואָס וועסט דו מיר מיטברינגען פֿון דער יאַגד, מאַיאַ?

מ אַ י אַ. דו זאָלסט קריגען אַ רויב-פויגעל אַלס מאָדעל. איך וועל איינעם אונטערהאַקען די פליגלען.

פ ר אָ פ ע ס אָ ר ר ו ב ע ק (לאַכט פול מיט ביטערן שפאָט). יאָ, איינעם אונטערהאַקען די פליגלען — אַזוי על פי טעות — איז פון תמיד אָן געווען אַ געשעפט פאַר דיר.

מ אַ י אַ (פערוואַרפט מיט'ן קאָפּ אַהינטער). אַה, דו לאָז מיך בעסער אין דער צוקונפט זאָרגען פאַר זיך אַליין — ! (שאָקעלט מיט'ן קאָפּ און לאַכט שטיפעריש.) זיי געזונד — און אַ גוטע, רוהיגע זומערנאַכט !

פ ר אָ פ ע ס אָ ר ר ו ב ע ק (לוסטיג). אַ דאַנק. [illegible] אַלע בייזע חלומות צו אייך און צו אייער יאַגד !

א ו ל פ ה י י ם (לאַכט אויף'ן קול). בראַוואָ, אָט דאָס הייסט צוגעוואונשען ווי עס דאַרף צו זיין.

מ אַ י אַ (לאַכענדיג). אַ שעהנעם דאַנק, רובעק, אַ שעהנעם דאַנק !

(זיי זיינען ביידע אַריבער דעם זיכטבאַרען טהייל פון דעם פעלד און געהען דורך'ן וועלדעל רעכטס אָב.)

פ ר אָ פ ע ס אָ ר ר ו ב ע ק. (נאָך אַ קורצער פויזע). אַ זומערנאַכט אין די בערג. יאָ, ד אָ ס וואָלט געהייסען לעבען.

א י ר ע נ ע. (פלוצלינג, מיט אַ ווילדען אויסדרוק אין די אויגען). ווילסט דו אַזאַ זומערנאַכט — מיט מיר?

פ ר אָ פ ע ס אָ ר ר ו ב ע ק. (שפרייט אויס די אָרעמס). יאָ! יאָ! — קום!

א י ר ע נ ע. מיין געליעבטער העדר און מייסטער!

פ ר אָ פ ע ס אָ ר ר ו ב ע ק. אָה, אירענע!

א י ר ע נ ע. (שמייכעלט און טאַפּט זיך אויף דער ברוסט. הייזעריג): ס'וועט בלויז זיין אַן עפּיזאָדע — (שנעל, שעפּטשענדיג.) שטיל! קוק זיך ניט אום, אַרנאָלד!

פ ר אָ פֿ ע ס אָ ר ר ו ב ע ק. (פונקט אַזוי שטיל.) וואָס איז דען?

א י ר ע נ ע. אַ געזיכט קוקט מיר גלייך אין די אויגען אַריין.

פ ר אָ פֿ ע ס אָ ר ר ו ב ע ק. (קעהרט זיך ניט ווילענדיג אום). וואו? (בלייבט אַ פֿערציטערטער.) אַה! (דער קאָפּ פֿון דער ב אַ ר מ - ה אַ ר צ י ג ע ר ש ו ו ע ס ט ע ר ווייזט זיך טהיילווייז צווישען דעם וועלדעל ליינקס, איהרע אויגען זיינען ווי שפּיזען געווענדט צו אירענע׳ן.)

א י ר ע נ ע: (הויבט זיך אויף און זאָגט מיט אַ נידעריגער שטי-מע): מיר מוזען זיך שיידען, ניין, דו זאָלסט בלייבען דאָ, דו הערסט? דו טאָרסט מיך ניט בעגלייטען. (בויגט זיך אָן צו איהם און שעפּטשעט:) צום ווידערזעהן היינט ביי נאַכט, דאָ אויף׳ן פֿעלד.

פ ר אָ פֿ ע ס אָ ר ר ו ב ע ק. און דו וועסט קומען, אירענע?

א י ר ע נ ע. איך קום בעשטימט. וואַרט אויף מיר דאָ.

פ ר אָ פֿ ע ס אָ ר ר ו ב ע ק. (ווידערהאָלט ווי אין אַ חלום). אַ זומערנאַכט אין די בערג, מיט דיר. מיט דיר. (זיינע אויגען בעגעגענען זיך מיט איהרע) אָה, אירענע,— דאָס האָט געקענט זיין דאָס לעבען. און ד אָ ס האָבען מיר פֿערפֿושט — מירביידע.

א י ר ע נ ע. וואָס איז ניט צוריקצובריינגען, זעהען מיר ערשט, ווען — (האַקט קורץ אָב.)

פ ר אָ פֿ ע ס אָ ר ר ו ב ע ק. (קוקט זי אָן מיט אַ פֿרעגענדען בליק.) ווען—?

א י ר ע נ ע. ווען מיר טויטע ערוואַכען.

פ ר אָ פֿ ע ס אָ ר ר ו ב ע ק. (שאָקעלט טרויעריג מיט׳ן קאָפּ). יאָ,— וואָס זעהען מיר דאַן אייגענטליך?

א י ר ע נ ע. מיר זעהען אַז מיר האָבען קיינמאָל ניט געלעבט. (זי געהט אַרונטער דעם וועג צום סאַנאַטאָריום, די באַרמהאַר-ציגע שוועסטער מאַכט איהר פּלאַץ און געהט איהר נאָך. רובעק בלייבט זיצען אונבעוועגליך ביים טייך.)

מאַיאַ. (מען הערט איהר שטימע פון די פעלזען אויבען, ווי זי זינגט פרעהלאך):

איך בין פריי! איך בין פריי! איך בין פריי!
דער געפאַנגענשאַפט׳ס צייט איז פערביי!
איך בין פריי ווי אַ פויגעל! כ׳בין פריי!

דריטער אקט.

(ווילד־צופּעלזטע הויכע בערג מיט משופּע׳דיגע אָבגרונדען אין דעם הינטערשטען טהייל פון דער ביהנע. עטליכע שפּיץ בערג, בעדעקט מיט שנעע, הויבען זיך אויף רעכטס און ווערן פערפאַלען אויבען אין דער הויך אין בעוועגענדע טומאַנען. לינקס אין אַ חורבה ליגט אַן אַלט, האַלב־צופאַלען שטיבעל. ס׳איז גאַנץ פריה, בעגינען צו טאָג; די זונן איז נאָך ניט אויפגעגאַנגען.)

(מאַדאַם מאַיאַ רובעק קומט אַרויס רויט און צוהיצט פון דער הורבה לינקס. גוטסבעזיצער אולפהיים געהט איהר נאָך האַלב־צאָרנדיג, האַלב־לאַכענדיג און האַלט זי פעסט פאַר׳ן אָרעם.)

מאַיאַ (סטאַרעט זיך אַרויסצומאַכען). לאָזט מיך אָב! לאָזט מיך אָב, זאָג איך!

אולפהיים. נאַ, נאַ, — אָט דאָס טאַקי האָט נאָך געפעהלט, איהר זאָלט זיך בייסען. איהר זייט דאָך ווילד ווי אַ מאַרדער.

מאַיאַ (גיט איהם אַ זעץ אין האַנד). איהר זאָלט מיך אָבלאָזען, האָב איך געזאָגט! און צורוה לאָזען!

אולפהיים. נאַ, זאָל מיך דער —

מאַיאַ. טאָ געה איך ניט קיין טריט וויטער מיט אייך! הערט איהר — קיין איין טריט ניט — !

אולפהיים. האָהאָ, וואו האָט איהר אַ שטייגער בדעה צו געהן אין דער דאָזיגער פעלזען־ווילדערניש אָהן מיר?

מאיא. אַז ס'וועט קיין אַנדער ברירה ניט זיין, שפּרינג איך איינפאַך אַרונטער פון דער וואַנד דאָרט.

אולפּהיים. כדי צו ליגען דאָרט אַ צומאָלענע און אַ צושמעטערטע — אַ געשמאַק, זאַפּטיג שטיק פליייש פאַר די הינט. (לאָזט זי אָב.) מהיכי תיתי. לויפט אַרונטער די וואַנד, אַז איהר האָט חשק דערצו. זי איז מורא'דיג משופּע. בלויז איין שמאָלער שטעג פיהרט אַרונטער, און אויף דעם איז כמעט אונמעגליך צו געהן.

מאיא (רייניגט זיך אָב איהר קלייד מיט דער האַנד און קוקט איהם אָן מיט צאָרנדיגע אויגען). און מיט אַזא מענשען מוז מען דאָס אַרויסגעהן אויף געיעג!

אולפּהיים. זאָגט ליעבע־שטש: טרייבען ספּאָרט.

מאיא. אַזוי גאָר, איהר רופט דאָס אָן ספּאָרט?

אולפּהיים. כ'נעהם זיך די פרייהייט דערצו. אָט דעם סאָרט ספּאָרט האָב איך ליעבער פון אַלע.

מאיא (קעהרט אָב דעם קאָפּ אַהינטער). נאַ — דאָס הייסט אַביסעל—! (נאָך אַ קורצער פּויזע; קוקט איהם אָן מיט אַ פאָרשענדען בליק.) פאַר וואָס האָט איהר עפּעס אָבגעלאָזען די הינט אויבען?

אולפּהיים (פינטעלט מיט די אויגען און שמייכעלט). כדי זיי אויך צו פערשאַפען קליינעם יאַגד־פערגניגען, פערשטעהט איהר מיך.

מאיא. דאָס איז גאָר פשוט ניט אמת! ניט דערפאַר האָט איהר די הינט אָבגעלאָזען.

אולפּהיים (שמייכעלט נאָך אַלץ.) נאַ, פאַר וואָס זשע דען, אַז ניט דערפאַר? לאָמיר הערען—?

מאיא. מחמת איהר האָט געוואָלט פּטור ווערען פון לאַרס'ן. ער זאָל נאָכלויפען די הינט און זיי ווידער כאַפּען. און דערווייל — איהר זייט מיר אַ פיינער בחור!

אולפּהיים. — און דערווייל — ?

מאַיאַ (קורץ אָבהאַקענדיג). שוין רעכט.

אולפהיים (מיט אַ פערטרוויליכען טאָן). לאַרס וועט זיי אַזוי גיך ניט געפינען, דערויף מעגט איהר זיך פערלאָזען. ער קומט ניט צוריק פאַר דער צייט.

מאַיאַ (קוקט איהם אָן צאָרנדיג). פערשטעהט זיך, אַז ניט.

אולפהיים (כאַפּט איהר אָן ביים אָרם). וואָרים פערשטעהט איהר מיך, לאַרס, — אָט דער קען שוין מיינע ספּאָרט-גע־וואוינהייטען.

מאַיאַ (ווייכט איהם אויס און מעסט איהם אָב מיט די אויגען.) ווייסט איהר, ווי איהר זעהט אויס, הערר אולפהיים?

אולפהיים. נו, ווי איך אַליין, פערשטעהט זיך.

מאַיאַ. פונקט אויף'ן האָר, ווי אַ לעבעדיגער פאַון.

אולפהיים. אַ פאַון?

מאַיאַ. אודאַי, אָקוראַט ווי אַ פאַון.

אולפהיים. אַ פאַון — דאָס איז אַזאַ מין פערזעהע־ניש פון אַ חיה, וואָס? אָדער אַזאַ מין וואַלד-טייוועל, ניט?

מאַיאַ. נו יאָ, פונקט אַזאַ איינער ווי איהר! מיט אַ ציגען בערדיל און פיס ווי אַ באָק. און הערנער האָט דער פאַון אויך!

אולפהיים. הערט, הערט, דער אויך?

מאַיאַ. אַ פּאָר שרעקליכע הערנער ווי איהר, פער־שטעהט זיך.

אולפהיים. וואָס זשע, איהר קענט זעהן די הערנער־לאַך, וואָס איך האָב?

מאַיאַ. יאָ, מיר דוכט, כ'קען זיי גאַנץ דייטליך זעהן.

אולפהיים. (נעהמט אַרויס די הינט-שטריק פון טאַש). טאָ וועל איך אייך, הייסט עס, מוזען בינדען.

מאַיאַ. איהר זייט פערריקט געוואָרען?! בינדען ווילט איהר מיך—?

אולפהיים. אַז איך בין שוין יאָ אַ טייוועל, טאָ לאָ־מיך עס זיין ווי געהעריג איז. הערט אַקאָרשט! איהר קענט אַלזאָ זעהן די הערנער?

מאַיאַ (מיט אַ בערוהיגענדען טאָן). נאַ — זייט אַלזאָ אַנ־אַנשטענדיג, הערר אולפהיים. (שלאָגט זיך אַליין איבער די רייד.) אָבער וואו איז ערגעץ אייער יאַגד־שלאָס, וועגען וועל־כען איהר האָט מיר אַזוי לאַנג און ברייט דערצעהלט? דאָס מוז דאָך ליגען דאָ אַרום דער געגענד?

אולפהיים (ווייזט אויף'ן שטיבעל). אָט האָט איהר עס דאָ פאַר אייערע אויגען.

מאַיאַ. (קוקט איהם אָן). אָט דער אַלטער שוויינען־שטאַל דאָ?

אולפהיים (לאַכט זיך אַריין אין באָרד). דאָ האָט שוין מעהר ווי איין בת מלכה איבערגענעכטיגט.

מאַיאַ. און דאָרט, זאָגט איהר, האָט דער מיאוס'ער בחור דעם קעניג'ס טאָכער אין דער געשטאַלט פון אַ בער בעזוכט?

אולפהיים. יאָ, מאַדאַם יאַגד־קאַמעראַד, — טאַקי דאָ. (מיט אַן איינלאַדענדען מאַך מיט דער האַנד.) ווען איהר ווילט אַזוי גוט זיין אַריינגעהן, —

מאַיאַ. בררר! קיין פוס שטעל איך דאָ ניט אַריין —! בררר!

אולפהיים. אָה, אין אַזאַ זומערנאַכט קען דאָ אַ פּאָרל גאַנץ גוט איבערשלאָפען. אַ גאַנץ זומער אפילו, ווען ס'קען אַנדערש ניט זיין.

מאַיאַ. אַ שהנעם דאַנק. דערצו מוז מען האָבען אַ בע־זונדער אַפּעטיט. (אונגעדולדיג.) אָבער אַצונד בין איך שוין זאַט מיט אייך און מיט אייער יאַגד פּאַרטיע. כ'וויל אַרונטערגעהן אין האָטעל — איידער דער עולם שטעהט אויף.

אולפּהיים. ווי שטעלט איהר זיך אַשטייגער פֿאָר דעם אַראָבגאַנג פֿון דאַנען?

מאַיאַ. דאָס איז אייער עסק. ס'וועט זיך דאָך יאַקאָש געפֿינען עפּעס אַ וועג.

אולפּהיים (ווייזט אַראָב צום אָבגרונד). נאַ, פֿערשטעהט זיך; עפּעס אַ מין וועג איז שוין פֿאַרהאַן — איבער דער וואַנד דאָ אַרונטער —

מאַיאַ. נאַ, אַלזאָ —. מיט אַ ביסעל גוטען ווילען —

אולפּהיים. אָבער פּרואווט נאָר געהן דעם דאָזיגען וועג.

מאַיאַ (פֿערזאָרגט). וואָס זשע, איהר מיינט, ס'איז ניט מעגליך?

אולפּהיים. קיינמאָל און קיינמאָל ניט. אַז איך זאָל אייך ניט העלפֿען —

מאַיאַ (אומרוהיג). טאָ קומט זשע און העלפֿט מיר! נאָך וואָס דען זייט איהר דאָ?

אולפּהיים. זאָל איך אייך נעהמען אויף'ן רוקען?

מאַיאַ. אונזין!

אולפּהיים — אָדער ליעבערשט אויף די אָרעמס?

מאַיאַ. איהר הויבט שוין ווידער אָן מיט אָט די נאַריש־קייטען?

אולפּהיים. (מיט אַ פֿערביסענעם כעס). כ'האָב אַמאָל אויפֿגעהויבען אַ יונג מיידעל פֿון דער גאַס און זי צו מיר אין די אָרעמס גענומען. אויף די הענד האָב איך זי געטראָגען און איך האָב זי אַזוי געוואָלט דורך'ן גאַנצען לעבען טראָגען; — כדי איהר פֿוס זאָל זיך ניט אָנשלאָגען אָן קיין שום שטיין, וואָרים זי האָט דעמאָלט געהאַט שטאַרק אויסגעטראָגענע שיך, בעת איך האָב זי געפֿונען, —

מאַיאַ. און איהר האָט זי פֿונדעסטוועגען פֿאָרט אויפֿגע־הויבען און אויף די הענד געטראָגען?

אולפהיים. כ'האָב זי אַרויסגעשלעפּט פֿון בלאָטע און געטראָגען הויך איבער דער ערד — אַזוי פֿאָרזיכטיג ווי איך האָב נאָר געקענט. (מיט אַ ברומענדיגען געלעכטער.) און ווייסט איהר, וואָס איך האָב אַלס דאַנק דערפֿאַר געקראָגען?

מאַיאַ. ניין, וואָס פֿאַרט?

אולפהיים (קוקט זי אָן און שאָקעלט דעם קאָפּ מיט אַ שמייכעל). הערנער האָב איך געקראָגען. די הערנער, וואָס איהר קענט אַזוי דייטליך זעהן. ס'איז ניט אַ שעהנע מעשה, מאַדאַם בערען-טווטער?

מאַיאַ. אָה יאָ, גאַנץ שעהן. אָבער איך קען נאָך אַסך אַ שעהנערע מעשה.

אולפהיים. און ווי איז זי?

מאַיאַ. אָט ווי אַזוי. אַמאָל איז געווען אַ נאַריש מיידעל, וואָס האָט געלעבט ביי טאַטע מאַמע — אָבער אין דחקות און נויטה, פלוצלינג פֿאַלט אַראָב אַ גרויסאַרטיגער הערר אין דער דאָזיגער אָרימקייט אַריין און נעהמט דאָס מיידעל אויף זיינע אָרעמס — אַזוי ווי איהר, — און פֿאָהרט מיט איהר אַוועק, ווייט, העט ווייט —

אולפהיים. און זי איז מרוצה געוואָרען צו זיין ביי איהם?

מאַיאַ. יאָ — וואָרים, פֿערשטעהט איהר מיך, זי איז געווען דום.

אולפהיים. און ער איז אַפנים געווען, וואָס מען רופֿט אַזוי אַ שעהנער מאַנסביל?

מאַיאַ. אַך ניין, ער איז גאָר ניט געווען איבעריגס שעהן אָבער ער האָט געוואוסט איינצורייידען, אַז ער וועט איהר אַרויספֿיהרען אויף גאָט וויים וואָס פֿאַר אַ הויכען באַרג, וואו ס'איז פֿאַרהאַן ליכט און זונענשיין לרוב.

אולפהיים. אָט אַפנים ער איז געווען אַ באַרג-מענש, אָט דער מאַן?

מאיאַ. יאָ, אויף זיין אופן.

אולפּהיים. און ער האָט דאָס מיידעל, הייסט עס, מיט זיך אַרויפגענומען — ?

מאיאַ (גיט אַ וואָרף דעם קאָפּ אַהינטער). יאָ בנאמנות, אַלץ הייסט מיט זיך אַרויפגענומען —! אָה ניין, אין אַ קאַלטער, ענגער שטייג האָט ער זי אַריינגענאַרט, וואו ס'איז ניט געווען ניט קיין זונן, ניט קיין פרישע לופט — על כל פנים לויט איהר מיינונג נאָך — נאָר אַלעס איז געווען פערגאָלדעט און גרויסע פערשטיינערטע מענשען-שאָטענס אַרום אויף אַלע ווענד.

אולפּהיים. זאָל מיך דער טייוועל נעהמען, דאָס איז דאָך געווען דער ריכטיגער אָרט פאַר איהר.

מאיאַ. אָבער געפינט איהר ניט, אַז דאָס איז אַ גאַנץ שעהנע מעשה?

אולפּהיים (קוקט זי אָן אַ ווייַלע). הערט אַקאָרשט, ליע-בער יאַגד-קאַמעראַד —

מאיאַ. נאַ, וואָס איז שוין ווידער נייעס?

אולפּהיים. וואָלטען מיר צוויי ניט געקענט צונויפ-וואַרפען אינאיינעם אונזערע לומפּיגע לעבענס?

מאיאַ. אָט אַפּנים דער הערר גוטסבעזיצער האָט חשק צו ווערן אַ לאַטוטניק אויף דער עלטער?

אולפּהיים. יאָ, פאַר וואָס ניט. וואָלטען מיר צוויי דען ניט געקענט פּרואווען פערלאַטען דאָ און דאָרט די שמאַטעס— אַזוי אַז עס זאָל סוף כל סוף פאָרט אַרויסקומען דערפון עפּעס אַ מין מענשענלעבען?

מאיאַ. און אַז די טראַנטעס וועלען אַלזאָ גאָר אין גאַנצען צוריסען און צושליסען ווערן, — וואָס דאַן?

אולפּהיים. (מיט אַן ענערגישען מאַך מיט דער האַנד). דאַן שטעהען מיר דאָ, שטאָלץ און פריי, — יעדער פאַר זיך.

מאיאַ. (לאַכט). איהר מיט אייערע בעקישע פיס, יאָ!

אולפהיים. און איהר מיט אייער — . נאַ, לאָמיר'ס לאָזען געהן.

מאַיאַ. יאָ, קומט — לאָמיר טאַקי געהן.

אולפהיים. האַלט! וואוהין קאַמעראַד?

מאַיאַ. אין האָטעל, פערשטעהט זיך.

אולפהיים. און דערנאָך?

מאַיאַ. דערנאָך וועלען מיר זיך איינע די אַנדערע זאָגען אַ שעהנעם זיי-געזונד און אַ דאַנק פאַר קאָמפאַניע.

אולפהיים. קענען מיר זיך שיידען, מיר ביידע? מיינט איהר אַז מיר קענען עס?

מאַיאַ. יאָ, געבונדען האָט איהר דאָך מיך ניט, אַזוי ווייט ווי איך וויים.

אולפהיים. כ'האָב אַ שלאָס פאַר אייך —

מאַיאַ. (ווייזט אויף'ן שטיבעל). איינס ווי דאָס דאָזיגע?

אולפהיים. ניין, ס'איז נאָך בעסער איידער דאָס.

מאַיאַ. און דערצו אַלע הערליכקייטען פון דער וועלט?

אולפהיים. אַ שלאָס, זאָג איך.

מאַיאַ. אַ דאַנק. זיי קריכען מיר שוין פון האַלז, די שלעסער.

אולפהיים. — מיט פראַכטפאָלע יאַגד-פעלצער, מויערן אַרום.

מאַיאַ. פאַרהאַן אויך קונסטווערק אין שלאָס?

אולפהיים (לאַנגזאַם). ניין, קיין קונסט-ווערק ניט, נאָר—

מאַיאַ (אויפאָטהעמענדיג). נאָ, אַ דאַנק גאָט דערפאַר.

אולפהיים. אַלזאָ ווילט איהר מיט מיר געהן — אַזוי לאַנג און אַזוי ווייט איך וועל וועלען?

מאַיאַ. ווען ס'וואָלט ניט געווען קיין פריעדליכער רויב-פויגעל, וואָס בעוואַכט מיך!

אולפהיים (ווילד). דעם וועלען מיר אַריינשיסען איינס אין די פליגלען, מאַיאַ!

מאַיאַ (קוקט איהם אָן אַ רגע און זאָגט ענטשלאָסען). טאָ קומט און טראָגט מיך אַרונטער — אין טהאָל.

אולפהיים לייגט ארום דעם אָרם אַרום איהר לייב). ס'איז ווירקליך צייט. דער נעבעל איז שוין איבער אונז — !

מאַיאַ. דער וועג אַרונטער איז אַפנים מורא'דיג גע-פעהרליך ?

אולפהיים. דער באַרג-נעבעל איז נאָך געפעהרליכער.

(זי מאַכט זיך אַרויס, לויפט צו צום ראַנד פון אָבגרונד און קוקט אַרונ-טער, טרעט אָבער אויף גיך אָב צוריק).

אולפהיים (געהט איהר אַנטקעגען און לאַכט). ס'שווינ-דעלט אייך אַביסעל, וואָס ?

מאַיאַ. (מאַט). דאָס אויך. אָבער גיט אַקאָרשט אַליין אַ קוק אַראָב, ווער ס'קומט—

אולפהיים (געהט צו צום אָבגרונד און בויגט זיך איבער'ן ראַנד). דאָס איז דאָך בלויז אייער רויבפויגעל — און די פרעמדע זיינע.

מאַיאַ. קענען מיר אפשר פערבייגעהן, זיי זאָלען אונז ניט זעהן ?

אולפהיים. אונמעגליך. דער שטעג איז צו שמאָל. און קיין אַנדער וועג איז ניטאָ.

מאַיאַ (שטאַרקט זיך). גוט אַלזאָ, — ווערען מיר זיי ווייזען, אַז מיר האָבען פאַר זיי קיין מורא ניט.

אולפהיים. דאָס הייסט גערערט ווי אַן עכטער בע-רענטוויטער, קאַמעראַד !

(פראָפעסאָר רובעק און אירענע קומען אַרויף אויף'ן ראַנד פון דער טיעפקייט. ער האַלט זיין אויבערצ-העך איבער די שולטערען, זי טראָגט אַ פעלץ-מאַנטעל לויז איבער איהר ווייס קלייד און אַ היטעלע פון שוואַנען-פעלץ).

פּראָפּעסאָר רובעק (ווייזט זיך תחילת נור אַ העלפט איבער'ן ראַנד פון פעלז). ווי, מאַיאַ! מירביידע בעגעגנען זיך, הייסט עס, נאָך אַמאָל?

מאַיאַ (מיט געמאַכטער זיכערקייט). צו דיענען. ביטע, קום צו נעהנטער.

(פּראָפּעסאָר רובעק געהט אין גאַנצען אַרויף און שטרעקט אויס ד' האַנד צו אירענען, וועלכע קומט אויך אַרויף אויבען.

פּראָפּעסאָר רובעק (קאַלט צו מאַיאַ'ן). דו ביזט אַלזאָ אויך געוועזען די גאַנצע נאַכט אויף די בערג — ווי מיר?

מאַיאַ. אויף געיעג בין איך געוועזען, נו יאָ, דו האָסט דאָך מיר ערלויבט.

אולפהיים (ווייזט אַראָב אויף'ן אָבגרונד). איהר זייט אַרויפגעקומען אַהער מיט דעם שטעג דאָ?

פּראָפּעסאָר רובעק. איהר האָט דאָך דאָס געזעהן.

אולפהיים. און די דאַמע אויך?

פּראָפּעסאָר רובעק. פערשטעהט זיך. (מיט אַ בליק אויף מאַיאַ'ן.) אָט די דאַמע און איך, מיר רעכענען פון היינט אָן און וויטער ניט מעהר צו צושיידען אונזערע וועגען.

אולפהיים. ווייסט איהר, אַז דער וועג וואָס איהר זייט געגאַנגען, וואָלט אייך געקענט קאָסטען דאָס לעבען.

פּראָפּעסאָר רובעק. מיר האָבען איהם פון דעסטוועגען פאָרט אונטערנומען. מחמת אין אָנהויב האָט ער גאָרניט אַזוי שלעכט אויסגעזעהן.

אולפהיים. אין אָנהויב זעהט קיין זאַך ניט אויס שלעכט. אָבער מיט אַמאָל קומט מען אויף אַן אָרט, וואו מען קען ניט געהן ניט פאָראויס און ניט צוריק. און דאַן בלייבט מען שטעקען פעסט, הערר פּראָפּעסאָר, באַרג-פעסט ווי מיר יעגער זאָגען.

פּראָפּעסאָר רובעק (קוקט איהם אָן מיט אַ שמייכעל).

אָט אַפנים איהר ווילט מיך קליגער מאַכען ווי איך בין, הערר גוטס־בעזיצער?

אולפהיים. זאָל מיך גאָט אָבהיטען! (מיט וואַרמקייט, ווייזט מיט דער האַנד אין דער הויך.) אָבער זעהט איהר ניט, אַז דער שטורם איז איבער אונזערע קעפּ? איהר הערט גאָרניט די ווינדען, וואָס קומען אָן?

פּראָפעסאָר רובעק. ס'קלינגט ווי דער פאָרשפּיעל צום טאָג פון תחית המתים.

אולפהיים. מענש, דאָס איז דער שטורם־ווינד פון די שפּיץ בערג! קוקט זיך נור צו, ווי די וואָלקענס קאַטשען זיך און לאָזען זיך אַראָב איבער אונז! באַלד וועלען זיי אונז אַרום־וויקלען ווי די תכריכים דעם בר־מינן.

אירענע (דערשרעקט זיך). כ'קען זיי, די תכריכים.

מאַיאַ (וויל אַוועקציהען אולפהיים'ן). לאָמיר וואָס גיכער אַרונטערגעהן.

אולפהיים (צו פּראָפעסאָר רובעק). מעהר ווי איינעם קען איך ניט העלפען. אַזוי לאַנג ווי דער שטורם האַלט אָן, בלייבט דאָרט אינוויינינג אין שטיבעל; דערנאָך וועל איך שיקען מענ־שען, מען זאָל אייך אַרונטערנעהמען.

אירענע. אַרונטערנעהמען! ניין! ניין! —

אולפהיים (גראָב). אַז ס'וועט נייטיג זיין וועלען אייך די מענשען מיט געוואַלד נעהמען. ווארים ס'איז אַ פראַגע פון לעבען און טויט. אַצונד ווייסט איהר עס. (צו מאַיאַ'ן.) קומט — און פערלאָזט זיך אין גאַנצען אויף אייער קאַמעראַד.

מאַיאַ (נעהמט איהם פעסט אַרום). ווי איך וועל דאָס אַבי־סעל זינגען און זיך פרעהען, ווען איך וועל מיט גאַנצע ביינער אַרונטערקומען!

אולפהיים (הויבט אָן אַרונטערגעהן און שרייט צו די אַנדע־רע). וואַרט אַלזאָ אין דעם יאַגד־שטיבעל אינוויינינג, ביז וואַנען

די מענער וועלען קומען מיט זיילען או אייך אַרונטערנעהמען.
(גוטסבעזיצער אולפהיים מיט מאַיאָ'ן אין די אָרעמס, קלעטערט שנעל אָבער פאָרזיכטיג אַרונטער דעם אָבגרונד.)

איר ענע (קוקט אַ ווײַלע מיט צושראָקענע אויגען אויף רובעק'ן). האָסט געהערט, אַרנאָלד? — ס'וועלען קומען מענער און מיך נעהמען! פיעלע מענער!

פראָפעסאָר רובעק. נור רוהיג, אירענע!

אירענע (אין וואַקסענדען שרעק). און זי, די שוואַרצע, — די וועט אויך קומען. ווארים זי מוז מיך שוין פון אַ היבשע צייט אַרומזוכען. און דאַן וועט זי מיך אַ פּאַק טהאָן, אַרנאָלד! און מיר די צוואַנגס־יאַק אָנטהאָן! יאָ — ווארים זי האָט זי ביי זיך אין קופער. כ'האָב עס אַליין געזעהן —

פראָפעסאָר רובעק. קיין מענש זאָל דיך ניט אָנרירען!

אירענע (מיט אַ וואַהנזיניגען שמייכעל). אָה ניין, — אַנט־קעגען דעם האָב איך אַליין אויך אַ מיטעל.

פראָפעסאָר רובעק. וואָס פאַר אַ מיטעל?

אירענע (ציהט אַרויס דאָס מעסער). אָט דאָס דאָ!

פראָפעסאָר רובעק (וויל עס אַ כאַפּ טהאָן). אַ מעסער האָסט דו ביי דיר — ?

אירענע. טאָג און נאַכט. אויך אין בעט.

פראָפעסאָר רובעק. גיב אַהער דאָס מעסער, אירענע!

אירענע (בעהאַלט עס ווידער). דו וועסט עס ניט קריגען. כ'קען עס אַליין דאַרפען.

פראָפעסאָר רובעק. צו וואָס דאַרפסט דו'ס דען דאָ?

אירענע (קוקט איהם שטאַרק אָן). ס'איז געווען בעשטימט פאַר דיר, אַרנאָלד!

פראָפעסאָר רובעק. פאַר מיר?

אירענע. איינמאָל ביינאַכט, בעת מיר זיינען געזעסען ביי דער מאַיניצער אָזיערע —

פראָפּעסאָר רובעק. ביי דעם טאַוניצער אָזיערע—?

אירענע. — לעבען דעם בויערן־הייזעל — און מיר האָבען זיך מיט קאַטשקעס און מיט וואַסער־בלומען געשפּיעלט—

פראָפּעסאָר רובעק. נו — און?

אירענע. און אַז איך האָב געהערט ווי דו האָסט מיט אַזאַ אייז־קאַלטען טאָן געזאָגט — איך בין בלויז אַן עפּיזאָדע אין דיין לעבען געוועזן —

פראָפּעסאָר רובעק. דאָס האָסט דו געזאָגט, אי־רענע! ניט איך!

אירענע (רעדט ווייטער.)— דאָ האָב איך אַ כאַפּ געטהון דאָס מעסער און האָב עס דיר געוואָלט אַריינזעצען אין רוקען.

פראָפּעסאָר רובעק. (אומעטיג). טאָ פאַרוואָס האָסט דו עס ניט געטהאָן?

אירענע. ווייל מיר איז מיט אַמאָל אַרויף דער שרעק־ליכער געדאַנק אויף׳ן זינען, אַז דו ביסט שוין געוועזן טויט— שוין לאַנג טויט.

פראָפּעסאָר רובעק. טויט?

אירענע. טויט. דו און איך. דאָרט זיינען מיר געזעסען ביי דער טאַוניצער אָזיערע, מיר צוויי פּערגליווערטע מתים,— און זיך געשפּיעלט איינער מיט׳ן אַנדערן.

פראָפּעסאָר רובעק. איך רוף דאָס ניט טויט. אָבער דו פערשטעהסט מיך ניט.

אירענע. וואו איז זי ערגעץ, דיין ליידענשאַפט פאַר מיר, אָט די פלאַמענדע ליידענשאַפט, מיט וועלכער דו האָסט זיך געראַנגעלט און געקעמפּט, בעת איך בין געשטאַנען פריי פאַר דיר — אַלס די ערוואַכטע, פון קבר אויפגעשטאַנענע פרוי?

פראָפּעסאָר רובעק. אונזער ליעבע איז געוויס ניט טויט, אירענע.

אירענע. די ליעבע, וואָס איז פון דיזער וועלט — פון

דיזער געשמאַקער, וואונדערליכער, פֿון דיזער וועלט פֿול מיט ר'עטהזעלען, — אָט די ליעבע איז טויט אין אונזביידען.

פּראָפֿעסאָר רובעק (ליידענשאַפֿטליך). אָה דו. גראָד אָט די ליעבע—די ברענט און פֿלאַקערט אין מיר אַזוי הייס ווי אַמאָל!

אירענע. און איך? האָסט דו פֿערגעסען, ווער איך בין אַצונד?

פּראָפֿעסאָר רובעק. זיי פֿון מיינעטוועגען ווער און וואָס דו ווילסט! פֿאַר מיר ביסט דו די פֿרוי, ווי איך האָב זי אין מיינע חלומות געזעהן.

אירענע. איך בין אויף דער שוי-ביהנע געשטאַנען — נאַקעט — און האָב זיך נאָך דיר אַזוי פֿיעל הונדערט מענער פֿאַר די אויגען געוויזען.

פּראָפֿעסאָר רובעק. ווער זשע האָט דיך אַרויפֿגע-טריבען אַהין אויב ניט איך? פֿערבלענדעט, ווי איך בין דע-מאָלט געוועזען, איז דער ליימענער גולם, די סטאַטוע פֿון גיפּס, ביי מיר אין די אויגען געשטאַנען העכער איידער דאָס גליק פֿון לעבען — דאָס גליק פֿון דער ליעבע.

אירענע (קוקט אַראָב אויף דער ערד). צו שפּעט. צו שפּעט׳

פּראָפֿעסאָר רובעק. וואָס פֿאַר אַ וואַנד עס זאָל ניט שטעהן צווישען אונז, דאָך האָט זיך דיין ווערטה אפילו אויף קיין איין האָר ניט פֿערקלענערט אין מיינע אויגען.

אירענע (הויבט אויף דעם קאָפּ). אויך אין מיינע ניט.

פּראָפֿעסאָר רובעק. נו אַלזאָ! דאַן זיינען מיר דאָך פֿריי. נאָך איז צייט פֿאַר אונז צו לעבען, אירענע.

אירענע (קוקט איהם אָן מיט אַ מרה-שחורה׳דיגען בליק). דער לעבענס-טריעב איז טויט אין מיר, אַרנאָלד. אַצונד בין איך אויפֿגעשטאַנען. איך קוק אוים נאָך דיר. און געפֿין דיך. און מיט אַמאָל דערזעה איך, — דו און דאָס לעבען, איהר זייט מתים — אָקוראַט ווי איך בין פֿריהער געוועזן.

פ ר אָ פֿ ע ס אָ ר ר ו ב ע ק. אָה, וואָס פֿאַר אַ טעות דאָס איז! דאָס לעבען אין אונז און אַרום אונז ברויזט און שטורעמט אַזוי ווי פֿריהער.

א י ר ע נ ע (שמייכעלט און שאָקעלט מיט'ן קאָפּ). דיין יונגע פֿון קבר אויפֿגעשטאַנע פֿרוי זעהט דאָס גאַנצע לעבען אויף'ן טויטענבעט ליגען.

פ ר אָ פֿ ע ס אָ ר ר ו ב ע ק (נעהמט זי שטירמיש אין זיינע אָרעמס). טאָ לאָמיר ביידע טויטע כאָטש איין איינציג מאָל ווי געהעריג איז פֿערזוכען דעם טעם פֿון לעבען — איידער מיר קעהרען זיך אום צו אונז אין די קברים.

א י ר ע נ ע (מיט אַ פֿריידענגעשריי). אַרנאָלד!

פ ר אָ פֿ ע ס אָ ר ר ו ב ע ק. אָבער ניט דאָ אין דער פֿינס-טער —! ניט דאָ, וואו די נאַסע, מיאוס'ע תכריכים נעהמען אונז אַרום —

א י ר ע נ ע (פֿול מיט ליידענשאַפֿט). ניין, ניין, — אַרויף צום ליכט און צו דער גאַנצער שטראַהלענדער הערליכקייט — אויפֿ'ן באַרג פֿון פֿערשפּרעכען.

פ ר אָ פֿ ע ס אָ ר ר ו ב ע ק. דאָרט אייבען וועלען מיר אונ-זער חופה שטעלען, אירענע, — געליעבטע!

א י ר ע נ ע (שטאָלץ). מעג די זונן שטענדיג אַראָבקוקען אויף אונז, אַרנאָלד!

פ ר אָ פֿ ע ס אָ ר ר ו ב ע ק. מעגען אַלע כוחות פֿון'ם ליכט אַרונטערקוקען אויף אונז! און אַלע כוחות פֿון פֿינסטערניש אויך! (נעהמט זי אָן ביי דער האַנד.) טאָ ווילסט דו מיר נאָכגעהן, דו מיין בעשעהרטע כלה?

א י ר ע נ ע (אין אַ געהויבענער שטימונג). כ'געה וויליג און גערן נאָך מיין הערר און מייסטער.

פ ר אָ פֿ ע ס אָ ר ר ו ב ע ק (ציהט זי אוועק מיט זיך). דורך די נעבעל מוזען מיר אַפֿריהער דורגעהן, און דערנאָך —

איר ענע. יאָ, דורך אַלע נעבעל. און דאַן אויף׳ן שפּיץ טהורם, וואָס שיינט אין דעם זונענאויפגאַנג.

(די נעבעל-וואָלקענס לאָזען זיך אַראָב געדיכטער אויף דר׳ערד. רובעק און אירענע לאָזען זיך געהען האַנד אין האַנד איבער׳ן שנעע-פעלד רעכטס און פערשווינדען אין די אַרונטער-זינקענדע וואָלקענס. מורא׳דיגע שטורם-ווינדען יאָגען און פייפען דורך די לופט.)

(די **באַרמהאַרציגע שוועסטער** בעווייזט זיך אין דער חורבה לינקס, זי בלייבט שטעהן און קוקט זיך אום שטום און מיט זוכענדע בליקען.)

מאַיאַ (זינגט און יובעלט פון וויטען אונטען אין דער טיעפקייט):

איך בין פריי! איך בין פריי! איך בין פריי!
דער געפאַנגענשאַפט׳ס צייט איז פערביי!
איך בין פריי ווי אַ פויגעל! כ׳בין פריי!

(פלוצלונג דערהערט מען אַ קראַך אַזוי ווי אַ דונער, וואָס קומט פון דעם אויבערשטען טהייל פון שנעע-פעלד. אַ שטיק לאַוואַ גליטשט זיך און שטורמט אַרונטער מיט אַ ווילדער שנעלקייט צום טהאָל צו. מען זעהט אונדייטליך, ווי רובעק און אירענע ווערן מיטגעשלעפט און בעגראָבען אין די שנעע-מאַסען.)

די באַרמהאַרציגע שוועסטער (דער־לאַנגט אַ גע-שריי, שטרעקט אויס די אָרעמס צו דעם וואָס פאַלט און רופט): אירענע! (שטעהט אַ ווײַלע שטום; דערנאָך הויבט זי אויף אַ קרייץ פאַר זיך אין דער לופטען און זאָגט): Pax Vobiscum! (פריעדען מיט אייך!)

(מאַיאַ׳ס געזאַנג און פריידען-געשרייען הערען זיך נאָך — דערווייטערט — פון דער טיעפקייט אַרויס.)